

Jaume de PUIG I OLIVER

DOCUMENTS RELATIUS A LA INQUISICIÓ DEL
«REGISTRUM LITTERARUM»
DE L'ARXIU DIOCESÀ DE GIRONA (S. XIV)

INTRODUCCIÓ

La inquisició catalana anterior a la unificació d'aquest tribunal en temps dels Reis Catòlics (a. 1478 ss) només ha estat parcialment estudiada, en gran part perquè som lluny de poder dir que s'ha reunit tota la documentació que li és relativa, i en canvi és una institució que de cap manera no hauria de passar desapercebuda a la curiositat històrica.¹

En aquesta avinentesa publiquem i presentem breument setanta documents que tenen tres notes comunes: provenen del bisbat de Girona; llevat de dos, pertanyen a un mateix registre d'aquell Arxiu Diocesà; i són tots del segle XIV. El recull no té ni pot tenir cap pretensió d'ésser exhaustiu, perquè s'ha anat formant per troballes adjacents a d'altres recerques. En tot cas, només podríem aventurar que hem resseguit el *Registrum litterarum* gironí d'una manera íntegra i sistemàtica fins a l'any 1345, és a dir, en els seus primers nou volums. La prosecució d'altres treballs oferirà, si Deu vol, la possibilitat de continuar la lectura sistemàtica d'aquell monumental

1. La bibliografia fonamental sobre la inquisició es pot veure en les obres d'Emil VAN DER VEKENE, *Bibliographie der Inquisition. Ein Versuch*, 1963, i *Biblioteca bibliografica Historiae Sanctae Inquisitionis* I-II, 1982-1983. Pel que fa a la inquisició catalano-aragonesa medieval, la millor anàlisi històrica i el millor aplec documental continua essent l'obra de Johannes VINCKE, *Zur Vorgeschichte der Spanischen Inquisition. Die Inquisition in Aragon, Katalonien, Mallorca und Valencia während des 13. und 14. Jahrhunderts* (Beiträge zur Kirchen- und Rechtsgeschichte 2), Bonn 1941, 192 p.; cfr també A. DONDAINE, *Le Manuel de l'Inquisiteur (1230-1330)*, dins «Archivum Fratrum Praedicatorum», XVII (1947), 85-194; F. BALME - G. PABAN - J. COLLOMB, *Raymundiana seu documenta quae pertinent ad S. Raymundi de Pennaforti vitam et scripta*, dins «Monumenta Ordinis Fratrum Praedicatorum Historica», VII/2 (1901) 14-16; Johannes VINCKE, *Staat und Kirche in Katalonien und Aragon während des Mittelalters*, I, Münster in Westfalen 1931; Eufemià FORT I CÒGUL, *Catalunya i la Inquisició. Assaig d'un coneixement desapassionat de la institució*, Barcelona 1973; Luis SUÁREZ FERNÁNDEZ, *Los antecedentes medievales de la institución*, dins Joaquín PÉREZ VILLANUEVA - Bartolomé ESCANDELL BONET, *Historia de la Inquisición en España y América. I: El conocimiento científico y el proceso histórico de la Institución (1478-1834)*, 1984, 249 ss.; Ludwig VONES, *Krone und Inquisition. Das aragonesische Königtum und die Anfänge der Kirchlichen Ketzerverfolgung in den Ländern der Krone Aragon*, dins Peter SEGL, ed. *Die Anfänge der Inquisition im Mittelalter*, Köln-Weimar-Wien, Böhlau Verlag 1993, 195-233.

registre, en el curs de la qual podrien verificar-se noves troballes i podria aparèixer documentació complementària sobre personatges i aspectes que avui només seran tocats d'esquitllentes.

El segle XIV, esguardat des del punt de vista de la inquisició, té una figura central inescamotejable i avantatjosament coneguda: Nicolau Eimeric, sobre el qual s'ha publicat força documentació provinent de registres civils, molt menys d'arxius eclesiàstics, en els quals era impossible de pensar que no hi hagués deixat rastres proporcionals al relleu i a les peripècies de la seva acció.

No menys importants que la figura de l'inquisidor major² són els qui foren objecte de l'atenció del tribunal inquisitorial, els heretges o infamats d'heretgia, i els documents ara publicats serviran per a completar la imatge que en teníem.³ En tot cas, no es pot oblidar en cap moment que la documentació recollida ací no és documentació oficial del tribunal inquisitorial, i en això rau el seu valor, en la mesura que permet d'anar més enllà del tenor fred i sec d'uns procediments legals (tan torbadors, d'altra banda), i fa copsar aspectes que no haurien d'ésser deixats de banda en una consideració objectiva de la singular institució.

1. Un dels aspectes evidents tot d'una és el paper rellevant de l'inquisidor en la societat. En un món feudalitzat fins al moll de l'os, on les senyories i els vassallatges s'entremesclaven en una troca indestruïble, l'inquisidor gaudia d'una jurisdicció privilegiada, en tant que delegada del papa,⁴ i sense el llast de cap mena de domini temporal, raó per la qual podia intervenir com a figura prestigiosa independent en conflictes jurisdiccionals. En el bisbat gironí la jurisdicció temporal del bisbe trobava fàcilment un contrapunt en el comte d'Empúries, i per això no és estrany de veure l'inquisidor intervenint entre els dos magnats: doc. 14, 15, 20, 54. L'inquisidor

2. Així era anomenat Nicolau Eimeric el segle XVII pel dominicà gironí Baltasar Prat; cf. supra, p. 369, i nota 28.

3. La informació bàsica sobre delats i condemnats per causa d'heretgia durant el segle XIV i en relació amb el bisbat de Girona, la Seu d'Urgell, Lleida, i Vic únicament, es troba encara en Johannes VINCKE, *Vorgeschichte ...*, 162-182, on s'edita el registre (fragmentari, per desgràcia) de l'inquisidor Eimeric conservat a París, BN, *nouv. acq. lat.* 834, sobre el qual cf. Henry OMONT, *Mémorial de l'inquisiteur d'Aragon à la fin du XIV siècle*, dins «Bibliothèque de l'École des Chartes», LXVI (1905), 261-268; cf. també Josep PERARNAU, *Documents de tema inquisitorial del bisbe de Barcelona fra Ferrer d'Abella*, dins «Revista Catalana de Teologia», 5 (1980), 443-478.

4. A partir de Bonifaci VIII la qüestió és clara: *Sext. Decret*, V, II, c. 12 (FRIEDBERG II, 1075).

intervé també oficiosament en conflictes entre autoritats eclesiàstiques, doc. 18; i a voltes els seus serveis són requerits en conflictes entre laics, doc. 66.

2. Els inquisidors documentats ací són, per ordre cronològic, Arnau Burguet,⁵ Felip Alfons,⁶ Guillem Costa (1326-1359),⁷ Nicolau Rossell (1351-1356)⁸ i Nicolau Eimeric (1356-1360; 1365-1375; 1387-1393),⁹ amb els seus vicaris i lloctinents Guillem Arnau,¹⁰ Berenguer de Puig,¹¹ Bernat de Puig i Pere Bagueny.¹² No són, ni de bon tros, tots els que actuaren a la Corona d'Aragó durant el segle XIV, perquè, com hem dit, aquesta és una documentació lateral a la institució i, per tant, en dóna imatges parcials. Tant és així que hi surten ben pocs detalls sobre l'accidentada carrera inquisitorial d'Eimeric, destituït el 1360, bandejat del regne el 1375 per Pere III i tornat a bandejar el 1393 per Joan I.

3. Els bisbes gironins autors o, amb l'inquisidor, coautors dels documents són Arnau de Mont-rodon (1335-1348, docs. 1-7), Berenguer de Cruilles (1348-1362, docs. 8-42), Ènnec de Vallterra (1362-1369, docs. 43-54), Jaume Satrilla (1369-1374, docs. 55-59), Bertran de Mont-rodon

5. A part d'altra bibliografia ja coneguda, sobre Arnau Burguet hom pot veure notícies en Adolfo ROBLES SIERRA, *Actas de los capítulos provinciales de la provincia dominicana de Aragón correspondientes a los años 1302, 1303, 1304 y 1307*, dins «Escritos del Vedat», XX (1990), 243, 256, 265, 271, 274, 278, 282; *Actas... correspondientes a los años 1310, 1312, 1314 y 1321*, dins *ibid.*, XXI (1991), 128, 144.

6. Sobre Felip Alfons, cf. *id.*, *ibid.*, XX (1990), 243, 256, 265, 276; XXI (1991), 110, 116, 128, 153; XXII (1992), 136.

7. Sobre Guillem Costa, cf. *id.*, *ibid.*, XX (1990), 242, 255, 276; XXI (1991), 111, 121, 128, 140, 149, 153.

8. Sobre Nicolau Rossell, cf. *id.*, *ib.*, XXII (1992), 147, 153, 163, 172; XXIII (1993), 271, 304-305; XXIV (1994), 249-250; XXV (1995), 351, 367; XXVI (1996), 138.

9. Sobre Eimeric, cf. *id.*, *ibid.*, XXIII (1993), 270, 285, 302, 319; XXIV (1994), 240, 260; XXVI (1996), 121.

10. Sobre Guillem Arnau, cf. *id.* *ibid.*, XX (1990), 256; XXI (1991), 148; XXII (1992), 135, 154, 165, 172; XXIII (1993), 283, 303; XXIV (1994), 294; XXV (1995), 372.

11. Sobre Berenguer de Puig, cf. *id.*, *ib.*, XXII (1992) 136, 147, 154, 163; XXIII (1993) 316; XXIV (1994) 249. El 1342 és marmessor de Pere de Bosch, rector de la Mota, que fa llegats als dominicans de Girona: ADG, G 16 (Notularum), f. 107v-110v. El 1346 havia requerit el bisbe que no restituís els llibres de jueus que tenia, perquè contenien coses enormes contra la fe, però a la fi li permeté de retornar-los: ADG, G 18, f. 86r-v. El mateix any reitera amb el bisbe l'ordre que prohibeix els llibres que tractin de la fe, de la pobresa de Crist i dels apòstols, del poder del papa i de l'estat present de l'Església, bo i manant de cremar els llibres que havien estat de G. Pere, heretge de Vilafranca del Penedès: *ib.*, f. 187-190. Cf. També ADG, U 10, f. 69r-v, 126r-v i 127v.

12. Sobre Pere Bagueny, cf. *id.*, *ibid.*, XXIV (1994), 261, 281, 294; XXV (1995), 344, 366; XXVI (1996), 98, 115, 133.

(1374-1384, docs. 61-67) i Berenguer d'Anglesola (1384-1408, docs. 69-70).¹³

4. Les persones que a títol divers són objecte de l'atenció inquisitorial en aquests documents són Ferrer Morell, Arnau de Sant Iscle, Guillem Pere Gironès, prevere, Pere de Tarascó, Ramon de Totzó,¹⁴ Bernat Ferrer, clergue, Pere Rei, notari, Bonanat Domingo, Francesc Güell, Guillem i Galceran d'Hortal, Guerau d'Abadia, Pere Olivet, Guillem Maçot,¹⁵ Alamanda Cristiana, esclarmonda Albert, Ramon Corbera, Francesc Estanyol, Felip Ferrer, Ponç Ferrer, Bartomeu d'Om, Bartomeu Ramon, Francesca Font, en Gotmar, na Grega,¹⁶ Pere Roig, Guillem Galceran de Falgons, Guillem Pere de Reixach, ex-banquer, Pere de Plaça o Usall,¹⁷ Pere de Llapart, prior de Sant Miquel de Cruïlles,¹⁸ Francesc

13. Cf. C. EUBEL, *Hierarchia Catholica Medii Aevi*, Monasterii [Münster] 1898, 272; Josep M. MARQUÈS, *Cristians de Girona* (Quaderns de la Revista de Girona, 29), Girona 1990, 14.

14. Probablement és el rossellonès que Jaume III va fer empresonar amb Aimar de Mosset a Ciutat de Mallorca, d'on fou alliberat per Pere el Cerimoniós el 1343, convertint-se en agent de la seva política; cf. Josep M. POU i MARTÍ, *Visionarios, beguinos y fraticellos catalanes (siglos XIII-XV)*, Vic 1930, 193. El 16 d'abril de 1346 Ramon de Totzó, governador de Girona, demana l'absolució per haver extret de la presó del palau episcopal Bernat Goynés, i la rep sota condició de tornar el pres: ADG, G 18 [Notularum], f. 106v-107.

15. Possiblement és el Massot que l'inquisidor es proposa d'interrogar, amb d'altres, a propòsit de la denúncia contra Na Falgueras sobre endevinació i contactes nocturns amb bruixes; cf. J. VINCKE, *Vorgeschichte ...*, 171.

16. És Margarida Grega, acusada de sortilegis; cf. VINCKE, *o. c.*, 171-172.

17. Acusat de nigromància, hi hagué procés, càstig i crema de llibres segons el registre de l'inquisidor, cf. VINCKE, *o. c.*, 168, i la nostra documentació (doc. 49); Pere de Plaça residia el 1337 al terme del castell de Dosquers, i tot i no ésser home propi del bisbe, li promet fidelitat: ADG, G 12 [Notularum], f. 62. El 1347 el vicari general defineix els comptes d'una marmessoria del sobredit: ADG, G 19 [Notularum], f. 165v. Pere de Plaça és el Pere Dusay «alias cognominatum Plaça», cambrer del rei Pere III, a favor del qual el monarca intercedeix davant el papa Gregori XI, amb motiu d'un segon procés que li degué posar més tard Eimeric, a principis del 1375; cf. VINCKE, *o. c.*, 110-111.

18. Pere de Llapart, prior de Sant Miquel de Cruïlles, fou acusat davant el bisbe per fra Guillem Arnau, lloctinent d'inquisidor; va prometre de comparèixer en ésser citat i donà fiadors: cf. ADG, G 50 [Notularum], f. 80, el 27 d'octubre de 1368. Anteriorment, el 1349, ja havia hagut de compondre amb el bisbe per certs delictes (ADG, G 23 [Notularum], f. 57v). Fou condemnat pel vicari general i l'inquisidor a pagar 100 florins, que va satisfer el 1369 (ADG, G 50 [Notularum], f. 102v-103). Més endavant, el 1377, fou obligat a fer residència al monestir, a subministrar la porció als monjos i mantenir assíduament el culte (ADG, G 57 [Notularum], f. 167v-168). Dos anys més tard, el 1379, li és imposada una multa de 15 florins (ADG, G 58 [Notularum], f. 62v). El sobredit registre de l'inquisidor informa que hi hagué procés contra el prior perquè li foren trobats llibres de nigromància; el monjo abjurà i els llibres foren cremats; cf. VINCKE, *o. c.*, 167.

Cocó,¹⁹ Guillem Rossell, Jaume de Far, jueu convers,²⁰ Pere de Saumana,²¹ Ramon Alemany de Cervelló²² i Berenguer ses Oliveres. Aquesta nòmina representa exactament la meitat dels 72 denunciats del bisbat de Girona que apareixen en el registre de l'inquisidor, noms fins ara en gran part desconeguts.

5. Fins on la nostra documentació és explícita i amb l'ajut de la ja coneguda, les causes imputades als presumptes heretges són: beguinisme (doc. 1),²³ sospita d'heretgia per excomunió sostinguda més d'un any o per altres causes (doc. 2, 9, 13, 16, 21, 23, 30, 35, 40, 45, 58, 66), insults dels jueus

19. Acusat d'errors, fou processat i abjurà a Girona; cf. VINCKE, *o. c.*, 167. Francesc Cocó era clergue de Castelló a partir del 1337, que signa poders (ADG, G 12 [Notularum], f. 107), i hi continua el 1358, quan compon per injúries rebudes (ADG, G 38 [Notularum], f. 44v).

20. El procés s'acabà i Jaume de Far morí; cf. VINCKE, *o. c.*, 167; aquest Jaume de Far no seria pas Jaume Just, el terciari o beguú de la casa dels beguins de València, que era del Far d'Empordà?

21. Jueu convers de Peratallada, denuncià Issac Vidal Revaya, altre jueu de Peratallada, i per això fou amenaçat de mort; cf. VINCKE, *o. c.*, 173-174. Sobre el procés de Vidal Revaya, cf. VINCKE, *o. c.*, 114; H. F. BAER, *Die Juden in christlichen Spanien. Erster Teil: Urkunden und Regesten. I Aragonien und Navarra*, Berlin 1929, 476-478.

22. El conflicte de l'inquisidor Eimeric amb Ramon Alemany de Cervelló s'enmarca en les pugnes que enfrontaren Pere III i l'arquebisbe de Tarragona, qüestió tocada per Jaume ROURA ROCA, *Posició doctrinal de Fr. Nicolás Eymereich, O. P. en la polémica luliana*, Girona 1959, 15-24 i sobretot 85-103, on es publica un llarguíssim document, que és un enfilall de les peces jurídiques que es van airejar en el procés, del qual finalment Eimeric sortí guanyador, procedent del registre *Notularum communium* de l'ADB, de l'any 1383.

23. El document fa referència a la qüestió de portar un mantell que identifica els adherents del terç orde franciscà, a propòsit de la qual hi ha disposicions contradictòries, perquè la inquisició identificà beguins i terç orde franciscà, com es pot veure en el text de Bernat GUI publicat per Josep PERARNAU dins «*L'Alia Informatio Beguinorum*» d'Arnau de Vilanova (Studia, textus, subsidia, II), Barcelona 1978, 15, i en les disposicions del concili de Tarragona de 1318, que hom pot veure dins J. Mª PONS I GURI, *Constitucions Conciliars Tarraconenses (1229 a 1330)*, Barcelona 1975, 128-129. Diago es refereix també a aquesta problemàtica justament a propòsit de l'exercici del càrrec d'inquisidor per part d'Arnau Burguet, citat al doc. 1: *Historia de la Provincia de Aragón de la Orden de Predicadores*, Barcelona, Sebastián de Cormellas 1599, f. 27 ss. La política eclesiàstica a l'esguard dels beguins, si hem de fer cas de la butlla de Joan XXII publicada per Josep PERARNAU, *La butlla desconeguda de Joan XXII "Ut vestre religionis ager"* (Avinyó, 19 de febrer de 1322) sobre l'examen dels aspirants al terç orde de sant Francesc, dins «Estudios Franciscanos», 83 (1982), 307-310, consistí també a atreure els beguins cap a l'observança franciscana estricta, sota control dels respectius guardians. Si Arnau Burguet reprimia el beguinisme de Ferrer Morell implicant-li l'ús del mantell, Felip Alfons li mana uns anys més tard d'usar el mantell del terç orde, un cop Ferrer Morell li ha demostrat 'per instrumentum publicum' que pertany al sobredit orde, és a dir, que ha regularitzat la seva situació. Pel que fa als beguins i la seva presència a Catalunya, cf. Josep M. POU I MARTÍ, *Visionarios, beguinos y fraticelos catalanes (siglos XIII-XV)*, Vic 1930, 20-22, 100-101, 154-208.

contra la fe catòlica (doc. 5, 59), heretgia genèrica (doc. 7, 8, 10, 12, 13, 17, 17 bis, 22, 26, 43, 49, 55), discussió de l'autoritat eclesiàstica (doc. 19), blasfèmia (doc. 24, 33, 36, 39), sortilegis (doc. 28), afavoriment d'heretges (doc. 16), nigromància (doc. 52, 67) i falsedat en document papal (doc. 57). No seria gens estrany que la causa incoada contra Guillem Pere Gironès fos també per mor de beguïnisme (docs. 3, 5, 6), però no consta.²⁴

6. La documentació és poc explícita pel que fa a les penes imposades als convictes, però gairebé sempre que les penes són explicitades és en un context d'alleujament o remissió parcial de les mateixes (docs. 25, 32, 34, 41, 52, 53, 58). Particularment dramàtica és la gestió que fa Berenguer de Cruïlles prop de les famílies de dues dones processades per heretgia i condemnades a mort, per tal d'obtenir llur abjuració i esquivar així la foguera (doc. 22); una d'elles se'n va salvar (doc. 38), de l'altra no consta.

7. En aquesta documentació hi pren un relleu especial la figura de Nicolau Eimeric. Seria prematur aventurar judicis tancats sobre aquest considerable i incòmode personatge de la catorzena centúria, abans de tenir aplegada i estudiada més informació. Amb tot, algunes coses són dignes d'esment, com és ara el marcatge estricte a què el sotmet Berenguer de Cruïlles (docs. 25, 26, 27), tot i que abans de la seva primera caiguda el recomana al General de l'orde (doc. 42); una carta de l'inquisidor a tots els bisbes de Catalunya en relació amb la causa contra Ramon Alemany de Cervelló s'ha conservat en el doc. 65; amb motiu de l'exili que li imposa Pere III, però al·legant altres causes, delega les seves funcions (doc. 60).

8. És a propòsit d'Eimeric i de Berenguer de Cruïlles que hom pot fer algunes observacions pel que fa a normativa processal, donada la tendència de l'inquisidor gironí a tirar pel dret. El bisbe li recorda que no pot sentenciar ni mitigar sentències sense ell, assenyaladament en el cas de blasfèmia (doc. 25), que no pot turmentar ningú sense el seu consentiment (doc. 27) i que ha de vigilar i actuar amb molta prudència per no donar ocasió de sos-

24. L'únic indicatiu que fa sospitar que Guillem Pere Gironès podria ésser un beguí és que l'inquisidor troba en poder seu determinats llibres que criden la seva atenció i no es diu que siguin de nigromància, etc. La possessió de llibres sospitosos i la fama de bona vida de G. P. Gironès, dibuixen el perfil d'un possible beguí. Tant les disposicions del concili de Tarragona del 1318 com el text de Bernat Gui esmentats en la nota anterior, recalquen l'ús per part dels beguïns de llibres que l'autoritat eclesiàstica no aprova i que Bernat GUI, *l. c.*, identifica com obres de Péire Joan o dels seus seguidors.

En al moment d'entrar aquestes pàgines en la impremta, Josep Perarnau em dona a conèixer el seu *Opere di fr. Petrus Iohannis in processu catalani d'inquisizione della prima metà del XIV secolo*, en curs de publicació dins «Archivum Franciscanum Historicum», on és emmarcat el paper de Guillem Pere Gironès entre els espirituals catalans.

pita (doc. 26). Berenguer de Cruïlles és un bisbe autoritari, que té cura de relacionar-se bé amb els seus superiors (doc. 17, 17 bis, 18) i que en principi no sembla mal disposat contra l'inquisidor, al qual delega competències seves (doc. 31), però salta cada cop que una actuació d'Eimeric trepitja el més petit aspecte de la jurisdicció episcopal.

Deliberadament acabem ací aquestes notes. Altres documents han de completar els publicats avui, assenyaladament els que fan referència a la persecució inquisitorial contra les doctrines d'Arnau de Vilanova i la crema dels seus llibres a Girona, objecte d'un treball que prepara J. Perarnau, per tal que un dia sigui possible de tenir una panoràmica més vasta i exacta sobre la inquisició catalano-aragonesa i els seus protagonistes, conflictes i múltiples efectes.

El text dels documents és donat segons transcripció tan rigorosa com ha estat possible i amb un aparat on consten els accidents de l'escriptura original i les lliçons desestimades.

DOCUMENTS

1

1335 octubre 5. Girona ADG, U 6 (Registrum Litterarum), f. 15v

El bisbe Arnau i Felip Alfons, inquisidor als regnes d'Aragó, a Ferrer Morell, de Llambilles. Constant per escriptura pública que pertany al terç ordre franciscà, convé que porti el mantell propi: se li mana de portar-lo, no obstant una sentència d'Arnau Burguet, inquisidor, que li ho prohibí per sentència del 12 de juliol de 1321. Es comissiona el guardià dels framenors de Girona per imposar-li el dit mantell.

Arnaldus Dei gratia episcopus Gerundensis et frater Philipus Alfonsi inquisitor heretice prauitatis in omnibus regnis et terris subiectis dominationi illustrissimi domini regis Aragonum, dilecto in Christo Ferrario Morelli de Lambillis, salutem in Domino.

Cum per confessionem tuam et per instrumentum publicum nobis exhibitum constet nobis te fore de tertia regula seu de tertio ordine fratrum et sororum de penitentia per alium Christi confessorem Franciscum instituto et per ecclesiam approbato, nec expediat saluti anime tue nec honestati congruat te absque habitu seu mantello^a quem dicta tradit regula incedere uel morari, idcirco nos dictus episcopus de consensu dicti inquisitoris iniungimus et mandamus tibi firmiter et districte quatenus habitum seu mantellum iuxta formam et modum quem

dicta tradit regula habeas atque portes, non obstante quadam sententia per religiosum fratrem A. Burgueti quondam inquisitorem heretice prauitatis contra te lata IV idus julii anno Domini M CCC^b vicesimo primo. In qua, licet te habitu seu mantello quem tunc portabas priuauerit, non tamen te priuauit, cum nec priuare posset, habitu seu mantello regule supradicte per ecclesiam approbate. Et quia a tempore citra dicte sententie metu illius et ut simplex homo mantellum^c iuxta formam dicte regule quam uoueras portare omisisti et^d dubitetur an propter hoc^e sententiam excommunicationis incurreris, ad cautelam uolumus et tibi consulimus ut inde facias te absolui. Et super huiusmodi absolutione tibi impendenda ac super tradendo tibi^f dicto mantello iuxta formam dicte regule, discreto guardiano fratrum minorum Gerunde comitimus tenore presentium vices nostras. In cuius rei testimonium presentes litteras sigillis nostris iussimus comuni-ri.

Datum Gerunde, III nonas octobris anno Domini M CCC XXX quinto.

Inscr man s. XVIII: Se manà tornar vestir lo hàbit d'un terciari de Sant Francesch

^a mantello *ms* matello ^b CCC *seq* XXX *cancell* ^c mantellum *ms* matellum ^d et *seq* diligenter *cancell* ^e hoc *seq* h *cancell* ^f tibi *seq* in *cancell*

2

1341 maig 1. Girona

ADG, U 7, f. 50r-v

A Berenguer de Cruïlles, xantre de Girona, que ha requerit el bisbe perquè actuï contra Arnau de Sant Iscle, sospitós d'heretgia. Recorda les seves respostes a la dita requisició i el cita a declarar perquè es pugui fer justícia.

Arnaldus Dei gratia episcopus gerundensis, honorabili viro Berengario de Crudilliis precentori gerundensi, salutem in Domino Ihesu Christo.

Discretionem vestram non credimus ignorare qualiter hiis diebus quandam nobis fecistis in scriptis protestationem seu requisitionem per hec verba:

«Vos reuerendum in Christo patrem ac dominum dominum Arnaldum digna Dei prouidencia gerundensem episcopum requiro ego Berengarius de Crudilliis, precentor gerundensis, quod cum Arnaldus de Sancta (*sic*) Iscla, de genere militari, indurato^a animo sustinuerit^b excommunicationem per septennium, et de hoc sum paratus facere fidem die michi per uos assignata seu assignanda, et scitatus fuerit super articulis fidei responsurus et, quia comparere contempsit, fuit vinculo excommunicationis sententie innodatus, et illam sustinuerit animo indurato per annum et^c vltra, vt de hoc sum paratus facere fidem die michi per uos assignata seu assignanda, idcirco ego dictus precentor^d requi-

ro vos dictum dominum episcopum quod vestro officio contra dictum Arnaldum de Sancta Iscla tamquam hereticum ut iustum fuerit procedatis et ipsum ut hereticum condemnetis^e iuxta c. *Cum contumacia, De hereticis, Libro VI*,²⁵ et prout edocent sacrorum canonum instituta, taliter in premisis procedendo et vos habendo vt inde ualeatis^f coram Deo et hominibus dignam reddere rationem, et etiam quod procedatis vt iustum fuerit contra fautores et deffensores ipsius dicti Arnaldi. Alias protestor contra uos et personam vestram et quod hec domino summo pontifici nuntiabo et notificabo per me uel idoneum responsalem. Et peto de hiis michi fieri vnum, duo et plura et quot peciero publica instrumenta”.

Cui siquidem protestacioni seu requisicioni ex tunc nos respondimus per hunc^g modum:

«Et dictus episcopus respondendo de.nunciatis, protestatis et requisitis per dictum venerabilem precentorem dixit quod ipse in premissis faciet, uocatis qui fuerint euocandi, iusticie complementum».

Et quia ex post, licet prout debebamus et potuimus nos intronittere de predictis, adhuc non potuerimus de eisdem plene informari, vosque in ipsa requisitione paratum uos^h obtuleritis fidem facere de premissis die uobis assignanda, ut in ipsa continetur, et nos desideremus de ipsis plene informari, ut exinde in. formati possemus super predictis facere quod iustum fuerit et iubentⁱ seu uolunt canonica instituta, quamdam aliam respensionem post predictam in hospicio vestro Gerunde fieri fecimus, ex eo quia presenciam vestram inuenire seu habere non potuimus super predictis, cuius tenor talis est:

«Addendo predictis iam per dictum episcopum ad premissa responsive dictus idem episcopus et quantum ipse episcopus, licet de predictis, ut debebat et potuit, se introniserit, non potuit neque potest de et super predictis plene instru[i] seu informari, dicens quod honorabilis precentor obtulerit se paratum facere fidem die sibi assignanda de dictis et assertis per eum hic contentis in requisitione predicta. Ideo idem episcopus volens circa predicta officii sui debitum exequi et ea quantum cum Deo et justitia poterit expedire, assignat tenore presentis scripture vicem episcopalem in hac parte. gerenti dicto honorabili precentori ad faciendum fidem de hiis que in dicta sua requisitione continentur, uidelicet ad diem ueneris prima post instans festum inuencionis sancte crucis uel interim quocumque dictam || fidem ad quam se obtulit fecerit uel facere uoluerit precentor predictus^j, ut ex.tunc idem episcopus, sicut intendit et affectat, possit in predictis circa ea facere breue et expeditum iustitie complementum. Et hec fecit idem episcopus inseri in fine sue respensionis predictae et apponi in instrumento dicte requisicionis et ea notificari seu intimari dicto honorabili precentor[i] uel eius procuratori et de eis et omnibus predictis sibi fieri unum et plura ac quot et quociens pecierit publica instrumenta per notarium antedictum”.

Qua^k propter, uolentes de hiis ad plenum uos informare tenore presencium notificamus uobis omnia et singula supradicta, admonendo iterum uos primo,

25. *Sext. Decret.*, V, II, c. 7 (FRIEDBERG II, 1071).

secundo et tercio ac peremptorio per eamdem ut hinc ad diem veneris in dicta nostra ultima responsione contenta uel interim ut in ipsa continetur, nobis fidem feceritis de premissis, ut ex tunc, prout intendimus et affectamus, in predictis et circa ea facere valeamus quod suadeant^l canonica instituta. Alioquin protestamur per presentes quod non stat per nos quin super predictis procedatur et iustitia obseruetur.

Datum Gerunde, kalendis madii anno Domini M^o CCC^o XL primo.

^a indurato *ms* indurate ^b sustinuerit *ms* sustenuerit *corr* ^c *post et seq* vlra vil *cancell* ^d precentor *seq* vos *cancell* ^e condemnetis *ms* condemptis ^f ualeatis *ms* uoleatis ^g hunc *seq* potuimus nos intus (?) num *cancell* ^h uos *ms* uoo (?) *corr* ⁱ iubent *ms* iussum *corr* ^j predictus *ms* predictis ^k qua *ms* quia ^l suadeant *ms* suadeat

3

1346 gener 13. Girona

ADG, U 9, f. 156v

A Guillem Costa, OP, inquisidor general de l'heretgia a Aragó. Iniciada per autoritat de dit Costa una enquesta de Berenguer de Puig OP contra Guillem Pere Gironès, prevere de Girona, aquest ha estat empresonat i se li han pres llibres. Havia estat ciutadà de Girona i ara és prevere de bona fama; es prega a dit Costa d'acudir a Girona.

Religioso et magne discretionis viro domino ffratri Guillemo Costa de ordine fratrum predicatorum, inquisitori generali heretice prauitatis in regnis et terris dominationi illustrissimi domini regis Aragonum subjectis auctoritate apostolica deputato, Arnaldus, etc. salutem in Filio Virginis gloriose.

Nouerit vestra honorabilis discretio quod incepta inquisitione auctoritate vestra per venerabilem ffratrem Berengarium de Podio, ipsius vestri ordinis, contra discretum Gm. Petri Geronesii presbyterum Gerundensem, delatum, vt asseritur, de dicta prauitate, eundem capi fecimus ac captum cum pluribus et diuersis libris et scripturis penes eum inuentis tenemus in nostro carcere mancipatum.

Verum cum idem presbyter, qui primo ciuis ciuitatis Gerunde extitit, et nunc presbyter in nostra Gerundensi ecclesia apud clerum et populum bone vite et conuersationis honeste sit comuniter reputatus, idcirco eandem discretionem vestram deprecamur ex corde quatenus, visis presentibus vel cum cicius comode poteritis ad ciuitatem Gerunde personaliter^a veniatis, inquisitionem huiusmodi completurus et processurus iuxta eius merita ad puniendum vel absoluendum eundem presbyterum iusticia mediante.

Ex hiis nobis et clero ac ciuibus dicte civitatis gratissime seruietis. Nobis rescribentes queque vobis placuerint nos facturos.

Datum Gerunde, idus Januarii anno predicto.

In mg nihil ^a personaliter *seq* accedatis *cancell*

4

1346 gener 16. Girona

ADG, U 9, f. 158 r-v

A l'abat de Banyoles. Se li va escriure a favor de mestre Pere de Tarascó, convers, al qual s'havia de satisfer una cura feta a Banyoles. Ara és citat per l'inquisidor a Barcelona; li diguin que acudeixi a la disputa amb els jueus, i, si vacil·la, el prenguin.

Bene recolimus uobis nuper per nostras literas scripsisse in fauorem magistri Petri de Taraschono, conuersi, quod sibi faceretis ei satisfieri per quendam de Balneolis pro quadam cura per eum, vt dicitur, facta in persona cuiusdam mulieris ville vestre de Balneolis. Vnde cum ipse magister Petrus, ut fidedigna relatione percepimus, citatus sit ad comparendum certa die coram inquisitore heretice prauitatis in ciuitate Barchinone et requisiti fuerimus quod eum debeamus^a captum deduci facere ad civitatem Gerunde, eapropter vos rogamus attente et requirimus, etiam in hiis secreta vos habendo, incontinenti faciatis ipsum coram vobis venire et exprimatis sibi || quod propter disputationem iudeorum ipsum de presenti necessarium habemus, et sic quod veniat ad nos omnibus pretermissis cum cursore nostro. Et si cognoueritis eum vacillare et pro sponte incontinenti venire nolit cum dicto cursore, faciatis eum capi et, associatis per vos vno vel duobus clientibus dicto nostro cursori, nobis captum remittatis. Nos enim satisfieri faciemus adductibus eum vt iustum fuerit de labore.

Datum Gerunde, XVII Kalendas ffebruarii anno predicto.

Abbati Balneolarum

In mg b || nihil ^a post debeamus add de

5

1346 gener 19. Girona

ADG, U 9, f. 162r

A fra Guillem Costa, inquisidor. Tot i que el creu informat sobre mestre Pere de Tarascó, acusat pels jueus enemics del nom de Crist, amb auxili de Ramon de Totzó, governador de Girona, el bisbe ha fet prendre llibres de jueus i s'envia un passatge del llibre que ells anomenen de Regulis.

Honorabilis domine: Licet super hiis vos plene credimus esse iam informatum, comparente coram nobis magistro Petro de Taraschone, exhibitore presentium, et nobis exponente quod iudei, nominis Domini Ihesu Christi nostri saluatoris inimici iniqui, in eorum libris quedam contra ipsum Dominum saluatorem nostrum ac sanctam fidem nostram catholicam per eos suosque successores

tenenda nequiter interserunt, nos, inuocato ad hoc venerabili Raimundo de Totzono, gubernatore Gerunde pro domino rege, quosdam libros per eum ab ipsis iudeis capi et coram nobis exhiberi fecimus. Et ipsis libris penes nos existentibus, idem magister Petrus ex quodam libro vocato inter iudeos, vt asseritur, *De Regulis*, quedam scripsit et per quendam scriptorem nostrum in scriptis poni fecit. Que, retenta nobis copia de eisdem, discrecioni vestre presentibus interclusa per eundem magistrum Petrum ducimus transmittenda. Eandem attente deprecantes et in Domino requirentes quatenus, visis et examinatis eisdem, taliter ex vestri officii debito super ipsis prouideatis seu prouidere faciatis quod vestra prouisio in Dei et dicte sancte fidei nostre laudem cedant et punctionem dic-torum infidelium debitam prout decet et prout huiusmodi negocii qualitas hoc exposcet.

Super negotio Guillemi Petri Geronessii presbyteri, de quo scripsit eadem vestra discretio, proceditur diligenter. Nobis rescribentes que uobis placuerint nos facturos.

Datum Gerunde, XIII Kalendas ffebruarii anno predicto.

Episcopus. Venerabili fratri Guillemo Costa inquisitori heretice prauitatis

Inscr manu s. XVIII: Pro Iudeis

In mg nihil

6

1346 abril 23. Girona

ADG, U 10, f. 17v

A fra Guillem Costa, inquisidor. En l'enquesta que el bisbe i fra Berenguer de Puig, comissionat de l'inquisidor, feien contra Guillem Pere Gironès, clergue de Girona, s'ha cregut oportú d'enviar a dit Costa certs llibres de dit Gironès a Barcelona; els altres es reconeixeran a Girona, on se l'invita.

Honorabili et magne prudencie viro fratri G. Costa ordinis ffratrum predicato-rum, inquisitori heretice prauitatis in regnis et terris illustrissimi principis domini regis Aragonum a Sede apostolica deputato, Arnaldus Dei gratia, etc., salutem in Filio Virginis gloriose.

Nouerit vestra honorabilis discretio quod in facto inquisitionis que per nos et venerabilem vestrum fratrem Bernardum de Podio auctoritate comissionis vestre contra discretum G. P. Geronessii, clericum Gerundensem, facta extitit, quidam ex libris penes eum inuentis recogniti extiterunt et in eis, prout idem venerabilis frater^a Berengarius eandem vestram prudentiam per suam literam debet lacius informare, quedam dubia continentur. Quos quidem libros, ad hoc vt super dubiis ipsis valeatis ibi in ciuitate Barchinone, ubi est plurium in theologia et iure sci[entia]

copia clericorum, deliberare quid inde agendum sit, vobis deliberauimus per lato-rem presentium destinare. Nos enim cum eodem venerabili fratre Berengario quosdam alios libros eiusdem clerici qui penes nos remanent faciemus diligentia debita, vt breuius poterimus, recognosci. Prudenciam vestram ex corde rogantes quatenus cum vobis cicius opportunum fuerit ad ciuitatem istam Gerunde personaliter veniatis, vt idem G. P. possit celeriter in sua iusticia expediri. Nam ipse G. P. et fideiussores per eum dati apud nos multum instant quod in negotio huiusmodi celerius procedatur. Rescribentes nobis vel dicto vestro comissario, si placuerit, vestram super hiis intencionem.

Et si que volueritis nos facturos.

Datum Gerunde, X Kalendas madii anno Domini M CCC XLVI.

In mg b || nihil ^a frater *seq* P. *cancell*

7

1346 agost 25. Girona

ADG, U 10, f. 94v

A Guillem de Bruguera, jurista i rector de Cadaqués. Tenint presoner Bernat Ferrer, clergue de la Bisbal infamat d'heretgia, el comissiona per inquirir i castigar.

Arnaldus etc. Discreto et nobis in Christo dilecto G. de Bruguera, rectori ecclesie de Quadaqueriis nostre diocesis, iurisperito Gerunde comoranti, salutem in Filio Virginis gloriose.

Cum Bernardus Fferrarii, clericus tonsuratus parrochie^a de Episcopali, quem captum tenemus apud nos, de crimine heresis sit plurimum infamatus, idcirco uobis, de cuius discrecione plenam in Domino obtinemus fiduciam, comittimus per presentes quatenus contra ipsum Bernardum de et super crimine huiusmodi delatum, vocato ad hoc per vos si vobis expedire videbitur inquisitore prauitatis heretice vel eius locumtenenti, diligentia qua conuenit a[uctori]tate nostra inquiratis ipsumque secundum merita inquisitionis contra ipsum per vos faciende^b mediante iusticia et prout vobis videbitur puniatis.

Testes enim qui necessarii fuerint ad premissa, si se odio, amore vel timore subtraxerint, cogatis dicta auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam veritati testimonium perhibere.

Nos enim super predictis omnibus vobis comittimus tenore presencium plenarie vices nostras.

Datum Gerunde, VIII Kalendas septembris anno predicto.

^a parrochie *interlin* ^b faciende *ms* facienda

1350 maig 13. Girona

ADG, U 16, ff. 192v-193r

Al sagristà segon de la Seu i altres. Citin Pere Rei, notari de Girona, Bernat Espaer i el seu fill Francesc, que destorbaren el procés fet contra Bonanat Domingo, suspecte d'heretgia.

Berengarius, etc.^a. dilectis in Christo^b sacriste secundo Sedis, subcapellano Sancti Felicis et capellano monasterii Sancti Martini de Costa Gerunde ecclesiarum uel eorum loca tenentibus, ac aliis ecclesiarum ciuitatis et nostre gerundensis diocesis clericis^c ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

Cum nos pro deffensione fidei catholice et pro coerceda heretica prauitate quosdam^d inceperimus^e legitimos^f facere processus contra Bonanatum Domingo de Gerunda, apud nos de nonnullis criminibus que recte sapiunt heresim per eum^g commissis^h grauius infamatum, et pro ipso Bonanato habendo et eum cum iustitia de huiusmodi grauibⁱ criminibus puniendo nostras litteras speciales per Bonanatum Bartholomei, clericum tonsuratum de domo nostra, curie seculari de Calidis et de Caciono ipsum Bonanatum tunc^j captum^k tenenti miteremus, ut nobis^l eundem Bonanatum captum remitteret puniendum, Petrus Regis notarius Gerunde^m, Bernardusⁿ Spaerius, alias vocatus Seruent de Malpas, et Ffrancis[cus] eiusdem Bernardi filius, clericus tonsuratus, impediuerunt^o ac consilium et auxilium dederunt quod ipsum Bonanatum habere non potuimus. Ex quibus omnibus nos eosdem Petrum Regis, Bernardum Spaerii et dictum Ffranciscum eius filium quod fuerint et sunt hereticorum deffensores et etiam labe heretica infecti et persecutores fidei christiane vehementer suspectos^p habuimus et habemus et ideo cum ipsis uelimus inquirere de predictis et || vtrum in tenebris ambulent uel in luce.

Eapropter uobis per presentes dicimus et mandamus in uirtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis^q quam in uestrum quemlibet mandatis nostris huiusmodi non parentem^r ferimus in hiis scriptis, quatenus prout^s requisiti fueritis eosdem Petrum Regis, Bernardum^t Spaerii et Ffranciscum eius filium et eorum quemlibet immediate cum eorum cuiuslibet presenciam habere poteritis, ad quam habendam^u diligentem curam volumus uos habere, alioquin apud domum et domos habitacionis^v eorum in quibus consueuerint communiter habitare et reperiri, et etiam in uicinia eorum habitacionum, uocatis ad hoc per uos duobus uel tribus testibus fidedignis monere^w et citare curetis vt^x tertia^y die^z a monitione et citatione uestris proxime et continue in.antea computanda, Gerunde in nostro episcopali palatio in iudicio personaliter compareant responsuri de fide et de hiis que contra fidem vehementer comisisse presumuntur plenariam ueritatem, et alias processuri et audituri, recepturi et facturi quod fuerit iuris et rationis. Ad quem terminum nos etiam tenore presentium eorum quemlibet citamus ipsamque dilacionem trium dierum pro monitione canonica et edicto peremptorio, cum res de qua agitur celeritatem desideret, tenore presencium assignamus. Quam citationem et assignationem nostras per uos eorum cuiuslibet et alias notificari volumus et indici quod nisi uenerint dicta die, nos contra eos mandatis nostris huiusmodi non paren-

tes tanquam contra suspectos de heresi et contumaces in causa fidei procedemus per excommunicationis sententiam et alias ulterius post, inquantum de iure fuerit et ratio suadebit, eorum contumacia et malicia exigente.

Reddite lateri presentes literas subscriptionibus vestris diem seu dies qua uel quibus monitionem et citationem feceritis supradictas ac modum et formam quibus easdem feceritis continentibus in signum mandati completi appositis in eisdem.

Datum Gerunde, IIII idus madii, etc.

Nota al man: nondum est promulgata cum sic uiderim in aliis fieri facundius; attente uideat dominatio uestra (*manu eiusdem episcopi:*) Bene est.

In mg pro. ^a etc *iter* ^b in Christo *seq* clericis *cancell* ^c ac aliis ... clericis *interlin* ^d quosdam *seq* facere ince *cancell* ^e inceperimus *seq* facere proces *cancell* ^f legitimos *corr* legitime | facere *int lin* ^g eum *seq* ut asseritur *cancell* ^h comissis *seq* et *cancell* ⁱ grauibus *int lin* ^j tunc *int lin* ^k captum *seq* tenendum *cancell* ^l nobis *int lin* ^m Gerunde *seq* et Bernardus Spaerii alias vocatus seruent de Malpas et *cancell* ⁿ Bernardus ... et Ffranciscus *int lin* ^o impediuerunt ... labe heretica *in marg inferiori pro* ipsum Bonanatum Bartholomei impediuerunt [*int lin al man* quod ipsum habere non potuimus] ne dicta secularis curia de Calidis et de Cacio dictas nostras literas haberet [*int lin* literas habere posset] ut ipsum Bonanatum [*int lin* Domingo] nobis non remitteret de ipsis eius excessibus puniendum. Ex quibus omnibus nos eosdem Petrum Regis, Bernardum Spaerii et dictum eius filium quod fuerint et sunt hereticorum deffensores et etiam labe heretica *cancell* ^p suspectos *seq* habeamus *cancell* ^q excommunicationis *seq* quatenus *cancell* ^r non parentem *int lin* ^s prout ... fueritis *int lin* ^t Bernardum ... filium *int lin* | Regis *seq* Bernardum Spaerii et .. eius filium *cancell* ^u habendam *seq* ad *cancell* ^v habitationis *seq* eo *cancell* ^w monere et *int lin* ^x vt *seq* infra tres *cancell* ^y tertia *int lin* ^z die *corr* dies

9

1350 maig 18. Girona

ADG, U 16, f. 92v

*Al sagristà segon de la Seu, sotscapellà de Sant Feliu i altres. Pere Rei, notari de Girona, ha obstaculitzat certs processos contra Bonanat Domingo de Girona, acusat d'heretgia, i, un cop citat, no ha comparegut; el denunciïn com a excomunicat i veblement sospitós d'heretgia.*²⁶

Berengarius, etc., dilectis in^a Christo^b sacriste secundo sedis, subcapellano Sancti Felicis et capellano^c monasterii Sancti Martini de Costa Gerunde ac aliis ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

26. El 20 de maig del mateix any el bisbe posa Pere Rei, notari de Girona, del qual la condició clerical no és demostrada, en mans de Gispert de Guimerà, cavaller: ADG, G 27 [Notularum], f. 67v - 68.

Cum Petrus Regis notarius Gerunde^d quosdam^e processus^f quos rite et iuste incepimus fieri contra Bonanatum Domingo de Gerunda, apud nos de nonnullis criminibus que recte sapiunt heresim per eum commissis grauiter infamatum impediuerit, ac consilium et auxilium^g in eo impediendo^h impenderit et impendatⁱ et ex hoc eundem Petrum quod non^j fuisset et esset hereticorum deffensor et^k etiam labe heretica infectus citari fecerimus ad comparendum personaliter^l coram nobis^m de fide plenariam veritatem responsurum, ipseque die ad hoc peremptorieⁿ sibi assignata minime comparere^o curauerit, ex quibus non immerito^p eundem de heresi suspectum habemus, sicque sua contumacia et malitia^q crescentibus^r crescere debeat et pena^s, nos ex dictis^t causis legitimis precedentibus contra eundem Petrum Regis in hiis scriptis excommunicationis sententiam promulgamus. Mandantes expresse^u vobis et vestrum cui libet per presentes^v in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis^w quam in vestrum quemlibet mandatis nostris non parentem ferimus in hiis scriptis, quatenus eundem Petrum Regis^x excommunicatum in ecclesiis vestris dum in eis maior populi et cleri aderit^y multitudo excommunicatum et de heresi etiam vehementer suspectum publice nuncietis et tamquam excommunicatum et suspectum huiusmodi ab aliis euitari faciatis tantum et tam diu donec de eius absolutione legitime vobis constet.

Reddite latori presentes litteras subscriptione vestra diem receptionis earum continente in signum mandati completi apposita in eisdem.

Datum Gerunde, XV Kalendas iunii anno etc.

In mg p. ^a in seq christo capellano monasterii subuicarius cancell ^b Christo int lin ^c capellano seq Sancti Felicis cancell ^d Gerunde seq quem cancell ^e quosdam seq iustos int lin cancell ^f processus seq quos rite et int lin ^g post processus seq quos incepimus cancell ^h auxilium seq dederit cancell ⁱ impediendo seq et impediuerit et impediatur cancell ^j impenderit et impendat int lin ^k non seq fuerit cancell ^l et int lin ^m personaliter int lin ⁿ nobis seq et inquisitorem cancell ^o peremptorie int lin ^p comparere seq conin cancell ^q non immerito int lin ^r et malitia int lin ^s crescentibus corr crescente ^t pena seq Nose Nos eiusdem cancell ^u dictis int lin ^v expresse int lin ^w presentes seq dicimus et mandamus cancell ^x excommunicationis seq quatenus cancell ^y post Regis seq tam cancell ^z aderit int lin

1350 octubre 30. Girona

ADG, U 17, f. 151r-151v

Als clergues de Torroella de Montgrí i Vulpellac. Havent el venerable Francesc de Güell estat acusat d'heretgia, informin si fou enterrat a la parròquia.

Berengarius, etc., dilectis in Christo clericis ecclesie de Turrucella de Montegrino nostre diocesis, salutem in Domino.

Cum^a venerabilis Ffranciscus de Goello quondam^b, qui olim^c apud nos de crimine heresis fuit plurimum infamatus et suis exigentibus^d demeritis per constitutionem sacri concilii terraconensis excommunicatus et diutissime pro excommunicato cum sibi participantibus publicatus et^e processum etiam contra eum^f quod ubicumque esset personaliter constitutus et etiam per unum^g diem post recessum eiusdem cessaretur penitus a diuinis^h, idemque Ffranciscusⁱ vlla^j a predictis^k nec peccatis aliis etiam suis absolutione non petita^l nec obtenta, castrum^m nostrum de Episcopali inuadendo et homines [et] personas eiusdem tamquam proditor et bausator noster et nostre Gerundensis ecclesie, cum feudata [domus?] eius existeret, in quodam cortali et infimo ac loco sordido, iudicio Dei et eius culpa precedentibus, fuerit interfectus et eius corpus infra villam de Turrucella intus eius hospiciumⁿ furtim traditum sepulture.

Eapropter uobis per presentes dicimus et expresse mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis^o quam^p vestrum quemlibet incurrere volumus nisi feceritis que mandamus, quatenus diligentia qua poteritis secreta et prout uobis expedire videbitur vos informari curetis si corpus ipsius deffuncti infra vestram parrochiam sepultum fuerit, ut est dictum.

Quod si inueneritis factum fuisse, vos^q in ipsa^r ecclesia^s et parrochia vestris tam ianuis appertis quam clausis cessetis penitus a diuinis, tantum et tamdiu^t donec^u corpus ipsius mortui^v expulsus fuerit a tota vestra parrochia supradicta.

Datum Gerunde, III Kalendas nouembris etc.

Fiat similis pro clericis ecclesie de Vulpiliacho mutatis mutandis^x et non ponatur "furtim".

In mg Pro. ^a cum seq ffranciscus cancell ^b quondam int lin ^c olim seq de cancell ^d exigentibus seq meritis cancell ^e et seq loca in quibus cancell ^f contra eum int lin ^g unum corr nonum ^h diuinis seq Nuncque idem cancell ⁱ ffranciscus seq fuerit non est diu interfectus cancell ^j vlla seq peracta nec obtenta absolutione cancell ^k predictis seq nec peccatis cancell ^l non petita int lin ^m castrum nostrum ... culpa precedentibus in marg sup ⁿ hospicium seq absque absea ab cancell ^o excommunicationis seq quatenus cancell ^p quam seq vos incurrere uolumus cancell ^q vos seq penitus a celebratione diuinorum cancell ^r ipsa corr ipsi ^s ecclesia seq vestra et in cancell ^t tamdiu seq vestra vestram parrochiam cancell ^u donec intlin ^v mortui seq fuerit cancell ^x mutatis mutandis int lin

El bisbe firma rebut a Joan Albert, ciutadà de Girona, de 10 lliures, part de les 50 que el pare d'aquest, Ramon Albert, llegà per vestir pobres de Crist: d'elles, 100 sous han estat donats a Nicolau Eimeric, lector dels predicadors.

Nós en Berenguer, per la gràcia de Déu bisbe de Gerona, atorgam e regonexem a uós, en Johan Albert, ciutadà de Gerona^a, fiyl e hereu de.n R. Albert ça enrrera, ciutadà de Gerona, para vostra, que d.aquelas^b deu^c lliures de barçaloneses románens a.pagar d.alcuna quantitat de cinquanta lliures^d de la dita moneda, les quals lo dit para vostre en son derrer testament hauia manades donar^e per amor de Déu^f a.uestir pobres de Crist de drap blanch, hauets donats de uolentat nostre cent sous a ffrare Nicholau^g Eymerich, lector dels preycadors de Gerona, per amor de Déu e^h per misses a cantar per ànimaⁱ del dit pare vostre, con en aquest temps no sien bonament trobats pobres qui lo dit drap^j haien mester. E en testimoni d.açò ffem uos aquest albaran segelat ab nostre segell^k major^l. Lo qual fo fet dissapte a XIV dies del mes de mayg, etc.

In mg pro. ^a Gerona seq hereu den cancell ^b aquelas deu int lin ^c deu seq çinquanta lliures de barçaloneses les quals deuuen ésser d-en cancell ^d lliures seq les cancell ^e donar seq a pa cancell ^f per amor de Déu int lin ^g Nicholau seq ef cancell ^h per amor de Déu e int lin ⁱ per ànima vostre int lin ^j qui seq les dites vestedures cancell ^k qui lo dit drap int lin ^l segell seq menor cancell ^m maior interlin *Post textum litterae seq al man Berengarius etc Dilecto in*

12

1351 Juny 4. Girona

ADG, U 18, f. 57r

A l'abat de Vilabertran. S'admira que bagi absolt Guillem i Galceran d'Hortal de l'excomunió per heretgia que se'ls donà a pres del Cardenal de Clarmont.

Noueritis^a nos intellexise^b quod vos auctoritate litterarum nostrarum venerabiles^c Gm^d. et Galcerandum de Ortallo ab excommunicationum sententiis^e, quibus ad instantiam domini Clarmontensis cardinalis et ratione criminis^f heresis per nos fuerunt, ut decuit, innodati, absoluistis, et quod ipsi iactant se ab eis per vos fuisse absolutos. De quo, si verum sit, cum uobis^g non fuerit in eis potestas attributa, nos plurimum admiramur.

Propter quod vos rogamus ut super hiis cum citius poteritis per vestras litteras nos reddere certiores. Datum Gerunde, IIIIa die mensis iunii.

Episcopus Gerundensis

Venerabili et religioso... Dei gratia abbati Villebertrandi

In mg p. ^a Noueritis seq quod intelleximus ^b nos intellexisse int lin ^c venerabiles seq Galcerandun cancell ^d Gm. in mg ^e sententiis seq quas ad cancell ^f criminis seq herei cancell ^g cum uobis ... attributa int lin

1351 juliol 14. Girona

ADG, U 18, f. 118v

A l'abat de Vilabertran. Redacció més particularitzada de la carta anterior.

Episcopus Gerundensis abbati Villebertrandi.

^a Plurium fidedignorum relatu ad audientiam nostram nouiter^b est^c perducum quod vos^d Galcerandum et Gm. de Ortallo²⁷ ab^e excommunicationum^f sententiis quas ex eo quia quendam equum domini cardinalis Clarmontensis de villa de Figueriis de nocte furtim abstraxerunt et secum duxerunt^g et ex^h etiam quia per nos moniti et citati ad respondendum articulis fidei super quibus nos cum eis experiri debebamus utrum in tenebris ambulent seu in luce, cum nedum per annum sed per annos excommunicati et sine confessione steterint et stant incurrerunt, auctoritateⁱ comissionis per nostras litteras super aliis vobis^j facte^k, absoluistis, de quo^l, si ita sit, non immerito admiramur, cum ab huiusmodi sententiis sine partis uoluntate et nisi^m cum eis expertum fuerit de eorum animarum salute superⁿ dictis articulis per nos nec vos absolui^o valeant ullo modo.

Quapropter vos instanter^p rogamus et in Domino requirimus et ortamur, quatenus quicquid super hoc in contrarium^q et iniuste fecistis^r protinus reuocetis, cum in culpa vestri omnes clerici qui ipsis presentibus in suis parochiis iuxta constitutionem sacri concilii Terracone^s celebrauerint, irregularitatis macula fuerint et sint^t irretiti. Significantes nobis queque per vos ante datis presentibus et postea facta fuerint pro premissis.

Datum Gerunde, XIII die mensis iulii^u.

In mg nihil ^a Inc Cum plurium cancell ^b nouiter seq sit cancell ^c est in mg ^d vos seq auctoritate quarumdam litterarum nostrarum comissionis cancell ^e ab seq excommunicationis sententia quam incurrerant cancell ^f excommunicationum ... quas int lin ^g duxerunt seq et cancell ^h et ex eo ... incurrerunt scriptum alibi supra litteram ⁱ auctoritate seq quarumdam lit comissionis nostrarum litterarum cancell ^j vobis seq factam cancell ^k facte int lin ^l quo seq non immerito cancell ^m nisi seq mandatis ecclesie cancell ⁿ super seq articulis cancell ^o absolui seq non cancell ^p instanter seq vos cancell ^q in contrarium seq fecistis protinus reuocetis cancell ^r fecistis seq penitus cancell ^s Terracone seq fu cancell ^t et sint interlin ^u Post datum seq Episcopus cancell

27. Com que Guillem Galceran de Rocabertí, tutor de Dalmau, fill de Jofre, vescomte de Rocabertí, no va obligar Guillem i Galceran d'Hortal a tornar el cavall robat al cardenal de Clarmont, el bisbe publicà entredit sobre els llocs governats pel sobredit tutor: ADG, G 13 [Notularum], f. 66v-67v, el 16 de gener de 1350. El cavall fou finalment restituit: ADG, G 23 [Notularum], f. 180v-182.

1352 agost 21. Girona

ADG, U 20, ff. 154v-155r

Al papa. El comte d'Empúries es negà a fer homenatge pels feus que té per la seu de Girona. Exhortat per Nicolau Rossell, provincial dels predicadors i inquisidor de l'heretgia, l'ha prestat.

Pro domino papa

Sanctissime pater et domine: Si semper inest sanctitati vestre vt^a sacrosancta romana ecclesia^b et eius membra singula^c in hiis que conflatu interdum^d concutiuntur sinistro ab eius confractu salubriter^e preseruentur^f, beatitudini vestre flexis genibus significo reuerenter quod licet per inclitum dominum infantem Raymundum Berengarium, illustrissimi domini Jacobi recolende memorie regis^g Aragonum filium et Impuriarum Comitem, mee Gerundensis ecclesie feudatarium et uassallum^h, sinistroⁱ subfusum^j instinctu, contra me et ipsam ecclesiam, eo quia homagium et fidelitatem pro feudis que pro ea tenet, per eum michi prestari petentem, variis fuerim tediis, dampnis et periculis, per biennium et vltra guerris^k, seditionibus et aliis malis inffinitis concussus, ac etiam tribulatus, prout iam beatitudo vestra fuit olim per me lacius informata, nunc supereminencia Deitatis preeunte, que merita cunctorum excedit et vota, idem dominus infans et eius consors inclita, que eum in hiis que Dei sunt debet sequi, pertinacia sua recognita ad tranquillam pacem et^l concordiam die Assumptionis Viginis proxime preterita, super petitis per me, honorabili viro^m ffratre Nicholao Rosselli priore prouinciali fratrum predicatorum in prouincia Aragonie, in sacra pagina magistro, prauitatisque heretice in eademⁿ prouincia inquisitore, plurimum suis fidelibus actibus pertractante, salubriter deuenerunt et ipsum homa-ll-gium et fidelitatem pro ipsis feudis michi et dicte ecclesie idem Comes, vt sua^o intererat, grato animo fecit et prestitit, et ipsi ecclesie de iniuriis illatis, expensis et interesse sustentis libere satisfecit.

Et^p ego^q sibi quod debuit facienti, iure et honore ecclesie prehabitis ac saluis remanentibus et illesis, inuestitura^r a me^s de dictis feudis recepta, ac franquitatibus etiam et immunitatibus per eius predecessores hominibus ecclesiarum infra suam dominationem degentibus et eorum dominis olim concessis per eum confirmatis, quedam que persone mee pertinebant remisi gratiose, vt pax et concordia huiusmodi ad.inuicem facta, Deo medio^t, valeat perdurare. Almam^u personam^v vestram sue sancte ecclesie merito preelectam conseruet Altissimus per tempora feliciter dilatata meque suum^x et dictam ecclesiam dignetur ipsa vestra beatitudo ad pedes sue sanctitatis suscipere comendatos.

Scriptum Gerunde, XXIa die augusti etc.

Humilis creatura vestra Berengarius, episcopus Gerundensis
Sanctissimo etc.

Inscr man saec XVIII: Per los feus del Comtat de Empúries ^a vt interlin ^b sacrosancta romana ecclesia corr sacrosanctam etc ^c singula seq vt int lin cancell ^d inter-

dum in mg^e salubriter seq liberentur cancell^f preseruentur int lin^g regis ... filium et int lin^h et uassallum interlin man propr episcopiⁱ sinistro seq subsum cancell^j subfusum int lin^k guerris ... concussus ac int lin man prop episcopi^l et int lin^m viro seq domino cancellⁿ eadem seq inquisitore cancell^o sua seq tm cancell^p Et seq nos cancell^q ego int lin^r investitura seq a nobis cancell^s a me int lin^t medio seq per cancell^u Almam... gerundensis add al man^v personam seq etc Scriptum etc cancell[|] Seq man prop episcopi Ponatis hic quod habeat me suum seruitorem [et ecclesiam ipsam interlin cancell] in sua gratia recomendatum cancell[|] Seq Fiat similis sacro collegio cardinalium cancell^x suum seq dignetur ipsa vestra sanctitas ad pedes cancell

15

1352 agost 21. Girona

ADG, U 20, f. 155r

La mateixa lletra és adreçada al col.legi cardenalici.

Reuerendissimi patres et domini mei^a: Quia^b sacro semper inest vestro affectui vt^c sacrosancta^d romana ecclesia et eius membra singula^e in hiis que conflatu interdum concutiuntur sinistro, ab eius confractu salubriter^f preseruentur, vestre reuerendissime paternitati reuerentia^g qua possum intimo per presentes quod licet etc. ut supra vsque ibi "tribulatus" et postea dices prout sacrum vestrorum dominorum collegium fuit olim per me latius informatum. Nunc supereminencia Deitatis etc. usque ad dictionem "almam". Personas vestras, patres reuerendissimi^h, conseruet Altissimus in sue sancte ecclesie seruitio iuxta votum, mequeⁱ deuotum vestrum et^j dictam meam ecclesiam dignemini, si placuerit^k, in vestram gratiam suscipere comendatum^l.

Scriptum Gerunde, XXIa die augusti etc.

Deuotus vester Berengarius Episcopus Gerundensis Sacro reuerendissimorum in Christo patrum et dominorum dominorum^m sacrosancte Romane ecclesieⁿ cardinalium collegio

in mg p. ^a mei int lin ^b quia seq semper inest cancell ^c ut int lin ^d sacrosancta ... ecclesia corr sacrosanctam etc ^e singula seq que vt conflatu cancell ^f salubriter seq liberentur cancell ^g reuerentia seq qua possumus ha cancell ^h reuerendissimi seq conse cancell ⁱ meque seq vestrum cancell ^j et ... ecclesiam int lin ^k placuerit seq suscipere cancell ^l comendatum seq Datum Gerunde cancell ^m dominorum seq cardinalium cancell ⁿ ecclesie seq collegio cancell Ad calcem litt Reuerendissimis in Christo patribus et dominis dominis Sacri Collegii Sancte Romane Ecclesie Cardinalibus cancell

1352 desembre 8. Girona

ADG, U 21, f. 143v

Al sagristà segon de la Seu. Bonanat Domingo, de Girona, fou acusat d'heretge i el recolzà Guerau d'Abadia, jutge ordinari de Caldes i Cassà; és també sospitós d'heretgia.

^aBerengarius, etc., dilectis in Christo^b sacriste secundo Sedis^c, capellanis^d ecclesiarum^e Sancti^f Ffelicis et Sancti Martini de Costa Gerunde vel eorum loca tenentibus ac aliis ad quos presentes peruenierint, salutem in Domino. Cum discretus G. de Abbatia, iurisperitus Gerunde iudexque ordinarius de Calidis et de Caciono de Silua^g nostre diocesis, contra monitiones per nos factas eo quia^h sustinuit et sustineri fecerit in dictis locis Bonanatum Domingo de Gerundaⁱ, de crimine heresis infamatum seu in fide catholica plurimum suspectum, ac sibi in sustinendo eundem fauerit contra monitiones per nos factas, ac per nos semel et iterum requisitus^j Petrum Boterii de Ffonte, clericum tonsuratum de Gerunda in^k dicto loco de Caciono, ratione quorundam criminum per eum commissorum captum existentem, nobis non comiserit nec remitti fecerit, ut tenebatur^l, infra tempus sibi per nos ad hoc^m peremptorie assignatumⁿ, fuerit et sit excommunicationis sententia per nos^o lata^p canonice^q innodatus, idcirco uobis per presentes dicimus et mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis quatenus ipsum Guillelmum de Abbatia ex causis premissis excommunicatum in vestris ecclesiis publice nunciatis duobus^r uel tribus diebus dominicis continuis uel festiuis et tamquam excommunicatum ab aliis euitari faciatis, tantum et tamdiu donec de^s eius absolute legitime uobis constet.

Reddite latori presentes literas subscriptionibus vestris diem^f receptionis earum continente (*sic*) in signum mandati completi appositis in eisdem.

Datum Gerunde, VIII die decembris, etc.

Inscr man saec XVIII: Infamát de herétge In mg p. ^a Inc Berengarius etc Dilectis in christo et venerabls ^b cancell ^c Christo seq clericis ^d cancell ^e Sedis int lin ^f capellanis seq Sancti F ^g cancell ^h ecclesiarum int lin ⁱ Sancti seq Feorum (!) int lin ^j de Silua int lin ^k eo quia int lin ^l Gerunda seq de crimini her ^m cancell ⁿ requisitus seq nobis remitti non comiserit nec remitti fecerit per e ^o cancell ^p in seq loco ^q cancell ^r tenebatur seq per no ^s cancell ^t per nos ad hoc int lin ^u assignatum seq per nos ^v cancell ^w nos seq canonic ^x int lin ^y cancell ^z lata seq canonic ^{aa} cancell ^{ab} canonic int lin ^{ac} duobus ... festiuis int lin ^{ad} de seq ei ^{ae} cancell ^{af} diem seq seu dies qua mo ^{ag} cancell

1353 juliol 12. Girona

ADG, U 22, f. 51v-53r

A l'arquebisbe de Tarragona. Els ciutadans de Girona han fet gestions contra el bisbe prop del rei i del papa, imitant el tirà Rufi en temps de sant Feliu de Girona i de Dioclecià. La causa és que el bisbe, juntament amb Nicolau Rossell OP cerca heretges i n'ha trobat més de 500. Entre ells hi ha Bonanat de Tornavells i Pere d'Anglada, cuirater, que ha apel·lat al metropolità. L'apel·lació no és fonamentada.

Reuerendissime pater et domine mi. Tempore necessitatis recurrendum est^a per quemlibet ad singulare refugium quo mediantibus veritate et iusticia possit a peruersis concursibus liberari. Hinc est, reuerendissime pater^b et domine, quia positus in^c confluctibus tempestatis meam gerundensem ecclesiam subiungere cupientibus, me oportet continue debellare et tenere remigem et anchoram precipuam, quibus ipsa ecclesia et ego^d a submerssione valida Deo medio eripi valeamus, propter cuius debellationem ciues ciuitatis mee, quos fluctus uoco^e, qui tam^f per se quam cum domino rege apud^g sanctissimum dominum nostrum papam et totam romanam curiam me odio execrabili persequuntur, possim^h repellere et a suis prauissimis conatibus esse tutum.

Qui ciues a vestigiisⁱ infidelissimi Ruffini, qui tempore beati Ffelicis Gerunde^j suo tempore^k cum trescentis martiribus pro fide Christi, tempore Diocletiani et Maximiani consul^m, sub dicto Ruffino tunc in ciuitate Gerundeⁿ pro eis dominante et Dei ecclesiam persequente fuerunt^o martirio coronati, nolunt presentibus temporibus deuiare, immo^p volunt sibi^q totis eorum prauis conatibus imitari et infrascriptis nostris prede-ll-cessoribus qui per antiquissima sunt nobis^r in memoria continue ad instar ipsius Ruffini^s, Dei ecclesiam ut predicatur persequentis^t, vni post alium^u, videlicet dominis .. de Cabanellis^v, de Villarterto, Bn^w. de Villamarino, G^o. de Villamarino, P. de Ruppebertino, P. de Vrrea, Gastono de Montecatheno, Guilaberto de Crudiliis, auunculo meo, et Arnaldo de Monterotundo, qui^x ad inuicem successerunt, et mihi eis ultimo successori, eo quia dictam deffendebant et^y deffendo ecclesiam, persecutiones^z continuas et validissimas, prout est eis innatum ciuibus, parauerunt.

Et ecce, reuerendissime pater, que et quales sunt cause ob quas per huiusmodi Ruffini successores ego et dicta ecclesia sumus acriter persecuti^{ba}, uidelicet quia purgavi et purgo vicia heretice prauitatis, cum plus quam quingenti in meo tempore fuerint per^{bb} venerabilem ffratrem^{bc} Nicholaum Rosselli, ordinis fratrum predicatorum, ipsius prauitatis inquisitorem^{bd}, et me^{be}, scilicet aliqui penitentia publica et alii penitentia secreta, prout eorum actus exigebant, puniti, qui totaliter^{bf} secundum matrimonium non matrimonium seu fornicatio esse tenebant.²⁸ Habent me etiam odio capitali, quia pro quadam effractione mei^{bg} palatii Gerunde, que per ipsos ciues facta fuit^{bn}, cui interfuerunt plusquam quinquaginta, me anno preterito cum^{bi} domino rege in villa Perpiniiani existente^{bj}, et de meo carcere et dicto palatio^{bk} duos clericos tonsuratos^{bi} de dicta ciuitate oriun-

28. L'acusació de Berenguer de Cruïlles apunta als errors sobre el matrimoni que professaren alguns espirituals, assenyaladament Pèire Joan (cf. F. EHRLE, *Petrus Iohannis Olivi, sein Leben und seine Schriften*, dins «Archiv für Litteratur- und Kirchengeschichte des Mittelalters», III (1887), 498 i 504-505), i alguns grups de beguins (cf. POU I MARTÍ, *o. c.*, 156-157).

dos, qui homicidia et alia plurima crimina capitalia comiserant, abstraxerunt^{bm} et^{bn} facti sunt transfuge, de suis demeritis impuniti. Contra^{bo} eos processi, quorum ciuium qui predictam fecerunt effractionem fuerunt quidam^{bp} per ipsum dominum regem banniti et quidam in carcere meo de consensu^{bq} iuratorum dicte ciuitatis se possuerunt et a me de commissis fuerunt misericordiam consequuti. Aliqui ex ipsis transgresoribus, habito^{br} prius^{bs} processu contra eos per dominum regem facto, sunt adhuc excommunicati et^{bt} procedo ut debeo in eorum contumacia contra ipsos monitionibus et citationibus || et intervallis temporum eis primitus concessis et precedentibus, ut est iuris. Qui a meis appellarunt processibus, super quorum appellatione est de presenti lis in curia, uidelicet, inter Bonanatum de Tornauellis ciuem et Petrum de Anglada, cuyraterium Gerunde^{bu},²⁹ appellantes ex parte vna, et me appellatum ex altera. In qua pro parte nostra proponitur quod ipsa causa non est in dicta curia^{bv} de sui natura ventilanda, quia profana^{bw} nec de papali gratia esse potest, quia re integra et me non citato, et dominus Clemens qui istud dicebatur gratiose concessisse^{bx} ad Dominum migravit. Et sic in ipsa causa habuimus sententiam pro parte mea a qua^{by} prenominati appellarunt et de hoc de presenti agitur et hoc pendente fuerunt ipsi^{bz}, ut dicunt, absoluti ad cautelam^{ca}. Quorum absolutioni^{cb} pro parte mea opponitur non ualere. Et quia statim non habui ipsos pro absolutis, fecerunt vnionem et conspiracionem validam^{cc} contra me, cum sint ut predicatur ultra L, qui consenserunt dicti mei palatii fraccioni et ex causis premissis et eo^{cd} etiam precipue quia^{ce} ego nec^{cf} capitulum dicte ecclesie^{cg} nec etiam predecessores^{ch} mei^{ci} non admittimus nec admiserunt aliquem in canonicum dicte ecclesie, cum sint omnes villani et rustici, et ipsa ecclesia nostra privilegium iustissimis causis factum, obtentum et inconcusse^{cj} antiquissimis temporibus et^{ck} presentibus observatum non permitit quod aliquis in ea possit^{cl} uel^{cm} debeat admitti canonicus^{cn} nisi fuerit de genere militari^{co}. Et sic ad malum contra me vniti dictos Bonanatum de Tornauellis, vsurarium publicum, et dictum P. de Anglada, ribaldum vilissimum, in dicta^{cp} romana curia elegerunt qui contra me nomine suo proprio et ipsorum ciuium contra ueritatem^{cq} dominum papam et totam curiam incitent^{cr} contra me et etiam me acusent, qui litteras^{cs} falsa materia fabricatas ipsi domino nostro et certis dominis cardinalibus, quarum transumptum^{ct} infra insertum dominacioni et paternitati^{cu} vestris presentibus interclusum mito, ut latius inde valeat^{cv} informari^{cw}, non erubuerunt contra me destinari ut per fas uel nefas et modo^{cx} proditorio tam ipsum dominum nostrum papam quam vniuersos dominos meos cardinales possint^{cy} insimul || comouere.

Quapropter eandem dominationem vestram, meum^{cz} singulare refugium, duco humiliter^{da} exorandam quatenus premissis^{db} pro me dictis que ueritate nituntur et

29. Bonanat de Tornavells, Pere Anglada i una tal na Maçota són excomunicats per Guillem de Roca, fiscal del bisbe, comissionat per a l'afer de l'atac perpetrat per ells contra el palau episcopal de Girona: ADG, G 25 [Notularum], f. 43-48, els 13 i 29 de setembre de 1352. Els Tornavells patrocinaren la construcció d'una capella a Contestins que s'anomenà 'Santa Maria l'Anunciada de Natzarret', i el bisbe autoritzà de posar-hi una donada; la primera fou Guillema, filla de Ramon d'Oliuera, de la Barroca: ADG, G 16 [Notularum], f. 93v-94; G 17 [Notularum], f. 22-23. Això passava els anys 1342 i 1343.

falsis fabricationibus dictorum Ruffinorum omnino repulsis, dignetur ante recessuum suum a curia^{dc} pro parte^{dd} mea ipsum dominum nostrum papam et illos dominos^{de} cardinales quos sibi placuerit et nouerit fore amicos informare, et ne sustineant me deffensorem ecclesie in quantum possum, pro qua hec in Domino pacior et pati uolo, per sinistram talium reproborum suggestionem indebite diffamari.

Et iniungat mihi^{dg} suo vestra reuerendissima paternitas omnia sibi grata et queque sibi placuerint me facturum. Datum Gerunde, XII die Julii anno etc.

Deuotus vester Episcopus Gerundensis

Translatum dictarum literarum sic se habet:

Sanctissime et beatissime pater. Paternitati vestre, etc. *Pone totam.* Reuerendissime pater et domine. Concepta, etc. *Pone totam.*

Intelligo ego per vestrum memoriale quod per similem modum dominis cardinalibus Vrgelli, Albanensi, Cesaraugustano, Albo, Nouo et de Belfort, sublata cauda litere «et illos dominos cardinales quos sibi placuerit», etc. [*marge, mà del bisbe*: scilicet a ‚recessu‘] possit scribi^{dh}, videlicet «si vobis sic placeat fieri». [*Mà del bisbe*:] Ita.

Inscr man saec. XVIII: Los ciudadáns de Gerona persecutors capitáls del bisbe y sa Iglesia de Gerona, á imitació del Infidelíssim Ruffino ^a est seq ad reffugium cancell ^b pater int lin ^c in seq con cancell ^d ego seq possemus cancell ^e uoco seq possimus tam cancell ^f qui tam int lin ^g apud seq Romanam curiam ^h possim ... tutum int lin ⁱ vestigiis seq Ruffini cancell ^j Gerunde seq qui cancell ^k suo tempore interlin ^l et seq fuerunt cancell ^m Maximiani consulum interlin ⁿ Gerunde seq dominante cancell ^o fuerunt ... coronati int lin ^p immo seq sibi cancell ^q sibi seq et voluerunt sibi cancell ^r nobis seq im cancell ^s Ruffini seq persequentis cancell ^t persequentis seq persecutiones continuas et validissimas videlicet cancell ^u alium seq parauerunt cancell ^v Cabanellis *reclam i nota, al marge superior, de l'escrivà:* Nescio quis istorum fuit primus et qualiter successerunt. Posui a la uentura. Videat dominatio vestra et aptet, quia nescio intrare in profundo mari istorum manlautorum cancell ^w Bn. int lin ^x qui ... successerunt interlin ^y et seq defendunt cancell ^z persecutiones... validissimas int lin ^{ba} persequi seq quia cancell ^{bb} per seq inquisitorem ipsius prauitatis et me in ipsa cancell ^{bc} ffratrem int lin ^{bd} inquisitorem seq puniti cancell ^{be} et me int lin ^{bf} totaliter seq tenebant cancell ^{bg} mei ... Gerunde int lin ^{bh} facta fuit int lin ^{bi} cum ... rege int lin ^{bj} existente seq contra eos processi cancell ⁱ facta fuit int lin cancell ^{bk} et dicto palatio int lin ^{bl} tonsuratos seq qui cancell ^{bm} abstraxerunt seq qui impuniti cancell ^{bn} et int lin ^{bo} Contra ... processi int lin ^{bp} quidam seq b cancell ^{bq} de consensu ... ciuitatis int lin ^{br} habito int lin ^{bs} prius ... facto in mg infer ^{bt} et seq legitime cancell ^{bu} Gerunde int lin ^{bv} curia seq ventilata cancell ^{bw} prophana seq et cancell ^{bx} concessisse seq viam cancell ^{by} a qua seq preonati cancell ^{bz} ipsi seq absoluti cancell ^{ca} cautelam seq cui in quibus cancell ^{cb} quorum absolutioni int lin ^{cb} validam int lin ^{cd} eo seq quia contra cancell ^{ce} quia seq nec cancell ^{cf} nec seq nostrum cancell ^{cg} dicte ecclesie int lin ^{ch} predecessores seq nostri cancell ^{ci} mei int lin ^{ci} inconcusse ... aliquis int lin et in mg ^{ck} et seq conseruatum quod nullus cancell ^{cl} possit seq nec cancell ^{cm} uel interlin ^{cn} canonicus seq in ipsa ecclesia cancell ^{co} militari seq ipsi ciues cancell ^{cp} dicta seq curia cancell ^{cq} ueritatem seq aput cancell ^{cr} incitent... etiam int lin | ^{cs} post litteras seq ipsi domino nostro pape cancell ^{cr} transumptum seq presentibus cancell ^{cu} et paternitati... interclusum in mg man propr episcopi ^{cv} inde valeat int lin ^{cw} informari seq valeat cancell ^{cx} et ... proditorio int lin ^{cy} possint int lin ^{cz} meum singulare refugium int lin ^{da} humiliter seq

imp cancell^{dh} premissis seq^{de} attentis qu cancell^{de} a curia interlin^{dd} parte seq^{de} mat
 cancell^{de} dominos int lin^{df} in quantum possum in mg man ipsius episcopi^{dg} mihi seq^{de}
 eade cancell^{dh} possit scribi int lin

17 bis

ADG, U 22, f. 53r

Model de carta per als cardenals anomenats en la lletra precedent, sobre el mateix afer.

Honorabilis domine. Nouerit vestra dicretio quod nos scribimus supplicando domino nostro cardinali de Bello forti super contentis in litera quam sibi mitimus, de qua transumptum inferius posuimus, ut uidere possitis clarius quid petimus ab eodem. Quare amicitiam uestram nobis caram ex corde rogamus quatenus de eisdem eum uobis placeat nostri honoris intuitu informare et apud eum opportune insistere, ut nos et^a nostram ac vestram gerundensem ecclesiam habeat comendatos, et alia faciat que continentur^b in nostra litera^c sibi missa^d. Et rescribat nobis suis eadem vestra discretio que sibi placuerint^e nos facturos.

Datum Gerunde ut supra.

Episcopus Gerundensis

Domino precentori

Translatum litere:

Reuerendissime pater et domine, etc. [*mà del Bisbe:*] Ita. P[rius?] per omnia a-n Torreyllles

^a et seq^{de} suam cancell^{dh} ^b continentur int lin ^c littera seq^{de} continentur cancell^{dh}
^d missa seq^{de} continentur cancell^{dh} ^e placuerint seq^{de} in futurum cancell^{dh}

18

1353 juliol 12. Girona

ADG, U 22, f. 53v

Al cardenal Pere de Belfort.³⁰ Informat per l'inquisidor Nicolau Rossell de part del cardenal que l'abat de Camprodon no compleix les obligacions econòmiques que té envers el cardenal, el bisbe ha pres mesures i demana la documentació pertinent per poder procedir en justícia.

30. Pere de Belfort, futur papa Gregori XI, era canonge i ardiaca major de la Seu gironina: cf. Montserrat JIMÉNEZ SUREDA, *Una part de la gestació del poder i el patrimoni. L'adquisició*

Reuerendissime pater et domine. Informatus pro parte dominationis vestre per honorabilem virum^a fratrem Nicholaum Rosselli, ordinis fratrum predicatorum, priorem^b prouincialem, et prauitatis heretice inquisitorem, super hiis in quibus^c abbas monasterii Sancti Petri de Campo rotundo mee diocesis^d paternitati vestre obligatus existit, ego immediate dicta informatione per^e ipsum prouincialem habita omnes et singulas decimas, primicias, taschas et quecumque alia agraria panis et vini et aliorum quorumcumque fructuum, carnatici, census, redditus, tertia, laudis-mia, foriscapia et alia quevis iura quocumque nomine censeantur et nominentur, que et quos infra meam diocesim et diuersis parrochiis eiusdem percipiat dictus abbas feci^f per Rectores ipsarum parrochiarum ecclesiarum vigore^g literarum mearum emparari. Necnon vicarios, subuicarios, baiulos et quoscumque alios seculares^h iuridiccionem in ipsis parrochiis quibus per ipsum abbatem predicta percipiunturⁱ exercentes^j in subsidium moneri et requiri feci^k ut predicta penes illos per quos prestantur emparent^l uel faciant emparari, taliter quod ipse abbas nichil ex eis habeat et vestre paternitati de hiis que sibi debet^m integre satisfiat.

Quapropter paternitati vestre hec significans uidetur esse necessarium processus per dominum auditorem camere domini nostri pape contra ipsum abbatem ad instantiamⁿ vestre dominationis et paternitatis^o factos michi mitti, ut iuxta eorum tenorem et prout per eandem paternitatem vestram^p informatus fuero possim processus debitos facere contra^q dictum abbatem^r, donec fecerit que tenetur et vestre^s dominationi ac paternitati plenarie fuerit satisfactum.

Quia presto fui semper et sum et ero que mandauerit ipsa vestra reuerendissima^t paternitas ac dominatio, iuxta posse per omnia^u adimplere.

Datum Gerunde, XII die iulii

Deutus vester Berengarius, Episcopus Gerundensis Reuerendissimo in Christo patri et domino suo domino Petro diuina prouidentia Ostiensi episcopo cardinali.

Man episcopi: Bene valet, fiant omnes

Annot cuiusdam official: Non intelligo quod positum est in prima linea uestri memorialis, scilicet post dictionem Ostiensi et episcopo de ... no sé què y ha. Nec quidquid scribam super dicto facto

Resp episcopi man propr: cardenal d'Eraç nunc Bellem. Ostiensis | pensats ab en Matheu con ha nom lo preïcador companyó de mosènyer d'Eraç [*nota de l'ed:* Eraç = Arràs = Attrebatensis]

^a virum seq dominum cancell ^b priorem prouincialem int lin man propr episcopi
^c quibus seq venerabilis cancell ^d diocesis seq uel cancell ^e per ipsum prouincialem int lin man propr episcopi ^f feci man propr episcopi corr fecimus. In mg man propr episcopi In singulari me per omnia ^g vigore ... mearum int lin ^h seculares seq civiles cancell ⁱ percipiuntur seq exercentibus cancell ^j exercentes int lin ^k feci manu propria episcopi corr fecimus ^l emparent seq et i cancell ^m debet seq lob (?) cancell ⁿ instantiam seq dominationis cancell ^o et paternitatis int lin man propr episcopi ^p vestram seq int lin possim cancell et informatus fuero possim eius processus ipsos cancell ^q contra seq eum cancell ^r abbatem in mg sin ^s vestre ... satisfactum in mg man propr episcopi ^t reuerendissima paternitas ac int lin man propr episcopi ^u omnia seq ad cancell

1353 setembre 12. Girona

ADG, U 22, f. 101v-102r

Als clergues de Camprodon. Pere Olivet, de Camprodon, digué públicament que els bisbes no tenien poder d'excomunicar.³¹ Podent ésser heretge, que el citin a Girona.

Berengarius, etc. Dilectis in Christo clericis ecclesie de Campo rotundo nostre diocesis uel eorum loca tenentibus et aliis ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

Ffidedignorum relatu^a ad audientiam nostram nouiter est perductum quod Petrus Oliueti de Campo rotundo^b die dominica^c vltimo preterita^d diuinum officium quod in vestra ecclesia dicta die fiebat et celebrabatur, in sue anime detrimentum maximum et dicti diuini officii diminutionem, quem in laudem Dei in quantum possumus augeri desideramus^e, et scandalum fidelium non modicum perturbauit, quodque negauit et negat publice^f sanctam ecclesiam catholicam et^g sanctissimum eius^h summumⁱ pontificem, Ihesu Christi vicarium^j, et episcopos et alios sibi submissos potestatem habere excommunicandi.

Verum cum nostro incumbat officio super hiis que^k, si uera sint, contra sanctam^l fidem^m catholicamⁿ et^o sacrosanctam romanam ecclesiam et dicti^p eius summi pontificis potestatem facta et dicta fuerunt, ex nostri officii debito inquirere teneamur, ne contra eam aliquid^q, quod absit, hereticum sub regimine^r in^s ipsa ecclesia nobis comisso aliquatenus inualescat, sed^t penitus extirpetur.

Eapropter vobis per presentes dicimus et expresse mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis^u, quam uestrum^v quemlibet requisitum canonica^w monitione premissa incurrere uolumus nisi feceritis que mandamus, quatenus incontinenti, presentatis uobis presentibus, dictum Petrum Oliueti moneatis et citetis^x vice nostra ut tertia die a monitione et citatione uestris proxime et continuo in antea numeranda, cum periculum sit in mora, Gerunde personaliter coram nobis compareat^y, super hiis super quibus per nos interrogatus fuerit responsurus, ut nos experiri possimus si dictus Petrus in tenebris ambulet uel in luce. Et horum^z trium dierum spatium sibi ad hoc pro primo secundo tertio et peremptorio termino nostro nomine^{aa} assignetis, quod nos sibi etiam tenere presentium assignamus. Alioquin significetis eidem pro certo quod nos ex tunc contra eum tamquam in fide suspectum procedemus iuxta canonicas sanctiones.

Reddite latori presentes literas subscriptione uestra diem qua monitionem et citationem feceritis supradictas continente, in signum mandati completi apposita in eisdem. Datum Gerunde, XII die septembris anno a nativitate Domini .M. CCCL. tertio.

31. Discutir i posar límits al poder de les claus és un altre signe de beguinisme: cf. POU I MARTÍ, *o. c.*, 162-164, amb les referències bibliogràfiques que s'hi donen. Qui sap si l'acusació contra Pere Olivet, batlle de Camprodon, no fou conseqüència del conflicte que l'oposà, el 1352, al clergue Ramon Seguí, del qual deia que portava una vida laical i feu ocupar béns: ADG G 27 [Notularum], f. 67v-68.

In mg non fiat^a relatu seq nouiter cancell^b rotundo seq die dm cancell^c dominica seq pro cancell^d preterita seq in dict cancell^e desideramus seq diminutionem cancell^f publice int lin^g catholicam int lin^h et seq eius sum cancellⁱ sanctissimum eius int lin^j summum seq eius cancell^k vicarium seq potestatem habere excommunicandi que seu siu si uera sunt sint cancell^l que seq contra fidem Christi cancell^m sanctam int linⁿ fidem seq nostram dicta et factam fuerunt et facta cancell^o catholicam int lin^p et seq eius cancell^q dicti eius summi pontificis int lin^r aliquid seq hereticum cancell^s sub regimine int lin seq nobis in ecclesia cancell^t in ipsa ecclesia nobis comisso in mg^u sed penitus extirpetur int lin^v excommunicationis seq quatenus cancell^w uestrum seq re cancell^x canonica monitione premissa int lin^y citetis seq peremptorie cancell^z compareat seq super interrogatis responsurus cancell^{aa} horum seq dict cancell^{ab} nomine seq assignama cancell

20

1353 octubre 11. Girona

ADG, U 22, f. 153r-154r

Als clergues de Vilasacra i altres. En data 12 de setembre el bisbe expedí carta que en conté una altra del comte d'Empúries i de Nicolau Rossell, prior provincial i inquisidor, per fer pagar certa talla. Que no procedeixin contra homes en els quals el comte no té jurisdicció.

Berengarius etc., dilectis in Christo clericis ecclesiarum de Villa sacra, de Faro, de Pedreto, Sancti Johannis, de Trosis, de Lanciano, Sancte Crucis de Rodis^a, de Camaleria, Sancti Felicis de Garriga, Sancti Michaelis de Pfluuiano et aliis ecclesiarum clericis infra comitatum Impuriarum nostre diocesis constitutis uel^b eorum loca tenentibus ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

Quasdam^c nostras litteras^d que data fuerunt Gerunde XIIIa die mensis septembris proxime preteriti in quibus quedam continebantur littere incliti domini infantis comitis Impuriarum, que data^e fuerunt in villa Castilionis IXa die marcii anno subscripto, et venerabilis viri et religiosi fratris Nicholay Rosselli, prioris prouincialis fratrum predicatorum prouincie Aragonie et inquisitoris heretice prauitatis in dominatione domini Regis Aragonum, que^f data fuerunt in castro de Monellis XXXI die augusti anno Domini M [CCCL] secundo, quarum tenorem causa breuitatis^g presentibus inserere omittimus, vobis mississe recolimus et mandasse, vt uniuersos vestros parrochianos qui ad exsoluendum certam pecunie summam, ad quam exsoluendam vigore cuiusdam taxationis per dictum^h prioremⁱ ut dicitur facte tenentur, moneretis et censura ecclesiastica compelleretis ut eam exsoluerent infra^j tempus vnus^k mensis a monitione uestra proxime in antea subsequendis (*sic*) eis peremptorie assignandum.

Verum cum pro parte quorundam prelatorum et personarum ecclesiasticarum ipsius diocesis nostre^l, personas^m infra dictum comitatum et in eis iurisdictionem habentes coram nobis nouiter propositum fuerit || quod licet ipsa peccunie summaⁿ

cum maiori alia quantitate pro dampnis et iniuriis in^o loco de Palarauano et aliis^p locis nostre episcopalis dignitatis et personis^q eorumdem olim per ipsum dominum^r infantem et eius exercitu factis et datis restituendis exsolui fuerit ordinata et fratribus predicatoribus domus Castilionis amore Dei deputata, attamen plures et diuersi parochiani vestri de dominio^s prelatorum seu personarum ecclesiasticarum existentes, in quibus idem dominus infans nullam habet iuridiccionem seu seruitutem hostis, exercitus seu caualcate, ad dictum exercitum contra ipsa loca predicta nostre dignitatis et homines eorumdem^r per ipsum dominum infantem seu eius nomine indictum non iuerunt, nec in eo nec etiam^u dampnis et iniuriis ipsis per eos, ut premititur, illatis et factis^v minime interfuerunt, nec^w eis in.ferendis opem uel auxilium prestiterunt. Propter quod iidem prelati et persone ecclesiastice a.nobis pecierunt ipsos eorum homines a predictis insontes per nos non compelli ad^x contribuendum seu soluendum in ipsa peccunie summa ex causis premissis exsolui^y, ut supra exprimitur^z, ordinata^{aa}.

Quapropter dicta eorum petitione tanquam iusta et rationabili ab eis per nos admissa, cum nullus debeat puniri de hiis^{ab} in quibus culpam non habet, vobis per presentes primo^{ac}, secundo, tertio et peremptorie dicimus et mandamus in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicationis, quam uos^{ac} canonica monitione premissa incurrere uolumus nisi feceritis que mandamus, quatenus contra parochianos vestros^{ad} qui de dominio prelatorum seu personarum ecclesiasticarum existunt et in quibus idem comes nullam habet iuridiccionem seu seruitutem hostis, exercitus seu caualcate, et qui ad dictum exercitum contra ipsa loca nostra et homines eorumdem non iuerunt nec in eo nec etiam dampnis et iniuriis ipsis per ipsum exercitum et homines dicti comitatus seu alios nomine || ipsius^{ae} comitis eis^{af} illatis et factis^{ag} interfuerunt, nec eis in.ferendis seu faciendis^{ah} opem uel auxilium prestiterunt, auctoritate ipsarum litterarum nostrarum minime procedatis. Et si in aliquo processistis, protinus reuocetis. Nos enim ipsas litteras nostras quo ad ipsorum prelatorum^{ai} et ecclesiasticarum personarum tales^{aj} homines et qui^{ak} a.premissis dampnis et iniuriis locis et hominibus ipsius nostre dignitatis^{al} illatis et factis penitus insontes existunt^{am} tantum et non ultra^{an} tenore presentium reuocamus. Datum Gerunde, XI die octobris anno a.natiuitate Domini M. CCCL. tertio.

In mg p. ^a Rodis *corr* Rosis ^b uel eorum loca tenentibus *int lin* ^c quasdam *seq* nobis *cancell* ^d literas *seq* sub data *cancell* ^e que data ... subscripto *int lin et in mg* ^f que data ... tenorem causa *int lin et in mg* ^g breuitatis *seq* hic *cancell* ^h dictum *seq* comitem *cancell* ⁱ priorem *int lin* ^j infra *seq* certum *cancell* ^k vnus ... subsequendis *int lin et in mg* ^l nostre *seq* non *cancell* ^m personas ... habentes *int lin et in mg* ⁿ summa *seq* exsolui fuerit ordina[t]a *cancell* ^o | quantitate *seq* exsolui fuerit *int lin* ordinata ^p in *seq* locis *cancell* ^q aliis *seq* nostris *cancell* ^r et personis eorumdem *cancell* ^s dominum *seq* comitem *cancell* ^t de dominio ... existentes *int lin* ^u et homines eorumdem *int lin* ^v in eo nec etiam *int lin* ^w et factis *int lin* ^x nec *seq* opem uel au *cancell* ^y ad *seq* exsol *cancell* ^z exsolui *int lin* ^{aa} exprimitur *seq* exsoluenda *cancell* ^{ab} ordinata *int lin* ^{ac} hiis *seq* quibus *cancell* ^{ad} primo... peremptorio *int lin* ^{ae} quam uos ... mandamus *int lin et in mg* ^{af} vestros *seq* in quibus prel *cancell* ^{ag} ipsius *seq* comitatus *cancell* ^{ah} eis *int lin* ^{ai} factis *seq* nec *cancell* ^{aj} seu faciendis *int lin* ^{ak} prelatorum *seq* hc *cancell* ^{al} tales *int lin* ^{am} et qui *int lin* ^{an} dignitatis *seq* insontes *cancell* ^{ao} existunt *int lin* ^{ap} et non ultra *int lin*

21

1356 abril 12.

ADG U 28, f. 73v-74r

Al vescomte Dalmau de Rocabertí, nebot seu. A la seva carta d'intercessió per Guillem Massot, de Peralada, justament castigat, respon que no és de ver catòlic, sinó de sospitós d'heretgia, protegir un castigat per heretgia.

Sènyer e car nebot. Reebuda hauem vostra letra en fauor de.n G. Maçot, de Peralada, lo qual nós per doua de justícia hauem haüt a punir. E maraueylam nos que vós, sènyer, qui sots ver cathòlic, preguets per hom qui sia sospitós d'eretgia ne punit per heretgia, axí com aquest és^a.

Per què, sènyer, vos pregam caramente que vuymés per ell ne per altre qui sia sospitós || en la fe no vuyats pregar ne^b nós ne altre per gran amich que fos vostre.

Però, sènyer, a honor vostre^c nós li hauem remès tant que no.u ferem^d, sènyer, o pur no mé[s] per hom al.mont com hauem per vós.

E si res vos plau, fiançosament nos escriuets.

Dada a Gerona, a XII jorns d.abril.

Bisbe de Gerona

Al molt noble e molt ho[nrat] sènyer en Dalmau per la gràcia de [Déu] vescomte de^e Rocha[bertí], car nebot nostre

In mg p. ^a axí com aquest és int lin ^b ne nós ne altre int lin ^c vostre seq yo li he cancell | nós li hauem int lin ^d ferem seq tant cancell ^e de seq ves cancell

21 bis

1356 abril 15. Girona

ADG, U 28, f. 89v-90r

Havent insistit Dalmau de Rocabertí a favor de G. Maçot, de Peralada, el bisbe prega al seu nebot que desisteixi o revocarà la remissió de pena.

Sènyer e car nebot. Vostra letra hauem rehebuda per lo portador de.la present en fauor de.n G. Maçot, de Peralada, la qual letra^a bé entesa vos responem, sènyer^b, que nós per res no podem mudar ne relaxar^c la penitència per nós donada justament al dit G. Maçot, ans ço que relaxat hauem per honor e amor vostre hauem fet contra dret e contra nostra consciència, axí com aquell qui farfem molt per vós^d com per car nebot. E fo conuengut que si ell ne fahia pregar d.aquí.uant que tornàs a.la primera penitència.

Per què, sènyer, vos plàcia e caramente vos pregam que d.aquí. auant d.aquest fet no.us escriuats per la rahó que ja, sènyer, vos ll hauem escrita, cor desplau nos fort que de res vos hajam a.dir de no.

E si res vos plau, sènyer, que façam per vós, fiançosament nos escriuetz.

Dada a Gerona, a XV jorns d'abril.

Bisbe de Gerona, avuncle vostre

Al molt noble e molt honrat sènyer en Dalmau, per la gràcia de Déu vescomte de Rochabertí, nebot nostre molt car.

In mg p. ^a letra seq rehe cancell ^b senyer int lin ^c ne relaxar int lin ^d vos seq axi cancell

22

1356 juliol 8. Girona

ADG, U 29, ff. 128v-129r

A Bernat Sedacer i altres. Alamanda, mare, i Esclarmonda, vídua de Francesc Albert, paraire de Perpinyà, foren acusades davant l'inquisidor de l'heretgia a la província de Tarragona. Atès que no es converteixen, han estat condemnades a mort. Demana que treballin per convertir-les a la fe catòlica.

En Berenguer, per la gràtia de Déu bisbe de Gerona, als amats en Crist a-n Bernat Sedacer^a e al (*sic*) muyer sua na Guillema, e a-n Mando, e a na Sibília, muýler sua de la vila^b de Perpenyà, e als altres, als quals les preséns letres^c vendran^d, salut en nostre Senyor.

A uosaltres per les preséns fem saber que per tal quan na Alamanda Cristiana, mare de uostres ditas^e Guillema e Sibília, e n'Esclarmonda, muylter d'en Francesch Albert paraýre ça enrera, de la dita vila^f de Perpenyà^g, a nós e al inquisidor de la heretical prauitat en la prouíncia^h de Terragonaⁱ foren^j acusades que tenien o docmatizauen alsunes^k oppinions^l falses e contra la santa fe cathòlica, aqueles hauem^m e tenim presesⁿ, e per tal quan ledeýgmament^o nós e-l dit inquisidor hauem trobat que tenen e perseueren contra lurs ànimes^p en lurs males e dampnables opinions^q, les dites Alamanda e Esclaramonda^r si no-s corregessen ll e no esmanem lur vida, entenem^s nós e-l dit inquisidor ab justícia sens longa triga^t a sententiar e liurar a la cort seglar^u per donar a eles mort corporal.

Emperamor d'açò, a uosaltres e a tots lurs paréns e amichs d'eles^v açò significam per tal que a uosaltres mateys en ço que dejats^w prouehiscats e vostre poder façats que aqueles Alamanda e Esclarmonda^x de lurs males^y e dampnables oppinions a la santa fe cathòlica^z conuertiscats. E aquestes coses damont dites^{aa} a profit vostre e de les ànimes^{ab} d'aqueles e escusació nostra volem ésser a uosaltres significades^{ac}.

Datum a Gerona, a VIII jorns de juliol en l.any de nostre Senyor de M. CCCL. Sis.

In mg pro. ^a Sedacer *seq* e an Mando *cancell* ^b de la vila de Perpenya *int lin* ^c lettres *int lin* ^d vendran *seq* A uosaltres per *cancell* ^e de uostres [*ms* nostres]... Sibilia *int lin* ^f vila de *int lin* ^g Perpenya *seq* foren *cancell* ^h prouincia *seq* darag e regne dar *cancell* ⁱ Terragona *seq* que eles *cancell* ^j foren *seq* a nos *cancell* ^k alsunes *seq* falses oppinions *cancell* ^l oppinions *seq* qui son *cancell* ^m hauem *seq* preses *cancell* ⁿ preses e *seq* aqueles *cancell* ^o ledeygmament *seq* hauem *cancell* ^p contra lurs ànimes *int lin et in mg* ^q opinions *seq* aqueles *cancell* ^r les dites... Esclarmonda *int lin et in mg* ^s entenem *seq* aqueles *cancell* ^t nos ... triga *int lin et in mg* ^u seglar *seq* per liura *cancell* ^v d'eles *int lin* ^w que *seq* a la santa fe *intlin cancell* et les conuertiscats de lur *cancell* ^x Alamanda e Esclarmonda *int lin et in mg* ^y males *seq* oppinions *cancell* ^z catholica *seq* aqueles *cancell* ^{aa} coses damont dites *int lin* ^{bb} animes *seq* nostre *cancell* ^{cc} significades *seq* Dad. *cancell*

23

1356 agost 4. Girona

ADG, U 29, ff. 160v-161r

Als clergues de Castelló. Ramon Corbera ha estat excomunicat per un any i no assisteix a missa, cosa que el fa sospitós d'heretgia; que li intimin monitòria.

Berengarius Dei gratia episcopus Gerundensis, dilectis nobis in Christo clericis ecclesie ville Castilionis et aliis ad quos presentes peruenerint nostre diocesis, salutem in Domino.

Cum^a Raymundus Corbera dicte ville Castilionis, Dei et sancte matris ecclesie timore^b postposito, longo tempore fere per vnum^c annum et ultra, tanquam in sinu Belial conquiescens, excommunicationis sententiam in se et participantes sibi latam ad instantiam venerabilis Blanche uxoris venerabilis Petri Otgerii militis, pertinaciter animo sustinuit indurato, propter quod nostris^d adheret cordibus sinistra suspicio contra ipsum, cum omnes fideles missas audire debeant saltem qualibet die dominica iuxta canonicas sanctiones, et omnis vtriusque sexus fidelis saltem semel in anno teneatur fideliter omnia sua peccata confiteri suo proprio sacerdoti, et sic missas audiendo et ecclesiastica sacramenta recipiendo, non ea contempnendo, cum aliis caritatis^e operibus presumatur esse fidelis, set hec et alia dictus Raymundus Corbera facere non curauit.

Verum cum nos experiri velimus an idem^f Raymundus ambulet in tenebris uel in luce^g, idcirco uobis et cuiilibet uestrum per presentes dicimus et mandamus in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicationis, quatenus moneatis et citetis ipsum Raymundum || primo, secundo, tertio et preemtorio vice nostra, si ipsum infra parrochias uestras inuenire poteritis, aliter in ecclesiis uestris publice dum in eis maior aderit pro diuino audiendo officio populi multitudo, et in eius domicilio siue domo in qua idem^h Raymundus inhabitare communiter consuevit, coram duabus vel tribusⁱ personis fidedignis ad hoc pro testibus euocatis, vt sexta die a monitione et citatione uestris proxime et continue in antea numerando^j, que

si feriat fuerit alias sequenti die proxime non feriat, Gerunde coram nobis personaliter compareat, ut videri per nos possit an in tenebris ambulet vel in luce. Alioquin significetis ei pro certo quod nos ex tunc procederemus contra ipsum tanquam suspectum de heresi et alias in predictis iustitia mediante.

Reddite latori presentes literas subscriptione vestra diem monitionis ac citationis vestre continente in signum mandati completi apposita in eisdem.

Datum Gerunde, IIII die augusti anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o sexto.

Inscr Littera contra illum inculpatum de heresi ^a cum seq venerabilis cancell ^b timore seq ^c vnum iter ^d nostris seq adh cancell ^e caritatis seq subsidiis cancell ^f idem seq Ral cancell Raymundus ^g luce seq vo cancell ^h idem seq Dal cancell ⁱ tribus seq testibus cancell ^j numerando seq que cancell

24

1356 agost 26. Girona

ADG, U 29, f. 154v

Als clergues de Castelló. Resulta d'una enquesta feta per Nicolau Rosell OP inquisidor, que Francesc Estanyol, dit Roí, proferí blasfèmies contra Santa Maria. Que requereixin el veguer que el prengui i el porti a Girona.

Berengarius, etc. Dilectis in Christo clericis ecclesie de Castilione et aliis ad quos presentes peruenerint nostre diocesis, salutem in Domino.

Cum in quadam inquisitione per nos et venerabilem et religiosum fratrem Nicholaum Rosselli, inquisitorem heretice prauitatis, rite ac legitime facta et recepta, annis preteritis extiterit inuentum et repertum quod Franciscus Stanyolli, alias vocatus Roý, Gerunde dixerat et protulerat publice et manifeste contra Deum et beatam Virginem et eius sanctos verba blasfema, orrida et nefanda^a, que heresim manifestam sine dubio sapiebant, et inde per nos et dictum inquisitorem extiterit punitus vt decebat, nuncque idem Franciscus, non obstante punitione inde per nos et dictum inquisitorem facta, redierit ad predicta dicendo et profferendo similia verba hereticalia et blasfema, prout in inquisitione inde facta legitime nobis constat.

Idcirco vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis quatenus ex parte nostra requiratis et moneatis primo, secundo et tertio ac peremptorio venerabiles .. vicarium et .. baiulum ac iudicem de Castilione ut dictum Franciscum Stanyol hereticum predictum, qui nunc moratur infra eorum iuridiccionem, capiant seu capi faciant, ipsumque captum ad nos sub fida custodia transmitant per nos de dictis eius criminibus puniendum.

Et hoc faciant seu fieri faciant infra tres dies a monitione vestra proxime computandos, cum factum huiusmodi celeritatem desideret et exposcat, et periculum sit in mora. Alioquin si predicta facere contempserint, nos ex nunc vt ex tunc et

ex.tunc vt ex.nunc tertia monitione premissa in.hiis scriptis excommunicationis sententiam ferimus contra ipsos, eorum culpa, mora ac inobediencia precedentibus.

Et vos exinde denuntietis etc.

Reddite etc.

Datum Gerunde, XXVI die augusti anno a nativitate Domini M. CCC. L. sexto.

Inscr Pro forma. Contra inculpatum de heresi.

^a nefanda *ms* refanda

25

1357 agost 3. Girona

ADG, U 31, f. 176r.v

A Nicolau Eimeric. Rebuda la seva carta a l'oficial de Girona, comunicant haver condemnat Felip Ferrer, de Púbol, li contesta que ha mitigat la sentència.

Nouerit vestra discretio quod vidimus quandam litteram per vos nostro venerabili officiali missam, in qua inter alia duo^a sibi intimastis: primum^b quod Philipus Ferrarii de Pubulo, nostre^c diocesis, vobis Barchinone se presentavit et quod vos^d ac venerabilis vicarius domini episcopi^e Barchinonensis contra eum sententiam protulistis et pro commisis^f per eum sibi salutarem penitentiam iniunxistis. Secundum, quod ab eodem officiali petitis vt uobis comitat quod sententiam que per vos et eum^g contra en Roÿ propter sua demerita a nostra diocesi exulem latam alleuiare et^h comutare eidem Roÿ possetis.

Quibus per nos plene attentis et de eisⁱ non immerito^j admirantes, sic dicimus quod vos cum^k dicto vicario^l, saluo honore^m, contra ipsum Philipum de diocesiⁿ nostra et in^o ea delinquente et in qua contra eum ratione illorum quo quibus ipsum^p punisse^q dicitis inquisitum extitit, iudicare non potestis, quod vos debere^r summe^f attendere et providere, ne^s aliqua illusio in vestri officii exercitio posset aliquatenus incurrere, presertim^t in ferendis sententiis que, ut scitis, sunt nulle si a non suo iudice ferantur, sicut hic factum fuit, nisi maxime, ut etiam scripsistis, pocius de maledic[ente] quam de heretico agebatur. Quoad secundum sic dicimus quod vos non latet quo modo deliberatione^u matura precedente inquantum cum Deo fieri potuit, sententia per vos et dictum officialem et comissarium^v nostrum^w in hac parte datum (*sic*) extitit misericorditer mitigata et super aliqua alleuiatione per vos cum eo nunc facienda non potest uobis nec alii^y comitere vices^z suas, cum hoc soli delegato a principe concedatur^{aa}. Sed nos vna uobiscum cum decens fuerit, eidem Roÿ pessimo^{ab} maledicto^{ac} parati sumus^{ad} sententiam contra eum mitigatam iterum mitigare.

Et^{ae} cum, ut scitis, ad nos^{af} tantum, non ad uos, uel saltem ad nos sine uobis pertineat inquirere et punire Deum et sanctos blasfemantes in nostra diocesi et^{ag}

de huiusmodi nec de hereticis etiam^{ah} si qui sint uel essent in nostra diocesi nobis irrequisitis^{ai} non potestis iudicare^{aj} et^{ak} multo minus cum alio extraneo iudice^{al}, vellemus || et nobis placeret multum vt talia debita deliberatione deberetis considerare et uobis^{am} super hiis in posterum precauere. Aliter vos scire volumus quod^{an} opporret nos super hiis cum iustitia prouidere, cum nolimus nec debeamus nobis^{ao} nec iuri nostre dignitatis^{ap} vllatenus^{aq} derogari.

Datum Gerunde, III die augusti.

Episcopus Gerundensis

Venerabili et religioso ffratri Nicholao Eymerici inquisitori heretice prauitatis.

^a duo seq ab eo petitis ab eodem cancell^b primum seq ibi uobis cancel^c nostre ... Barchinone interlin^d vos ac int lin^e episcopi seq Gerundensis cancell^f commis per eum in mg^g eum seq tanquam nostrum comissarium int lin cancell^h et int linⁱ et de eis int lin^j immerito seq admiramur cancell^k cum int lin corr me cancell^l dicto vicario corr dictus vicarius^m saluo honore int linⁿ diocesi nostra seq et contra quem cancell^o et in ... contra eum in mg et int lin^p ipsum seq puniistis cancell^q punisse dicitis int lin^r summe int lin^s ne seq sit cancell^t presertim ... agebatur in mg^u deliberatione seq precedente cancell^v et comissarium int lin^w nostrum seq et comissarium per nos cancell^x potest seq ulterius int lin cancell^y uobis nec alii int lin^z vices seq suas int lin cancell^{aa} suas ... concedatur in mg^{ab} pessimo int lin^{ac} maledicto seq possumus cancell^{ad} sumus seq suam penitentiam suam seu cancell^{ae} et cum ut scitis: et seq credimus cancell^{af} cum ut scitis int lin al man^{af} nos seq sine cancell^{ag} et seq quod cancell^{ah} etiam interlin^{ai} nobis irrequisitis int lin^{aj} iudicare al man int lin corr intrromittere cancell^{ak} et seq presen present cancell^{al} iudice seq Quare cancell^{am} et uobis ... precauere int lin^{an} quod seq nos cancell^{ao} nobis nec int lin^{ap} dignitatis seq ad cancell^{aq} vllatenus seq in aliquo cancell

1358 gener 4. Girona

ADG, U 32, f. 239r

A Nicolau Eimeric. Rebuda lletra sobre heretgies comeses, vingui a Girona per a precisar l'acció futura.

Venerabilis vestre discretionis recepimus litteras super nephandis hereticalibus actibus perpetratis et factis per nominatos in vestris litteris supradictis.

Quibus^a perceptis et plene^b attentis vobis conclusiue respondemus quod uideatur nobis et vobis consulimus quod ibi ex causa et causis que hic verbotenus Deo medio uobis exprimemus, aliquid executionis^c contra eos nullo modo per vos fiat^d, sed hic. Nam copia peritarum est hic et ibi non. Propter quod est multum cauendum in pluribus in tali subtili et ardua materia et in ea rite, caute et secure^e agi debet^f, ne per morsum acutum possitis modo aliquo morderi. Et sic huc ad istam ciuitatem pro Deo cum processibus et captis omnibus veniatis et fiet debita iusti-

cia Domino permitente, precipue quia iam aliqui nobis scripserunt quod nonnulli^g habent ibi^h vosⁱ suspectum, proutⁱ hec et alia vobis hic presenti lacius exprimemus.

Datum Gerunde, III^a die Januarii.

Episcopus Gerundensis

Venerabili et religioso viro fratri N. Eymerici, heretice prauitatis inquisitori

^a quibus *seq* plene *cancell* ^b plene *int lin* ^c executionis contra eos *int lin* ^d fiat *seq*
 Nam hic *cancell* ^e secure *seq* agere *cancell* ^f agi debet *in mg* debet *seq* tali *cancell*
^g nonnulli *int lin* ^h ibi *seq* vns multum *cancell* ⁱ vos *in mg* ^j prout *seq* vobis *cancell*

27

1358 gener 4. Girona

ADG, U 32, f. 239rv

(Als cònsols de Castelló.) Rebuda carta a favor de Ponç Ferrer, Bartomeu d'Om³² i Bartomeu Ramon, clergues de Castelló detinguts per l'inquisidor, sàpiguen que aquest no pot turmentar ningú sense permís del bisbe.

Episcopus gerundensis.

Vestram recepimus litteram super hiis que scripsistis^a in fauorem Poncii Fferrarii, Bartholomei de Vlmo et Bartholomei Raymundi, clericorum^b Castilionis, quos captos detinet prauitatis heretice || inquisitor.

Et potestis vos bene^c scire quod^d inquisitores huiusmodi^e sine licencia epicopi non possunt aliquem torquere uel ad questiones ponere, nec carceri mancipare, nisi ad custodiam et non ad penam, nec sententiam ferre. Et ideo licet ipse inquisitor procedat in istis que ffacit auctoritate nostra, nos sibi scribimus quod non ponat aliquem ad questiones nec ultra procedat,³³ et quod veniat huc cum omnibus captis^f hominibus et mulieribus. Et ita fiet incontinenti et sic non dubitetis^g quia nobiscum et^h non aliter, qui inquisitores sumus ordinarii, ipse inquisitor, qui est delegatus in premissis,ⁱ habet procedere et iustitiam facere in eisdem.

Datum Gerunde, III^a die Januarii.

^a scripsistis *int lin* ^b clericorum Castilionis *int lin* ^c bene *seq* scie *cancell* ^d quod *seq* ipsi *cancell* ^e huiusmodi *int lin* ^f captis *seq* mulieribus *cancell* ^g dubitetis *seq* quod no *cancell* ^h et non aliter *int lin* ⁱ premissis *seq* et non aliter *cancell*

32. Segurament és un personatge distint del 'Bartholomeus de Ulmis', que el rei d'Aragó fa lliurar a l'inquisidor del regne de Mallorca el 27 de setembre de 1351: cf. POU I MARTÍ, *o. c.*, 157-158. És més versemblant que sigui el Bartomeu d'Om al qual el seu pare, Bernat d'Om, mercader de Castelló, l'any 1349 promet quinze lliures anyals, si desitja ordenar-se, a condició que celebri tres misses cada setmana: ADG, G 23 [Notularum], f. 51v-52.

33. L'inquisidor devia fer ús de la presó de la vila comtal.

1358 gener 13. Girona

ADG, U 32, f. 213v

Al comte d'Empúries. Atès que en el seu tribunal és jutjada Francesca, filla de Bernat de Font, per sortilegis i altres coses que semblen d'heretgia, la condueixi a Girona a fi que el bisbe i l'inquisidor la puguin interrogar.

Magnifice domine.

Cum in vestra seculari curia^a Ffrancischa filia Bernardi de Ffonte que, ut percepimus^b, existit de et super diuersis sortilegiis^c ac aliis que sapiunt hereticam prauitatem^d per^e eam factis et commissis super quibus ex^f nostri officii debito simul cum venerabili inquisitore, eiusdem^g confessionem propriam ab ea^h recipere habeamus et inde diligenter inquirere prout decet, eapropter magnificentiam vestram attente rogamus et in Domino exortamur quatenus eandem Ffranscham, si placetⁱ, nobis Gerundam captam^j sub fida custodia transmitatis. Sumus^k enim parati satisfacere adducentibus eam captam.

Et si qua uestre magnificentie placuerint nos facturos, rescribite confidenter. Datum Gerunde XIII die Januarii

Episcopus Gerundensis ac [*man episcopi*:] inquisitor heretice prauitatis

Man episcopi: Item scribatur sibi per dominum inquisitorem quod de illis qui sunt de Castilione et de ipsa illa Francisca fiet iusticia in uilla Castilionis propter sui reuerenciam.

^a curia *int lin al man* ^b percepimus *seq* infamata *cancell* ^c sortilegiis *seq* per eam factis et commissis *cancell* ^d prauitatem *seq* super *cancell* ^e per eam ... super *int lin* ^f ex *seq* nostris *cancell* ^g eiusdem *seq* habemus cum ea experiri *cancell* ^h ab ea *int lin* ⁱ si placet *in mg al man* ^j placet *seq* nobis captam incontinenti visis presentibus *cancell* ^k sumus ... confidenter *in mg man propr episcopi*

1358 gener 18. Girona

ADG, U 32, 218r

Al comte d'Empúries, insistint sobre la petició de la lletra anterior.

Magnifice domine.

Vestram recepimus litteram^a responsiuam super facto Ffrancische fille Bernardi de Ffonte condam in posse vestro capte existentis quam per vos nobis et heretice prauitatis inquisitori Gerundam per vestram magnificentiam^b miti petimus. Et^c contentis^d in ipsa vestra littera plene^e attentis, super quibus uobis semper compla-

cere cupimus in quantum possumus, eidem magnificentie vestre intimamus quod per dictum inquisitorem numquam ab ea, ut asserit, confessio recepta fuit. Et cum^f negocium^g nedum^h ipsam Ffranciscamⁱ sed quamplures alios tangens sine presencia ipsius expediri non valeat.

Eapropter iterum nos et dictus inquisitor eandem magnificentiam vestram rogamus et in Domino requirimus quatenus dictam Ffranciscam et .. Gomarii olim sagiotnem quemⁱ ad requisitionem dicti inquisitoris captos tenetis, nobis^k et dicto inquisitori quavis excusatione semota, visis^l presentibus, taliter quod crastina die coram nobis sint, Gerundam sub fida custodia transmitatis vt^m eos nos et dictus inquisitorⁿ diligenter examinare possimus et agnoscere^o vtrum in tenebris ambulent uel in luce. Et nos adducentibus captos eos satisfieri faciemus de iusto salario et labore.

Datum Gerunde, die Veneris XVIII die Januarii.

Episcopus Gerundensis Domino Comiti Impuriarum

Sigilletis sigillis domini Episcopi et inquisitoris

^a litteram seq seu cancell ^b magnificentiam seq remiti cancell ^c et seq plene cancell ^d contentis int lin ^e plene int lin ^f cum seq tale cancell ^g negocium seq quid sine ea per nos et inquit cancell ^h nedum int lin ⁱ ffranciscam seq et non solum eam cancell ^j quem seq inq i cancell ^k nobis seq sub cancell ^l visis ... sint in mg ^m vt seq diligenter cum cancell ⁿ inquisitor seq exami cancell ^o et agnoscere int lin

30

1358 gener 22. Girona

ADG, U 32, ff. 247r-247v

Al comte d'Empúries. Rebudes lletres a favor de Francesca, filla de Bernat de Font, i d'en Gotmar, sospitós d'heretgia, on es diu que seria més exemplar castigar-ne un dins el comtat, es respon que tot just el bisbe i l'inquisidor instrueixen el procés.

Vestre magnificentie litteras^a quas in fauorem Ffrancische, filie Bernardi de Ffonte, et d'en Gotmar^b, qui tanquam infamati de comissis per eos^c contra fidem catholicam in posse vestro capti existunt, vestra magnificentia nobis misistis recepimus.

Et super^d contentis^e in eis^f sub breuitatis compendio ne vestram magnitudinem^g tedeat^h verborum prolixitasⁱ, eidem harum serie respondemus quod licet vestra magnitudo velit et dicat eos uel ipsorum alterum infra^j suum comitatum de premissis puniri ut similia attemptantibus^k cederet in exemplum, et^l asserat^m sortilegiorum et nigromantia vtentionemⁿ punitionem ad eam spectare debere, necnon quodⁿ de premissis infra vturidictionem^o suam^p et non alibi contra eos inquiri debet^q, nos nec prauitatis heretice^r inquisitor adhuc ad condemmandum uel puniendum eos non procedimus, sed tantum ad^s confessiones eorum recipiendum,

eosque examinandum super confitendis per eos et super confessis iam per alios quos hic iam captos tenemus, qui forte complices reperientur in commissis.

Quare et^c hic et ibi nobis et dicto inquisitori licitum est et a iure permissum contra eos inquiri et ad nos infra Terracone prouintiam ubi uoluerimus et ubi sit^u melius^v consilium prudentum personarum et in sacra theologia et iure tam diuino quam humano^w ne[?] dum predictos seu quoscumque alios nostre diocesis euocare, ut enucleata tanti^x negotii veritate, que summa diligentia examinari debet, postpositis^y fauore et timore quibuslibet et dimissis, debita^z fiat iustitia in eodem.

Et sic eandem magnificentiam vestram instanter requirimus ne^{aa} super huiusmodi negotio in fauorem dictorum Ffrancische et Gotmar seu aliter^{ab} in^{ac} prorogando fine negotii huiusmodi, quod tanquam^{ad} infirmitates noli me tangere^{ae} per quemcumque dolentem^{af} pertimeri debet, velitis aliquatenus insistere, seu persecutionem ipsius prout decet vestram magnitudinem confouere et ut estis requisiti eos nobis || et dicto^{ag} inquisitori^{ah}, visis^{ai} presentibus, Gerundam captos sub debita custodia remittere, quia deinceps super ista materia eidem^{aj} vestre magnificentie non intendimus plus scribere, sed nostros processus debitos incoare^{ak} et tam contra dictos captos quam^{al} contra quoscumque talia impediendes ultra penas in iure positas facere^{am} et eos Dei auxilio celeriter^{an} ad finem debitum in omnibus^{ao} perducere prout exigit ordo iuris.

Datum Gerunde, die beati Vincentii.

Episcopus Gerundensis *seq man episcopi* Bene, ualet, fiat et expediatur

al man In. Infanti Comiti Impuriarum

al man Inclito ac magnifico domino infanti Raimundo Berengario comiti Impuriarum

^a litteras *corr* litteris *seq* recep per nos receptis *cancell* ^b Gotmar *seq* capto *cancell* ^c eos *seq* in in sub vestre *cancell* ^d super *int lin* ^e contentis *seq* in eis prout in ipsis *cancell* ^f in eis *int lin* ^g magnitudinem *seq* nostra *cancell* ^h te deat *corr* te deat ⁱ prolixitas *ms* prolixitatis ^j infra *seq* vestrum *cancell* ^k attemptantibus *ms* attemptantibus ^l *post et seq* quod di *cancell* ^m asserat *seq* vestra magnificentia *cancell* ⁿ quod *int lin* ^o iuridiccionem *seq* vestram de eis *cancell* ^p suam *int lin* ^q debet *seq* contra eos *cancell* ^r heretice *int lin* ^s ad iter *seq* examina *cancell* ^t et *seq* ibi *cancell* ^u sit *seq* meliorum *cancell* ^v melius *int lin* ^w humano *seq* copiosa multitudine *cancell* ^x tanti *int lin* ^y postpositis *corr* postpositas ^z debita ... eodem *in marg* ^{aa} ne *seq* ulterius *cancell* ^{ab} aliter *seq* in *cancell* ^{ac} in *int lin* ^{ad} tanquam *int lin* ^{ae} tangere *seq* con *cancell* ^{af} per quemcumque dolentem *in mg* ^{ag} et dicto *interlin* ^{ah} inquisitori *seq* captos *cancell* ^{ai} visis ... sub *int lin* ^{aj} eidem vestre magnificentie *int lin* ^{ak} incoare *seq* et facere *cancell* ^{al} et tam ... quam *intlin* ^{am} facere *int lin* ^{an} celeriter *seq* prout nostra interest *cancell* ^{ao} in omnibus *interlin*

El bisbe comissiona durant quinze dies l'inquisidor Nicolau Eimeric a inquirir i sentenciar tant en casos en què han d'actuar conjuntament com en casos reservats a l'ordinari.

Comissio facta ffratri N. Eymerici de ordine ffratrum predicatorum inquisitori heretice prauitatis.

Berengarius, Dei gratia episcopus Gerundensis, venerabili et religioso viro ffratri Nicholao Eymerici de ordine fratrum predicatorum, inquisitori heretice prauitatis in regnis et terris Aragonum auctoritate apostolica deputato, salutem in Filio Virginis gloriose.

Vobis de^a cuius discretione in Domino confidimus, vt contra quoscumque in fide catholica suspectos, contra quos vos et nos insimul procedere de iure debemus, et contra etiam blasphemos iam per vos captos, detentos et quoscumque alios laÿcos blasfemos, contra quos nos solus procedere debemus et quos nobis soli punire spectat, vos solus et in solidum inquirere et contra eorum quoslibet sententias ferre, ac eas execucioni debite demandare seu demandari facere, prout de iure faciendum inueneritis, et eidem discretioni vestre videbitur expedire, infra nostram Gerundensem diocesim valeatis plena auctoritate presencium hanc ad quindecim dies licenciam impertimur.

Datum Gerunde, tertia die ffebruari anno predicto.

Annot de manu episcopi Hic debebant citari (?) clerici qui habent ipsum suspectum et ita scripsimus in cedula illa.

Inscr man saec XVIII: Inquisidor fra Nicolau Aymerich

In mg f. p.

^a de seq cuius cancell

32

1358 febrer 9. Girona

ADG, U 32, f. 229v

Als cònsols de Castelló, del bisbe i fra Nicolau Eimeric. Rebuda lletra a favor de na Grega, responen que no li faran portar les creus ni fer penitències públicament.

Vostra letra hauem reebuda en fauor de na Grega. E aquella ben entesa vos responem que jatzsia^a la dita Grega, justament per sos demèrits degués portar e hauer la penitència per nós a ella injuncta, emperò^b per amor e honor de vosaltres farem que ella^c no portarà les creus^d d'aquí auant^e ne farà aquí neguna penitència pública^f que sia a desonor d'éla ne greuja^g de vosaltres.

E si res, etc.

Dada a Gerona, a IX jorns de ffebrer.

Bisbe de Gerona e ffrare N. Eymerich inquisidor dels heretges

Als honrats los cònsols de la vila de Casteyló d'Empúries

^a jatzsia... injuncta in marg super ^b emperò per amor e int lin ^c ella int lin ^d creus
seq gregues cancell ^e d'aquí auant interlin ^f publica interlin ^g greuja int lin

33

1358 desembre 7. Girona

ADG, U 35, ff. 38r-40r

A Pere Albert, batlle de Girona. Que detingui Francesc Estanyol, dit en Roí, que infringeix la pena posada pel bisbe.

Berengarius Dei gratia Episcopus Gerundensis venerabili Petro Alberti baiulo Gerunde vel eius locumtenenti, salutem in Domino.

Discretionem vestram non credimus ignorare qualiter olim Ffranciscum Stanyolli, alias vocatum en Roý, maiorem dierum, ciuitatis^a Gerunde oriundum, qui plura verba^b nepharia^c et heresim sapientia contra Deum et beatissimam virginem Mariam eius matrem^d et fidem catholicam protulit^e, nos et venerabilis^f inquisitor^g heretice prauitatis^h ad standumⁱ publice in scala ante fores nostre Gerundensis ecclesie et per decennium continuum carcerem continue sustinendum sententialiter per diffinitiuam sententiam condempnauimus; quam postmodum [folis 38v-39r buits] || ad^j plurium et diuersarum personarum supplicationem et, sperantes^k benignam correctionem de eodem et quod que male perpetrauerat in exemplum bone conuersationis emendaret, dictam sententiam et penitentiam per eum in dicto carcere adimplendam^l eidem Ffrancisco^m inⁿ exilium a tota predicta Ciuitate et tota nostra Gerundensi^o diocesi per decennium^p per ipsum Ffranciscum obseruandum misericorditer duximus commutandam^q, et si^r infra illud exilii tempus dictam ciuitatem uel diocesim intraret, quod in carcere nostro de Episcopali perpetuo permaneret, alia per nos sibi pro premissis per nos et inquisitorem ipsum iniuncta penitentia salutari. Et cum fidedigno relatu nouiter perceperimus quod predictus Ffranciscus, anime^s sue salutis immemor et penitentiam huiusmodi^t et sententiam in non modicum scandalum christifidelium penitus expernendo, in ciuitate^u seu infra^v baiuliam Gerunde presens existit, propter que est tam per nos quam per ipsum inquisitorem^w, suis premissis exigentibus^x demeritis, cum iusticia puniendus.

Eapropter vos^y, tamquam zelatorem^z dicte fidei catholice^{ab}, exhortamur et in subsidium iusticie attente^{ab} et expresse requirimus et monumus per presentes^{ac} quatenus incontinenti cum exacta et solerti diligentia dictum Ffranciscum^{ad} capiat^{is} seu capi faciatis eumque captum^{ae} in carcerem nostri episcopalis Palacii Gerunde intrudatis infra tres dies a presentatione presentium uobis facta in.antea numerandos, quos ad hec pro primo secundo tercio et preemptorio termino^{af} uobis^{ag} tenore presencium assignamus.

Alioquin nos ex.nunc prout ex.tunc et ex.tunc prout ex nunc^{ah} monicione nostra legitima ac mora et culpa vestra precedentibus contra vos in hiis scriptis excommunicationis sententiam promulgamus. || Significantes uobis quod ex.tunc, nisi feceritis que mandamus, contra vos ad denunciandum excommunicatum et alias prout huiusmodi negotii qualitas exigit procedemus, iusticia mediante.

Reddite latori presentes litteras retento vobis earum translato quod cum eis uobis mitimus de eisdem.

Datum Gerunde VII° die mensis Decembris anno a natiuitate domini M^o CCCL octauo.

^a ciuitatis ... oriundum *int lin* ^b verba *iter* verba *cancell* ^c nepharia *seq* et *cancell* ^d eius matrem *int lin* ^e protulit *seq* per *cancell* ^f venerabilis *seq* bitem *cancell* ^g inquisitor *corr* inquisitorem ^h prauitatis *seq* captum detentum mitiga ... per nos et ipsum sententiam capitalem quam inde merebatur ad carcerem per decennium sustinendam condemnauimus postmodumque *cancell* ⁱ ad standum ... postmodum *in mg infer* | *in extremo sinist mg man propr episcopi* ad puniendum in scala Sedis etc. et ad carcerem *cancell* ^j ad *seq* preces *cancell* ^k sperantes *seq* eundem *cancell* ^l adimplendam *seq* ad standum publice et certa die in scala ante fores nostre Gerundensis ecclesie et *cancell* ^m eidem Francisco *int lin* ⁿ in *int lin* ^o Gerundensi *int lin* ^p decennium *seq* nos et idem venerabilis *cancell* ^q comutandam *seq* Et cum u *cancell* ^r et si ... permaneret *add in mg man propr episcopi* ^s anime *int lin* ^t huiusmodi *seq* totaliter *cancell* ^u ciuitate *seq* Gerunde presens e *cancell* ^v infra *seq* cui *cancell* ^w inquisitorem *seq* est propter *cancell* ^x exigentibus *int lin* ^y vos *seq* tenore p *cancell* ^z zelatorem *seq* fidey *cancell* ^{aa} catholice *seq* requirimus *cancell* ^{ab} attente *seq* et *cancell* ^{ac} per presentes *int lin* ^{ad} Ffranciscum *seq* capi cum *cancell* ^{ae} captum *seq* infra in *cancell* ^{af} termino *seq* nostro nomine assignetis *cancell* ^{ag} uobis ... presencium *int lin* ^{ah} ex nunc *seq* culpa *cancell*

* Els folis 38v i 39r són buits i contenen restes de cera vermella.

34

1358 desembre [7-14]. Girona

ADG, U 35, ff. 40r-41r

Als clergues diocesans. Adverteixin N. de Boxols i els altres que tenen tracte amb Francesc Estanyol, dit en Roí, que aquest, malgrat la clemència del bisbe, el desobeïx, raó per la qual els que hi tinguin tractes o l'auxiliïn corren perill d'ésser excomunicats.

Berengarius Dei gratia episcopus Gerundensis, dilectis in Christo clericis ecclesiarum Sedis et Sancti Ffelicis Gerunde ac aliis clericis ecclesiarum ciuitatis et nostre diocesis Gerundensis et vestrum locatenentibus ad quos presentes peruenerint Salutem in domino.

Cum olim Ffranciscus Estanyolli alias vocatus en Roý, maior dierum, ciuitatis Gerunde, plura verba nepharia et heresim sapientia contra Deum et^a beatissi-

mam Virginem Dei matrem et fidem catholicam protulisset, nos et venerabilis inquisitor prauitatis heretice eum ^bcaptum detinuimus et pro premissis ad ^cstandum in scala Sedis et ad carcerem per decennium per eum sustinendum eundem ^dsententialiter ^eduximus condemnandum. Et postmodum diuersarum personarum precibus intimati ^f, de eo correctionem benignam et voluntariam de comissis expectantes ^g et quod ea que male perpetrauerat in exemplum bone conuersationis emendaret, sententiam ^h contra eum latam sibi ad standum publice certa die in scala || ante fores dicte ⁱ nostre Gerundensis ecclesie in ^j exilium a. tota dicta Ciuitate et ipsa nostra diocesi per decennium per ipsum Ffranciscum obseruandum duximus misericorditer comutandam, alia etiam super hiis sibi iniuncta penitentia salutaris. Et ^k si infra illud exilii tempus fuerit inuentus infra dictam ciuitatem uel nostram diocesim Gerundensem, quod in carcere nostro de Episcopali perpetuo permaneret. Et cum fidedigno relatu ad audientiam nostram nouiter sit perductum quod licet huiusmodi commutatio ^l sibi de dicta sententia per nos et ipsum venerabilem inquisitorem gratiose ^m facta fuerit ⁿ, dictus Ffranciscus salutis sue anime immemor, penitentiam dicti exilii negligens ^o ad ciuitatem et diocesim supradictas rediit, personalemque residentiam in eis et vtraque ipsarum facit, in non modicum Christi fidelium scandalum quod ^p tene-mur pro viribus euitare et prouidere ut dicto Ffrancisco correctionem salutarem spernenti sit Christi fidelium communitio interdicta in dictis ciuitate et diocesi nostra ^q.

Quocirca uobis ^r per presentes dicimus et expresse mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis quatenus venerabilem .. de Boxols ^s, qui eundem in suo hospicio, ut asseritur, admitit et tenet ^t, ac alios quos sibi ^u noueritis uel audieritis participare ^v, prout parrochiani vestri fuerint nominatim et ^w specialiter necnon omnes et singulos parrochianos vestros, generaliter et publice in vestris ecclesiis moneatis primo secundo tercio et peremptorie vice nostra ne ipsum Ffranciscum ^x in domibus seu hospiciis suis aliquatenus admitat, nec consilium, auxilium uel fauorem prestat ^y publice uel occulte, nec aliquam etiam participationem secum habeat ullo modo. Alioquin nos ex.nunc prout ex.tunc et ex.tunc prout ex.nunc vestra monitione peremptoria precedente contra omnes et singulos qui contrarium || fecerint premissorum in hiis scriptis generalem excommunicationis sententiam promulgamus. Uosque eosdem omnes et singulos qui per nos specialiter ut premititur ^z moniti nominatim fuerint et alios quos sciueritis contra ipsam ^{aa} nostram peremptoriam monitionem aliquid fecerint premissorum generaliter excommunicatos in vestris ecclesiis ac publice nunciatis duobus uel tribus diebus dominicis continuis uel festiuis. Et nobis ^{ab} [*sic*] ipsos et quemlibet ipsorum manifestos ut tam contra fautores quam deffensores hereticorum procedere cum iusticia valeamus.

Reddite latori presentes litteras subscriptionibus vestris diem receptionis earum continentibus in signum mandati completi appositis in eisdem.

^a et seq beatam cancell ^b eum int lin ^c ad standum ... et in mg man propr episcopi
^d eundem int lin ^e sententialiter seq eum cancell ^f intimati seq sperantes cancell
^g expectantes int lin ^h sententiam seq contra eum cancell ⁱ dicte int lin ^j in int lin
^k Et ... permaneret in mg man propr episcopi ^l comutatio int lin corr comatio ^m gratiose
int lin ⁿ fuerit seq ex aliquibus causis ea ut premititur publice et notorie sustenta fuerit

cancell ^o negligens *seq* in non modicum scandalum christi fidelium penitus spernendo ad
cancell ^p quod ... interdicta *int lin* ^q nostra *seq* est sibi fidelium comunio interdicenda
cancell ^r uobis *seq* pre *cancell* ^s Boxols *seq* et quoscumque quos *cancell* ^t et tenet *int*
lin ^u sibi *seq* participare *cancell* ^v participare *int lin* ^w et *int lin* ^x Franciscum *int*
lin ^y prestat ... oculte *int lin* | etiam *in mg* ^z premititur *seq* nominatim *cancell*
^{aa} ipsam *int lin* ^{ab} nobis *seq* duobus *cancell* | Et nobis ... procedere *in marg* *propr man*
episcopi

35

1359 abril 1. Girona

ADG, U 34, ff. 98v-99r

Als clergues de Vilademuls. Els oficials de Vilademuls han pres Pere Roig, de Sant Marçal, sospitós d'heretgia. Requereixim el vescomte de Rocabertí, el seu procurador i els oficials de Vilademuls que portin pres el dit Pere Roig a Bàscara i el lliurin a Guillem Padrera, batlle episcopal.

Berengarius, etc., dilectis in Christo clericis ecclesie de Villamulorum ac aliis etc., salutem in Domino. Cum venerabiles^a curiales Villemulorum ceperint seu capi fecerint ad [nos]tram r[equi]sitionem P. Rubeÿ alias vocatum [Al]jabeç, parrochie Sancti Martialis^b || pro eo quia^c plurima uerba nepharia^d et stupenda que heresim tangere^e dino[scuntur] contra Deum et eius sanctos et beatam virginem Mariam eius matrem protulerat^f et dixerat, pro quibus est per nos merito puniendus, ne eius mala presumptio transeat ceteris in exemplum, eapropter uobis, etc. quatenus moneatis et in subsidium iustitie nostro nomine requiratis^g nobilem Dalmacium Dei gratia vicecomitem de Ruppebertino et G. de Mansiono procuratorem pro eodem in dicto vicecomitatu ac alios etiam curiales seculares^h inⁱ loco de Villamulorum ut dictum P. Rubeÿ captum ad locum nostrum de Baschera^j sub fidelibus custodibus adducant et ipsum nostro nomine captum tradant G. Padrera baiulo nostro de Baschera infra^k vnam diem etc.

Alioquin cum^l periculum sit in mora et de hiis iam aliter fuerint^m curiales predicti requisiti, nos ex.nunc etc. Vosqueⁿ etc. Nos enim dictis adducentibus ipsum captum satisfaciemus seu satisfacere faciemus de eorum iusto salario.

Reddite etc.

Datum ut supra.

^a venerabiles *seq* G. de Mansion procurator in vicecomitatu Caprarie ac Jacobus Berga clericus *cancell* ^b Martialis *seq* d *cancell* ^c quia *seq* quedam *cancell* ^d nepharia ... dino[scuntur] *int lin* ^e tangere dino[scuntur] *cancell* et *corr sed verba correct desunt* ^f protulerat... dixerat *int lin* ^g requiratis *seq* venerabilem *cancell* ^h seculares *seq* eiusdem domini vicecomitis *cancell* ⁱ in loco de Villamulorum *int lin* ^j Baschera *seq* captum adducat *cancell* ^k infra... etc *int lin* ^l cum ... et *int lin* ^m fuerint *seq* requi *cancell* ⁿ vosque etc. *seq* Reddite etc. *cancell*

1359 abril 8. Girona

ADG, U 34, f. 92v

A Jaume Berga, clergue de Navata. Que faci empressonar Pere Roig, dit Alabeç, per haver blasfemat.

Episcopus Gerundensis.

Dilecto nobis in Christo Jacobo Berga, clerico capelle castri de Nauata. Cum per sufficientem^a et legitimam informationem per nos receptam plene nobis constet Petrum Rubei, aliter vocatum^b Alabeç, parrochie Sancti Martialis, plura protulerit verba nepharia et stupenda contra Deum, beatam virginem et sanctos Dei et que^c heresim^d tangere^e dinoscuntur, propter que est per nos debite puniendus^f, ne eius pessima presumptio aliis transeat in exemplum. Eapropter volumus et expresse et districte vobis^g mandamus^h inⁱ virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis quatenus iam dictum Petrum Rubei diligentia debita in hiis per vos^j adhibita^k, visis presentibus et omni mora postposita, capiatis seu capi faciatis, ipsumque nobis captum sub fida custodia transmitatis, per nos de suis excessibus cum iustitia puniendum. Nos enim satisficiemus adducentibus ipsum captum de justo salario et labore.

Datum Gerunde, VIII die aprilis.

^a sufficientem et *int lin* ^b vocatum *seq* El *cancell* ^c que *seq* debite *cancell* ^d heresim *seq* tangunt *cancell* ^e tangere dinoscuntur *int lin* ^f puniendus *seq* et *cancell* ^g vobis *int lin* ^h mandamus *seq* sub *cancell* ⁱ in *int lin* ^j vos *seq* exhibata *cancell* ^k adhibita ... postposita *int lin*

1359 abril 18. Girona

ADG, U 33, ff. 140r

A Dalman, vescomte de Rocabertí. Rebuda carta a favor de Roig de Sant Marçal, dit Alabeç, el bisbe li respon que no protegeixi inculpat d'heretgia, i que li lliuri en Moles, clergue conjugat de Perelada.

Sényer, vostre letra^a en favor d'en [P] Roÿg de Sent Marçal, en altre manera appellat Alabeç, hauem rehebuda e responem-vos^b, sényer, que vós no deuríets nos pregar d'aÿtal hom qui és inculpat^c e irretit^d que ha dites paraules qui toquen eretgia e són contra nostra fe, e nós açò no ho poríem fer, mas que hi farem per honor vostra ço que puxam ab bona consciència.

Pregam uos, perhò, e us requerim^e per deuta de justícia que'ns deiats remetra pres en Moles, clergue^f conjugat de Perelada, axí com per nós ne sots stat request.

En altre manera significam-vos que nós procehiríem contra uós a obseruar la constitucion de Terragona en tot vostre vescomtat e al loch vn lo dit Moles fos present tant e tant longament entrò que aquell nos fos remès.

E si res, sènyer, volets que façam per vós, fiançosament nos ho fets saber.

Dada a Gerona, dijous a XVIII jorns d.abril.

Bisbe de Gerona car auncle vostre

Al molt noble e molt honrat en Dalmau per la gràcia de Déu uescomte de Rochabertí

^a letra seq hauem cancell ^b vos seq que et senyer *suprascript* cancell ^c inculpat seq d cancell ^d irretit seq que ha cancell ^e requerim seq que vos cancell ^f clergue... Perelada int lin

38

1359 juliol [6-15]. Girona

ADG, U 36, ff. 51v-52r

Al bisbe d'Elna i a l'inquisidor del regne de Mallorca, el bisbe i fra Nicolau Eymerich, inquisidor d'Aragó. Esclaramunda, esposa d'Albert Perpinyà, veïna de Perpinyà, va abjurar d'heretgia. Se li permet d'escollir lloc on habitar, per bé que dins dos mesos haurà de presentar-se als destinataris de la lletra, a fi de rebre'n ordres.

Reuerendo in Christo patri domino^a .. Dei gratia episcopo Elnensi, et honorabili viro^b .. inquisitori prauitatis heretice in regno Maioricarum et eorum vicariis in spiritualibus, Berengarius, per eandem episcopus Gerundensis, et ffrater Nicholauus Eymerici, dicte prauitatis inquisitor^c Aragonie, salutem et sinceram in Domino caritatem.

Nouerit^d reverenda paternitas vestri, dicti domini episcopi, ac circumspecta discretio vestri, domini inquisitoris, et vicariorum^e vestrorum quod nos^f, cum Esclarmunda^g, vxore Alberti Perpiniani quondam, habitatrice Perpiniani, latrice presencium, dicta prauitate^h olim infectaⁱ et conuicta, quam publice abiurauit^j, ex quibusdam causis rationabilibus et^k correctionem sue vite in Domino expectantes misericorditer^l dispensauimus et autoritate presentium dispensamus ac licentiam sibi damus quod^m ad uosⁿ ueniat et ubi ordinaueritis in diocesi uestram [*sic*], in loco tuto et securo et in quo abjuratam heresim docere, instruere alios vel alias non possit, libere ualeat habitare. || Hoc tamen retento ac sibi iniuncto quod infra duos menses postquam ipsam^o diocesim et ciuitatem adierit conspectui vestri domini episcopi et inquisitoris, vel vicariorum vestrorum se habeat cum presentibus presentare et se^p dirigere et regere secundum quod per vos sibi iniunctum et traditum fuerit in mandatis.

Easdem paternitatem et discretionem vestras attente rogantes et in Domino requirentes vt taliter erga mulierem ipsam mentis^q vestre oculum habere digne-

mini ne^f, quod^s Deus auertat, in predictam abiuratam per eam heresim uel^f aliter relabi valeat, uel Christi fideles^u predicta inficere prauitate.

In quarum testimonium^v has presentes litteras impressione sigillorum nostrorum iussimus communiri.

Datum et actum Gerunde.

Fiat similis Johanne, filie Arnaldi Vitalis, habitatrici olim Elnensis ciuitatis.

^a domino *int lin* ^b viro ... *int lin* ^c inquisitor *seq in cancell* ^d Nouerit *seq* vestra paternitas *cancell* ^e vicariorum *seq* eorum *cancell* ^f nos cum *int lin* ^g Esclarmunda *seq* uxor et latrī *cancell* ^h prauitate *seq* deprehensa *cancell* ⁱ olim infecta *in marg* ^j abiurauit *seq* nos *cancell* ^k et *int lin* ^l misericorditer *int lin* ^m quod *seq* dictam diocesim cuius existit oriunda adire et infra earum vtramque valeat libere habitare *cancell* ⁿ quod *seq int lin* per ciuitatem Elnensem *cancell* ^o ad uos ... habitare *in mg infer man episcopi* ^p ipsam *seq* ciuitatem *cancell* ^q se *seq* regere *cancell* ^r mentis *seq* oculum *cancell* ^s ne *seq* possit quod alii *cancell* ^t quod Deus *int lin* ^u vel *seq* alius in *cancell* ^v Christi fideles *in mg* ^w testimonium *seq* ij *cancell*

1359 setembre 7. Girona

ADG, U 36, f. 33r-v

Francesc Estanyol, dit en Roí, clergue conjugat de Girona, actualment pres a Vilobí, és castigat d'acord amb l'inquisidor, per horribles blasfèmies, a 10 anys d'exili de Girona.

Berengarius, Dei gratia episcopus Gerundensis, dilectis nobis in Christo clericis ecclesie de Villaubino ac aliis vniuersis et singulis nostre diocesis tam curatis quam non curatis ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino. Noueritis quod dudum Ffranciscus Estanyoll, aliter uocatus en Roý, clericus conjugatus ciuitatis Gerunde, captus existens in posse nostro ex eo et pro eo quod palam et publice in contemptum Altissimi creatoris plura uerba orribilia et blasfematoria idem Ffranciscus contra Deum et beatam Virginem eius matrem dixit et protulit, quod melius est tacere quam calamo commendari, nos vna cum venerabili inquisitore heretice prauitatis, habito maturo consilio sapientium et plurium religiosorum, volentes potius de misericordia quam de seueritate reddere rationem, condempnauimus ipsum Ffranciscum ad exilium decem annorum proxime sequencium a rota ciuitate et nostra diocesi Gerundensi, ita quod infra ipsos decem annos non auderet seu presumeret aliquo ingenio siue arte dictas ciuitatem et diocesim || intrare absque licentia expressa nostra petita et obtenta.

Sane quia percepimus e certo quod dictus Ffranciscus Estanyoll, aliter uocatus en Roý, [contra] dictam nostram sententiam, que nondum transiuit in rem iudicatam, fuit et est ac nunc detinetur captus in posse curie de Villaubino dicte nostre diocesis pro quibusdam grauibus criminibus per ipsum infra dictam nostram dio-

cesim, vt asseritur, nouiter comissis, mandamus vobis et cuilibet vestrum firmiter et districte in virtute sancte obediencie et^a sub pena excommunicationis quatenus moneatis et auctoritate nostra requiratis venerabilem .. baiulum^b et alios quoscumque curiales de Villaubino et quemlibet eorum tercio legitimo monitu et peremptorie vice nostra, vt dictum Ffranciscum tanquam fidei suspectum et multum criminisum captum ad nos ilico sub fida custodia remittatis, per nos de suis demeritis mediante iusticia plectendum, offerentes nos paratos adducentibus nobis ipsum captum satisfacere de eorum iusto salario et labore.

Alioquin nos ex nunc prout ex tunc et ex tunc prout ex nunc, vestris monitione^c et requisitione legitimis ac ipsius baiuli et aliorum curialium mora et culpa predecensibus, contra ipsos et eorum quemlibet monitioni et requisitioni huiusmodi non parentem in hiis scriptis excommunicationis sententiam promulgamus. Vosque, et cetera. Significantes eisdem nichilominus et cuilibet eorum quod occasione premissa contra ipsos sic monitos et requisitos et quemlibet eorum tamquam contra fautores et sustentatores ac deffensores fidei suspectorum fortiter procedemus, iusticia mediante.

Reddite latori presentes litteras subscriptione vestra diem seu dies qua vel quibus monitionem et requisitionem feceritis supradictas ac nomina ipsorum curialium continente in signum mandati completi apposita in eisdem. Datum Gerunde, VII^a die septembris Anno a Nativitate Domini M^o CCC^o L^o Nono.

Inscr man saec XVIII : Desterro per deu añs

In mg p^a et interlin^b baiulum seq de Villaubino cancell^c monitione seq et citatione cancell

1360 febrer 24. Girona

ADG, U 37, f. 159v

A Guillem Arnau O.P., vicari de l'inquisidor, i a Guillem Cavaller, canonge de Sant Feliu de Girona i llocinent de l'oficial. Guillem Galceran de Falgons, cavaller, és excommunicat fa 10 anys per dentes; estant malalt, l'interroguin si està disposat a fer-se absoldre.

Berengarius Dei gratia episcopus Gerundensis, venerabilibus ac religioso fratri Guillemo Arnaldo, de ordine fratrum predicatorum, vicario seu tenenti locum inquisitoris heretice prauitatis in regnis domini regis Aragonum, et Guillermo Caualerii, canonico ecclesie Sancti Ffelicis, gerenti vices venerabilis officialis nostri Gerunde, salutem in Filio Virginis gloriose.

Cum venerabilis Guillermus Galcerandi de Folgonibus, miles, fere per decem annos aut vltra fuerit et sit ad instantiam quorundam suorum creditorum

excommunicationis sententiis innodatus, propter quod suborta apud nos debita suspicio fuit^a contra eum^b, cum quisque fidelis christianus teneatur semel saltem in anno confiteri peccata proprio sacerdoti, et nos^c ex debito nostri officii volentes an in tenebris ambularet vel in luce ipsum ad comparandum coram nobis citari fecerimus, et quia non comparuit, ad excommunicandum ipsum et denunciari faciendum etiam eundem excommunicatum procedi fecerimus, et intellexerimus quod ipse, propter podagram et alias continuas infirmitates et impedimenta sui corporis que patitur, non potuit neque potest coram nobis personaliter comparere, idcirco vobis et cuilibet vestrum in solidum, de quorum discretionem plenam in Domino obtinemus fiduciam, committimus per presentes quatenus ad dictum G. Galcerandi personaliter accedatis et fideliter inquiratis ac eum interrogetis an, ut predicatur^d, in tenebris ambulet vel in luce, recipiendo eius confessionem et alias prout de iure fuerit et vobis videbitur faciendum. Et nichilominus ipsum absoluitis, si vobis visum fuerit, ab excommunicationis sententia quam incurrit, pro eo quia^e ex dicti nostri officii debito monitus legitime et citatus non curavit coram nobis pro premissis personaliter comparere, iniungendo inde ei pro modo culpe penitentiam salutarem. Nos enim vobis et cuilibet vestrum super predictis omnibus et singulis ac dependentibus ex eisdem committimus plenarie vices nostras.

Datum Gerunde, XXIII die februarii, anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX°.

In mg p. ^a fuit interlin ^b eum seq cum cancell ^c et nos interlin ^d predicatur seq in tel cancell ^e quia seq monitus cancell

1360 abril 28. Girona

ADG, U 37, ff. 114r-115r

A tots els clergues. Francesc Estanyol, dit Roí, de Girona, fou condemnat a 10 anys de presó pel bisbe i l'inquisidor, per haver dit paraules nefàries. Se li rebaixà la pena a exili de la ciutat i això no obstant hi ha entrat. Requereixin l'auxili del braç secular.

Berengarius Dei gratia episcopus Gerundensis, dilectis in Christo clericis ecclesiarum Sedis et Sancti Felicis Gerunde et aliis ecclesiarum clericis ciuitatis et nostre diocesis Gerundensis ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

Cum olim Ffranciscus Stanyoll, alias vocatus en Roÿ, maior dierum, ciuitatis, plura verba nepharia et heresim sapientia contra Deum et beatissimam Virginem Dei matrem et fidem catholicam protulisset, nos et venerabilis inquisitor prauitatis // heretice eum detinuimus et pro premissis ad standum in scala ante fores nos-

tre Gerundensis ecclesie publice et ad carcerem per decennium per eum sustinendum sententialiter duximus condemnandum. Et postmodum, diuersarum personarum precibus inclinati, de eo correctionem benignam et voluntariam de commissis expectantes et quod ea que male perpetraverit in exemplum bone conuersationis emendaret, sententiam contra eum latam in exilium a tota ciuitate predicta et ipsa nostra diocesi per decennium per ipsum Ffranciscum obseruandum duximus misericorditer comutandam, alia etiam super hiis iniuncta penitentia salutari; et si infra illud exilii tempus fuerit inuentus infra dictam ciuitatem vel nostram diocesim Gerundensem et quod in carcere nostro de Episcopali perpetuo permaneret, ipso ad hoc^a consensiente et nostram sententiam confirmante.

Et cum fide digno relatu ad audienciam nostram nouiter sit perductum quod licet huiusmodi comutatio sibi de dicta sententia per nos et ipsum venerabilem inquisitorem gratiose facta fuerit, dictus Franciscus, sue salutis anime immemor, penitentiam dicti exilii negligens, ad ciuitatem et diocesim predictas rediit personaliter residendo in eis et vtra ipsarum, in non modicum Christi fidelium scandalum, quod tenemur pro viribus euitare.

Quo circa vobis et vestrum singulis per presentes dicimus et mandamus in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicationis, quam vestrum quemlibet requisitum canonica monitione premissa incurrere volumus, nisi feceritis que mandamus, quatenus venerabiles Guillemum de Caneto, vicarium, et Lodouicum Strucii, subuicarium, et Guillemum Sunyerii, baiulum, et eorum quemlibet moneatis et in subsidium iusticie requiratis vice nostra, quos nos etiam et eorum quemlibet harum serie expresse requirimus et monemus, vt ipsorum quilibet, prout ad eorum singulos pertineat et expectet, dictum Franciscum Stanyoll, si infra iuridicciones eis commissas vel earum aliquam esse sciuerint, vel pro parte nostra super hiis requisiti fuerint, diligentia debita capiant, in capiendo ipsum diligentiam debitam habeant, posse suumque faciant, ipsumque captum nobis incontinenti intus nostrum episcopale palatium sub fida custodia remittant, vt tenentur, per nos sibi penitentiam ipsam in qua est condemnatus et conuictus ad sue salutis anime correctionem in dicto carcere inflingendam et per ipsum sustinendam. Nos enim || parati sumus et paratos nos offerimus adducantibus ipsum Ffranciscum Stanyoll nobis captum satisfacere de iusto eorum salario et labore.

Alioquin si predicta facere contempserint, vel in eis seu eorum aliquo negligentes fuerint seu remissi, quod non credimus, nos ex nunc pro tunc et ex tunc pro nunc, vestris monicione et requisicione huiusmodi legitimis, ipsorumque vicarii et subuicarii et baiuli predictorum et eorum cuiuslibet mora et culpa precedentibus, in hiis scriptis contra ipsos et eorum quemlibet excommunicationis sententiam promulgamus. Vosque eosdem ex tunc excommunicatos in vestris ecclesiis publice nunciatis cunctis diebus dominicis continuis vel festiuis et tamquam excommunicatos ab aliis euitari faciatis tantum et tamdiu donec de eorum absolute legitime vobis constet.

Reddite et cetera.

Datum Gerunde, XXVIII^a die aprilis anno a natiuitate domini M^o CCC^o LX°.

^a ad seq ad iter cancell

1360 maig 18. Barcelona

ADG, U 38, f. 70v

A mestre fra Simó, definidor del capítol general OP de Perpinyà. Li envia per fra Nicolau Eymerich inquisidor 10 lliures, a fi que es pregui per ell; no es posin impediments a la feina de l'inquisidor.

Reuerende pater et domine magister et carissimi domini diffinitores capituli generalis. Cum habeamus deuocionem specialem ad ordinem vestrum, ipsumque geramus et eius honorem in intimis cordis nostri, mittimus vobis decem libras per dilectum nostrum fratrem Nicholaum, inquisitorem heretice prauitatis. Rogantes et obsecrantes in Domino quatenus nos habeatis in vestris missis et orationibus commendatos.

Ceterum cum cupiamus negotia sancte fidei nobis et inquisitoribus vestri ordinis incumbentia prosperari nec aliquatenus impediri, rogamus vos et in Domino exortamur quatenus taliter in generali vestro capitulo prouideatis, ne impedimentum seu retardamentum aliquod, quantum in vobis fuerit, possitis exercenti iuste inquisitionis officium prestari.

Et si que placent paternitati ac dominacioni vestri, domini magistri, et bonitati et discretioni vestrum, dominorum diffinitorum, cum perficiendi fiducia rescribatis.

Datum Barchinone, XVIII die Madii.

Episcopus Gerundensis amicus vester.

Reuerendo in Christo patri et domino fratri Simoni in sacra pagina professori et magistro ordinis predicatorum ac diffinitoribus capituli generalis apud Perpiniatum.

In mg pro.

1364 abril 27. Girona

ADG, U 50, f. 80v

A Guillem Arnau OP, inquisidor o lloctinent d'inquisidor a la ciutat i diòcesi de Girona. Comissió per a inquirir sobre l'heretgia de Guillem Pere de Reixach, que fou banquer i ciutadà de Girona, presoner a la cort reial de Girona.

Petrus de Fluminibus, vicarius, etc., venerabili et religioso fratri Guillemo Arnaldi, ordinis ffratrum predicatorum, inquisitori seu locum tenenti inquisitoris

heretice prauitatis in cuitate et diocesi Gerundensi, salutem in Filio Virginis gloriose.

Cum Guillemus Petri de Rexacho, olim campsor et ciuis Gerunde^a, apud nos et curiam ecclesiasticam de heresi et sapientibus heresim fuerit et sit^b multipliciter diffamatus, hecque non debeant conniuentibus oculis pertransire, ymo totaliter extirpari, vestrique et nostri intersit officii circa hec solertius^c et vigilantius attendere, ne in orto^d Domini spine suffocent bonos fructus, ideo harum serie officio nobis comisso^e vos attente requirimus et in Domino exortamur quatenus ex vestri officii debito vna cum venerabili officiali dicti domini episcopi^f exacta diligentia contra dictum G. Petri de Rexacho de predictis omnibus^g et eis concernentibus inquiratis et informationem debitam^h vt conuenit recipiatis, taliter quod videri possit vtrum in tenebris ambulet vel in luce, et ne in extremo iudicio sanguis eius a nostris manibus requiratur, effectu debito super hiis per debitam iustitiam faciend. Et nichilominus, cum premissis et aliis per dictum G. Petri de Rexacho commissis ipse detineatur captus in posse venerabilium curialium regionumⁱ Gerunde^j, ex vestri officii debito et in subsidium iustitie requiratis eosdem venerabiles curiales et officiales quatenus ipsum non permittant abire, nec deliberent a dicta captione donec cognitum fuerit de premissis.

Datum Gerunde, XXVII^a die mensis aprilis anno a nativitate Domini M. CCC^o IX° quarto.

In mg p. ^a Gerunde seq aliquotiens cancell ^b et sit int lin ^c solertius et int lin ^d orto seq domo cancell ^e comisso seq vos cancell ^f episcopi seq atte cancell ^g omnibus ... concernentibus int lin ^h debitam interlin ⁱ regionum int lin ^j Gerunde seq requiratis cancell

1366 novembre 25. Rupia

ADG, U 56, f. 75r

Comissió a Guillem de Vilagaia, oficial episcopal, per a les causes que afectin la fe catòlica.

Episcopus etc., venerabili et discreto ac nobis in Christo dilecto Guillemo de Villagayano legum professori, canonico Vicensi, oficialique nostro principali Gerunde, salutem in Filio Virginis gloriose.

Cum nos pluribus et arduis negotiis nostris et nostre episcopalis dignitatis circa infrascripta vaccare seu intendere personaliter nequeamus, ideo vobis, de cuius peritia et discretione plenam in Domino fiduciam obtinemus, comitimus specialiter et mandamus per presentes quatenus vice et auctoritate nostra de omnibus et singulis causis tangentibus fidem catholicam, tam motis et pendentibus quam in futurum mouendis contra quoscumque, possitis inquirere, procedere et informa-

tiones recipere ac sententiarum condemnando seu absoluendo, prout de iure inuenitis faciendum, fficientes quod decreueritis seu processeritis in predictis dicta auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam firmiter obseruari. Quoniam nos in et super predictis omnibus et singulis et dependentibus seu emergentibus ex eisdem vel eis connexis seu ea tangentibus quoquo modo vobis comitimus plenarie vices nostras, donec eas ad nos duxerimus reuocandas. Testes enim qui ad premissa necessarij fuerint, si se odio, amore uel fauore subtraxerint, cogatis auctoritate nostra censura eadem ad perhibendum in premissis testimonium veritatis.

Datum in castro nostro de Rupiano, sub nostro sigillo minori, XXV die nouembris, anno etc. LX sexto.

In mg circa / p. / Comissio super fide catholica ^a contra quoscumque int lin

1368 juny 20. Girona

ADG, U 57, f. 135r-136r

El vicari general i Nicolau Eimeric a Fra Ponç, abat de Banyoles. Comissió per a prendre com a sospitós d'heretgia Pere de Plaça, dit Usall, de Banyoles, que l'inquisidor havia fet arrestar a Girona i ha marxat de la ciutat.

Vicarius etc. et ffrater Nicolaus Eymerici, ordinis^a fratrum predicatorum, magister in sacra teologia, generalis inquisitor heretice prauitatis in prouinciis^b Catalonie^c, Aragonie^d, etc., honorabilibus et religioso viro ffratri Poncio, Dei gratia abbati Monasterii sancti Stephani Balneolarum, et officiali eiusdem in loco et villa de Balneolis^e ad quos presentes peruenerint, salutem in Filio Virginis gloriose.

Discretionem vestrum^f cuiuslibet^g || intimamus quod licet^h nos dictus inquisitor hiis diebus arrestari fecerimus venerabilem Petrum de Platea, alias uocatum Usaÿ, de Balneolis, tanquam inuentum suspectum deⁱ heresi et fide catholica, et sibi iniunxerimus sub pena criminis confessi^j et amissionem seu^k confiscationem omnium bonorum suorum^l si contrarium faceret adquirendorum, videlicet ne absque licencia nostri dicti inquisitoris exiret ciuitatem Gerunde, attamen mala malis accumulando, non verendo huiusmodi penas incurrere, ausu temerario idem^m Petrus de Platea ab episcopali palacio, infra quod per nos tanquam suspectus de heresi et fide catholica captus detinebatur, affugit et ipsum palacium seu carceremⁿ efrexit ac^o, ut percepimus, dictam ciuitatem exiuit, propter quod non est dubium omnia eius bona^p fuisse et esse adquisita et confischata ipso facto.

Idecirco nos, uolentes officio^q nobis in hac parte iniuncto procedere contra eum et eius bona, ut tenemur, vos et quemlibet vestrum requirimus, rogamus et exortamur et in Domino admonemus primo, secundo, tertio et premporie vice nostra, ut eundem Petrum de Platea, tanquam suspectum de heresi et fide catholica,

incontinenti visis^f presentibus, diligentia qua poteritis perquiratis et perquiri diligenter faciatis et capiatis, et captum ad nos sub fida custodia remittatis, et circa huiusmodi captionem exactam et diligentem in^s fauorem fidei curam adhibeatis, ne videamini esse fautores et sustentatores seu dantes auxilium suspecto de heresi et fide catholica. Nos enim parati sumus adducentibus nobis ipsum Petrum de Platea captum^f, de crimine heresi, ut premittitur, suspectum^u, satisfacere de eorum iusto salario et labore.

Preterea, cum eius bona, ut premittitur^v, fuerint confischata, uolentes super hiis procedere ut debemus, vos et vestrum quemlibet requirimus^w in iuris^x subsidium et in Domino^y admonemus ut omnia et singula bona mobilia et immobilia, debita et iura eiusdem infra iurisdictionem vestram consistentia fideliter indagetis et ad manus vestras fideliter recipiatis et ea penes uos teneatis et conseruetis seu teneri^z et conseruari faciatis ne perdi valeant seu amiti, tantum et tamdiu donec aliud inde receperitis in mandatis.

Significantes uobis quod si in hiis inobedientes vel negligentes // fueritis, quod non credimus, haberemus contra vos procedere tanquam auxiliares et fautores et dantes consilium eidem Petro de Platea de crimine heresis^{aa} uehementer suspecto^{ab}, et alias iustitia mediante.

Datum Gerunde, XX die junii anno a nativitate Domini M° CCC° LX° octauo.

Die jouis XXII junii anno predicto, Petrus Carrer, nuncius iuratus curie domini episcopi retulit se XXI die dicti mensis junii dictam litteram venerabili et religioso ffratri Poncio, Dei gratia abbati prefato, presentasse presentibus testibus Bernardo Serra notario et ffratre R. de Podialibus, monacho de Balneolis.

Inscr De facto heresi

In mg p. ^a ordinis ... predicatorum *int lin* ^b prouinciis *seq int lin* Cathalonia *cancell* ^c Catalonie *int lin* ^d Aragonie etc *seq* salutem in filio virginis glo *cancell* ^e Balneolis *seq s cancell* ^f vestrum *corr* vestram ^g cuiuslibet *seq* cuiuslibet *iter cancell* ^h licet *int lin* ⁱ de *seq* fide *cancell* ^j confessi *corr* confessare ^k seu confiscationem *int lin* ^l suorum *seq* ipsi domino Episcopo et vobis dicto inquisitori ac domino regi *cancell* ^m idem *seq* venerabilis *cancell* ⁿ carcerem *seq* in quo nocte obscura *cancell* ^o ac... exiuit *int lin* ^p bona *seq* ipsi domino episcopo et vobis inquisitori ac domino regi *cancell* ^q officio ...iniuncto *int lin* ^r visis ... faciatis *int lin* ^s in fauorem fidei *int lin* ^t captum *int lin* ^u suspectum *int lin* ^v premittitur *seq* ipsi domino episcopo ut vobis predicto inquisitori ac ipso domino regi ut premittitur adquisita *cancell* ^w requirimus *seq* pro deo et iustitia *cancell* ^x in iuris subsidium *int lin* ^y et in domino *int lin* ^z seu teneri ... amiti *int lin* ^{aa} heresi *seq* ut premittitur irretito *cancell* ^{ab} uehementer suspecto *interlin*

El vicari general i Nicolau Eimerich a l'abat Ponç de Banyoles. S'envia interrogatori per a Pere de Reixach.

Michael de Sancto Johanne, licentiatu in legibus, canonicus Valentinus vicariusque in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Eneci, Dei gratia episcopi Gerundensis, et frater Nicholaus Eymerici, ordinis sancti Dominici, magister in sacra theologia, inquisitor generalis heretice prauitatis in Aragonie et^a Cathalonie prouinciis, venerabili et discreto religioso viro ffratri Pontio, Dei gratia abbati Sancti Stephani Balneolarum, diocesis Gerundensis, salutem in Filio Virginis gloriose.

Cum in et super contentis^b quibusdam^c interrogatoriis^d seu capitulis, que vobis mittimus presentibus interclusos (*sic*), velimus in testem recipi venerabilem Petrum de Rexaco, occupatque pluribus et arduis negotiis non possimus circa predicta personaliter intendere seu vacare, idcirco^e vobis, de cuius prudentia in Domino fiduciam obtinemus, comittimus per presentes quatenus autoritate et nomine nostro testimonium dicti Petri de Rexaco et aliorum^f quos nominabit super predictis recipiatis, prestito per eos primitus iuramento ad sancta quatuor Dei evangelia de veritate dicenda.

Et si forte inde se odio, amore vel timore substraxerint, cogatis eos dicta autoritate nostra per censuram ecclesiasticam ad perhibendum^g in predictis testimonium veritatis^h.

Recepto vero dicto testimonio, placeat incontinenti ipsum remittere nobisⁱ cum vestris specialibus litteris clausum et sigillatum presentibus interclusis. Nos enim super predictis vobis comittimus plenarie vices nostras.

Datum Gerunde^j, prima die iulii^k, anno a nativitate Domini M. CCCLX octauo.

in mg p. ^a et seq catholice cancell ^b contentis int lin ^c quibusdam seq articulis cancell ^d interrogatoriis int lin ^e idcirco int lin ^f et aliorum quos nominabit int lin ^g perhibendum ms proibendo ^h veritatis seq nos vos cancell ⁱ nobis seq cla cancell ^j Gerunde seq X cancell ^k iulii int lin

1368 agost 16. Girona

ADG, U 57, f. 212r

El vicari general i Nicolau Eimeric fan guiatge i seguretat per quinze dies a Pere de Plaça, dit Pere d'Usall, de Banyoles.

Michael^a de Sancto Johanne, licenciatus in legibus, canonicus ecclesie^b et uicarius domini episcopi gerundensis, et ffrater N. Eymerici, ordinis fratrum predicatorum, magister in sacra tehologia, generalis inquisitor heretice prau-

tatis in prouinciis Cathalonie et Aragonie, venerabili et nobis in Christo dilecto Petro de Platea, alias vocato P. d. Ussaÿ, de Balneolis, salutem in Domino.

Notum vobis facimus per presentes quod nos assecurauimus uos et cum presentibus etiam assecuramus et guidamus^c per XV dies proxime nunc venturos, ita quod absque metu captionis persone vestre possitis venire^d et intrare^e ad ciuitatem Gerunde et coram nobis comparere, quoniam nos uos^f non capiemus nec capi modo aliquo faciemus per^g totum dictum tempus.

In quorum testimonium presentes fieri iussimus et sigillorum officialis et nostrorum^h muniri [et] roborari. Datum Gerunde, XVI die augusti.

In mg p. ^a Michael praeit nos cancell ^b ecclesie ... episcopi int lin ^c guidamus seq per quod absque cancell ^d venire seq citra cancell ^e et intrare int lin ^f vos seq aliqua verba cancell ^g per ... tempus int lin ^h nostrorum iter

1368 agost 30. Girona

ADG, U 57, f. 221r

Vicari general i Nicolau Eimeric a l'abat Ponç de Banyoles: Pere de Plaça, àlies Usall, de Banyoles, ha estat absolt; que se li restitueixin els béns emparats.

Vicarius etc., et ffrater Nicolaus Eymerici ordinis ffratrum predicatorum, magister in sacra^a theologia, generalis inquisitor heretice prauitatis in prouinciis Cathalonie et Aragonie, honorabili et religioso ffratri Poncio, Dei gratia abbati monasterii Sancti Stephani Balneolarum, salutem in Filio Virginis gloriose.

Noueritis quod venerabilis Petrus de Platea, alias vocatus P. d. Usaÿ, de Balneolis^b, qui apud nos de crimine heresi irretitus et delatus fuerit, venit et rediit ad gremium sancte matris ecclesie, et fecit quod nos voluimus in premissis et absoluiimus eum etiam ab excommunicationis sententia quam tanquam contumax incurerat pro premissis. Quapropter predicta uobis intimando uolumus ac uobis mandamus quatenus quecumque bona ipsius Petri de Platea^c, que pro^d dicta instantia inde emparata existant reddi faciatis et sibi etiam ipsa dari^e, quacumque empara, quam contra prefatum reuocamus, in aliquo non obstante^f, admitendo eum ad diuina libere sicut prius. Datum ut supra.

In mg p. ^a sacra seq pagina cancell ^b de Balneolis int lin ^c Platea seq sub cancell ^d pro ... inde int lin ^e dari seq non obstante cancell ^f obstante seq Datum Gerunde XXX die augusti etc cancell

1368 agost 31. Girona

ADG, U 58, f. 79v-80r

A Ponç, abat de Banyoles: Pere de Plaça, dit d'Usall, de Banyoles, fou acusat d'heretgia per l'inquisidor Nicolau Eimeric i exculpat per demència; atès que gaudeix de bona salut, no li permeti d'exercir cap ofici públic.

Honorabili et religioso viro fratri Poncio, miseratione diuina abbati monasterii Sancti Stephani Balneolarum^a, Michael de Sancto Joanne, licenciatus in legibus, canonicus ecclesie, vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Eneci, Dei gratia episcopi gerundensis, salutem et sinceram in Domino karitatem.

Non credimus vestram^b prudenciam ignorare qualiter pridem Petrus de Platea, alias de Vsallio, de Balneolis, apud honorabilem et religiosum fratrem Nicolaum Eymerici, ordinis predicatorum, magistrum in sacra pagina, inquisitorem^c generalem heretice prauitatis in regnis et terris domini regis Aragonum, et nos, tamquam vicarium supradictum, de crimine heresis fuit^d infamatus^e. Super^f quaquidem infamatione post plurium^g testium receptiones et collationes et deliberationes peritorum in iure canonico et ciuili ac etiam teologorum, propter^h eius fatuitatem, indiscretionem et dementiam quibus inuenimus eum testibus fidedignis agitari per plures annos nec etiam sanitate totali mentis debita gaudere de presenti, sententiauius et sententiando condempnauius quodⁱ attentis predictis^j et attenta predicta dementia qua in antea agitabatur et a qua in presenti non est liberatus totaliter et ex toto, non dabamus eum conuictum nec^k suspectum de herese [sic] nec de fide, presertim ne prestetur sibi materia faciliter reincidendi. Sed quia multum in prefatis contra Deum et iusticiam deliquit et ne mala pretereant impunita, iniungimus sibi quedam in dicta sententia specificata in^l penitentiam pro modo culpe eius anime salutarem.

Quocirca predicta vestre paternitati^m intimantes seu ad memoriam reducentes vos requirimus et in Domino exortamur ac in virtute sancte obedientie vobis dicimus et mandamus quatenus eundem Petrum de Platea, alias de Vsallio, aliquo officio publico potestatis vel iuridiccionis velⁿ vniuersitatis, consulatus, sindicatus vel alterius officii publici vti de cetero sustineatis^o seu etiam minime permittatis in villa Balneolarum seu aliis locis vestre^p iuridiccionis subiectis, ne eius fatuitas, indiscretio et dementia aliis^q nocere valeat ullo modo.

Vos nichilonimus mandantes vestris curialibus et officialibus sub virtute^r monicionis et exortationis predicte vt predicta obseruent inuiolabiliter et intacte. Reddite^s latori presentes, retenta una copia si habere volueritis de eisdem.

Datum Gerunde, vltima die Augusti, anno a nativitate Domini M CCC^o LX octauo.

^a Balneolarum in mg ^b vestram seq religionem cancell ^c inquisitorem seq generalem cancell ^d fuit seq grauiter inculpatus et multimode cancell ^e infamatus seq a cancell ^f super int lin ^g plurium... teologorum add in mg inf ^h propter iter int lin cancell ⁱ quod attentis... ex toto add in mg sup ^j predictis seq hiis que egit contra dictum domi-

num Episcopum *cancell*^k nec suspectum *int lin*^l in penitentiam *int lin*^m paternitati
seq adente *cancell*ⁿ vel *seq* iuridiccionis *iter cancell*^o sustineatis ... minime *int lin*
^p vestre *seq* vestre *iter cancell*^q aliis *seq* vobis *cancell*^r virtute *seq* et *cancell*
^s Reddite... de eisdem *scriptum post Datum*

50

1369 gener 17. Girona

ADG, U 57, f. 321v

El bisbe i l'inquisidor Nicolau Eimeric comissionen Guillem de Roca per als afers que toquen la fe i l'heretgia.

Enecus, miseratione diuina episcopus Gerundensis, et frater Nicolaus Eymerici, magister in sacra pagina, ordinis fratrum predicatorum, inquisitor generalis heretice prauitatis in regnis et terris^a domini regis Aragonum diccioni subiectis a sancta sede apostolica deputatus, discreto et nobis in Christo dilecto G. de Ruppe, presbytero beneficiato in ecclesia Gerundensi, salutem in Domino.

Cum nos, occupati pluribus et arduis negociis, non possimus circa infrascripta personaliter intendere seu vacare, ideo vobis, de cuius discretione in Domino confidimus, comittimus et mandamus per presentes quatenus omnes et singulos^b inculpato seu suspectos de heresi seu fide catholica infra nostram diocesim capiatis seu capi faciatis, etiam monendo^c, inuocando et requirendo tam per censuram ecclesiasticam quam alias quoscumque dominos et officiales iuridiccionem secularem exercentes, vt eos capiant et captos^d vobis tradant et remittant sub fida custodia, vt^e videri valeat an in tenebris ambulent seu in luce, et^f ut circa ipsos^g iustitia seruetur, et^h ne heretica prauitas pululet, ýmo, vt conuenit, penitus erradicetur et fides catholica augeatur. Nos enim super predictis ac dependentibus seu emergentibus ex eisdem seu eis connexis vobis comittimus plenarie vices nostras.

Datum Gerunde, XVII die mensis ianuarii anno a nativitate Domini M. CCC^o LX. nono.

In mg p^a terris *seq* diccioni *cancell*^b singulos *seq* dominos *cancell*^c monendo
int lin^d captos *seq* teneant *cancell*^e ut *seq* est *cancell*^f et *seq* non *cancell*^g ipsos *seq*
fiat cancell^h et *inter lin*

51

1369 gener 17. Girona

ADG, U 57, f. 321v

El bisbe nomena Guillem de Roca comissari per a afers que toquen la fe i en els quals intervé Nicolau Eimeric i ho comunica a l'abat de Sant Feliu de Guíxols.

Cum^a pro quibusdam tangentibus fidem catholicam et officium sancte inquisitionis heretice prauitatis, nos ac venerabilis et religiosus frater Nicolaus Eymerici, magister in sacra pagina, ordinis fratrum predicatorum, inquisitor generalis heretice prauitatis in^b regnis^c et terris domini Petri Dei gratia regis Aragonum dictioni subiectis, cum presentibus destinemus^d discretum G. de Ruppe, presbyterum beneficiatum in nostra ecclesia Gerundensi, quem in comissarium huiusmodi constituimus, idcirco vos tanquam çelatorem^e iusticie et sancte fidei^f orthodoxe attente rogamus et^g in Domino exortamur quatenus hiis que discretus G. de Ruppe ex parte nostra et dicti inquisitoris vobis^h explicabit velitis et placeat fidem credulam adhibere et ipsum dirigere et iuvare cum effectu, taliter quodⁱ auxilio vestro medio fiat iustitia in^j predictis.

Datum Gerunde, XVII die mensis januarii anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX nono.

Episcopus Gerundensis.

Venerabili et religioso fratri .. Dei gratia abbati monasterii Sancti Felicis Guixellensis.

In mg p. ^a cum seq nos cancell ^b in seq regnis cancell et prouinciis int lin cancell ^c regnis... subiectis interlin et in marg ^d destinemus seq venerabilem cancell ^e çelatorem corr relatorem ^f fidei seq orde cancell ^g et in Domino exortamur int lin ^h vobis seq ex parte nostra cancell ⁱ quod seq cum cancell ^j in seq media cancell

1369 març 23. Girona

ADG, U 52, f. 110v-111r

Atès que el vicari general i l'inquisidor de l'heretgia manaren a Pere de Llapart, prior de Sant Miquel de Cruïlles, que no sortís del monestir durant dos anys i que ho ha complert fins al dia present, se li commuta la pena fins a Pasqua.

Nos Michael de Sancto Johanne licentiatus in legibus, canonicus ecclesie, vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Eneci, miseratione diuina episcopi gerundensis, attendentes vobis venerabili^a et religioso fratri Petro de Lapardo, priori monasterii Sancti Michelis de Crudiliis diocesis gerundensis, per nos^b et venerabilem inquisitorem heretice prauitatis fuisse iniunctum pro^c penitentia vt infra biennium non exiretis Monasterium, quodque vos pacienter^d humiliter dictam penitentiam hactenus sustinuisse, ideo auctoritate dicti venerabilis inquisitoris^e et etiam^f nostri^g vicariatus nobis in hac parte attributa, vobis dictam penitentiam misericorditer in Domino relaxa-

mus, eam vobis commutamus^h vt hinc ad festum Pasche Domini proxime venturum || dicatis semelⁱ psalterium ob remedium anime vestre.

Presentes vobis concedentes^j in testimonium premissorum.

Datum Gerunde, XXIII die mensis marcii anno a nativitate Domini M. CCC^o LX° nono.

In mg p. ^a venerabili et religioso fratri Petro *corr* venerabilem et religiosum fratrem Petrum ^b nos *seq* et suo *cancell* ^c pro penitentia *int lin* ^d pacienter *int lin* ^e inquisitoris *seq* nobis in hac parte attributa *cancell* ^f etiam *seq* ex *cancell* ^g nostri *seq* ad *cancell* ^h comutamus *add int lin corr* comutando *seq* quod *cancell* ⁱ semel *seq* ps *cancell* ^j concedentes *seq* comutando *cancell*

53

1369 abril 7. Girona

ADG, U 59, f. 2v

A súplica de l'inquisidor Nicolau Eimeric se suspèn a Castelló l'entredit imposat a causa de la sisa pel bisbe anterior Berenguer, fins a la pròxima festa de Sant Joan Baptista.

Enecus, miseratione diuina episcopus Gerundensis, dilectis in Christo clericis de Oculo stricto nostre diocesis, salutem in Domino.

Noueritis nos ad humilem supplicationem per venerabilem et discretum religiosum virum ffratrem Nicholaum Eymerici, magistrum in sacra theologia, inquisitorem heretice prauitatis, super hiis nobis factam, interdictum seu interdicta qui (*sic*) seu quibus ipsa villa Castilionis fuit et est supposita per dominum Berengarium, bone memorie predecessorem nostrum, pretextu et occasione cisie seu impositionis que leuabatur et exigebatur in ipsa villa Castilionis, hinc ad festum beati Johannis babtiste proximum suspendisse et per presentes suspendimus eadem. Quo circa volumus ac vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus vt hinc ad dictum tempus inclusive durante huiusmodi suspensione diuina officia in vestra ecclesia januis apertis et pulsatis campanis, excommunicatis^a seu interdictis nominatim ab inde exclusis, publice et sollempniter celebretis. Lapso vero^b dicto termino, dictum interdictum seu interdicta obseruetis inuolabiliter sicut prius.

Per predictam autem suspensionem seu contenta in presente littera, seu alia queuis presentibus expressa vel non expressa, nolumus nec intendimus tacite vel expresse fieri vel generari preiudicium aliquod, derogacio vel grauamen iuris ecclesie, aut^c processibus nostris et dicti mei predecessoris factis seu fiendis, nec eis uel alteri ipsorum in aliquo derogare.

Datum Gerunde, septima die aprilis anno a nativitate Domini M^o CCC^o LX° nono.

^a excommunicatis *seq* et [?] tamen *cancell* ^b vero *seq* dies *cancell* ^c aut *ms* ut

1369 maig 3. Girona

ADG, U 59, f. 5v-6r

Es recorda un arbitratge de l'abat de Vilabertran i Nicolau Eimeric inquisidor en causa entre el bisbe i el comte d'Empúries, en carta del bisbe.

Enecus, Dei gratia episcopus gerundensis, dilectis in Christo clericis ecclesiarum ville Castilionis et comitatus Impuriarum et aliis ad quos presentes perueverint nostre diocesis, salutem in Domino.

Exorta nuper questione super interdicto quod diucius fuit obseruatum in ipso comitatu Impuriarum que (sic) exigebatur et leuabatur in villa Castilionis Impuriarum, inter inclitum dominum Johannem, Dei gratia comitem Impuriarum, ex vna parte, et nos ex alia, extitit factum compromissum. Quod quidem compromissum iuramento ac pena Centum milium solidorum fuit vallatum, interueniente consensu nostri venerabilis capituli, in venerabiles et religiosos viros abbatem Villabertrandi et fratrem Nicholaum Eymerici, magistrum in sacra pagina et inquisitorem heretice prauitatis, ffuitque per eos die sabbati proxime lapsa pronuntiatum et sententiatum prout instrumento inde confecto in posse discreti G. Lobeti notarii Gerunde lacius continetur. Qui quidem arbitri pronunciarunt per modum sequentem:

«Primo igitur pronuntiamus et declaramus et cetera, quod dictus dominus episcopus non faciat ulterius seruari ratione quarumcumque litterarum seu processuum proinde factarum seu factorum dictum interdictum in dictis villa Castilionis Impuriarum nec in aliis locis et castris dicti domini^a Comitatus Impuriarum ratione dictarum cisiarum siue impositionum, cum seruatum fuerit de facto potius quam de iure, immo mandat per suas litteras omnibus et singulis clericis curatis et non curatis dicte ville Castilionis et comitatus Impuriarum et eiusdem dominationis sue diocesis quod dictum interdictum ulterius non seruent et in dictis villa, castris et locis celebrent sicut prius, dicto interdicto de facto seruato in aliquo non obstante, et predicta fecerit et notificauerit litteratorie quibus et prout predicatur infra decem dies proxime subsequentes».

Item sequitur in dicta pronunciacione alia clausula tenoris sequentis:

«Item dicimus et pronunciamus quod omnia supradicta teneantur et obseruentur et compleantur ac fieri et obseruari habeant inter partes predictas sub pena, iuramento et aliis securitatibus superius in dicto compromisso appositis et contentis».

Idcirco nos metu^b predictorum iuramenti et pene peccuniarie predicta omnia et singula uobis intimando uobis et vestrum singulis harum serie dicimus et mandamus in virtute sancte obediencie quatenus ratione predicta interdictum prefatum de cetero minime obseruetis, immo in dictis villa, castris et locis diuina celebretis sicut prius, || ipso interdicto in aliquo non obstante.

Reddite latori presentes subscriptione vestra diem receptionis vestre continente in signum mandati completi apposita in eisdem. Datum Gerunde, nona die madii anno a nativitate Domini M^o CCC LX° nono.

^a domini seq C cancell ^b metu seq pene cancell

55

1369 agost 25. Girona

ADG, U 59, f. 60v

Al comte d'Empúries, el bisbe de Girona i Nicolau Eimeric, inquisidor. Francesc Cocó, beneficiat de Castelló, inculpat d'heretgia, ha abandonat Castelló, però es troba dintre el comtat; el lliurin.

Inclito et magnifico domino Johanni, Dei gratia^a comiti Impuriarum, Jacobus, per eandem episcopus Gerundensis, et ffrater Nicholaus Eymerici, ordinis fratrum predicatorum, magister in sacra pagina, generalis inquisitor heretice prauitatis in prouinciis Cathalonie et Aragonie, salutem in Filio Virginis gloriose.

Magnificencie vestre harum serie intimamus quod Ffranciscus Coquoni, clericus beneficiatus in ecclesia Castilionis, apud nos de crimine heresi^b fuit et extitit irretitus et inculpat^c, et uolens punicionem quam inde^d meretur euitare, affugit et a dicto suo beneficio et ecclesia Castilionis, prout percepimus, se absentauit, infra^e tamen iuridiccionem dominationis vestre remanente^f et de presenti^g existente.

Idcirco, ne mala^h ipsa et criminaⁱ remaneant impunita^j, vos harum serie in subsidium^k iusticie requirimus, rogamus ac eciam in Domino exortamur quatenus eundem Ffranciscum tanquam de heresi deprehensum, alias suspectum de heresi et fide catholica, incontinenti, si placuerit, cum ea qua poteritis diligencia^m, perquiri faciatis et eum capi faciatis et captum ad nos sub fida custodia, si placueritⁿ, remittatis. Et circa huiusmodi captionem, si eidem dominationi uestre placuerit, exactam et diligentem in fauorem fidey curam adhibeatis^o, taliter^p, si eidem dominationi vestre placuerit, in hiis uos habendo prout consueuistis et uos scimus esse auxiliatorem et zelatorem fidey catholice, debita fiat iustitia de premissis et ne oporteat^q nos, licet inuitos, contra vos procedere. Nos enim parati sumus adducantibus nobis ipsum clericum de crimine heresi deprehensum et vehementer suspectum satisfacere^r de eorum iusto salario et labore.

Datum Gerunde XXV die augusti.

^a Dei gratia int lin ^b heresi seq ex cancell ^c inculpat^{us} seq ob quod cancell ^d inde int lin ^e infra seq vestram cancell ^f remanente corr int lin remanendo ^g de presenti int lin ^h mala corr int lin male cancell ⁱ et crimina int lin ^j impunita seq uolumus cancell ^k in subsidium iusticie int lin ^l de heresi deprehensum alias interlin ^m diligencia seq perquiratis et diligenter cancell ⁿ si placuerit interlin ^o adhibeatis seq ne videamini esse ffautores et sustentatores seu dantes auxilium suspecto de heresi et fide catholica. Nos enim parati sumus adducantibus nobis ipsum clericum captum satisfacere de eorum iusto salario et labore. Alioquin nec, cum vobis defferre cupiamus in omnibus quibus possemus, salua semper nostri officii honestate, tanquam auxiliatorem et sustentatorem et dantem consilium

eidem francisco coquoni clerico in crimine heresi deprehenso et vehementer suspecto et alias iusticia mediante. Reddite. Offerentes nos paratos ad omnia que uestro cedant beneplacito et honori. Datum Gerunde XXV die Augusti cancell^p taliter... premissis *int lin*^q oporteat *seq* nec cancell^r satisfacere *interlin*

56

1370 maig 11. Girona

ADG, U 60, f. 40v-41r

El vicari general i l'inquisidor Nicolau Eimeric al sagristà de Sant Pere de Rodés. Que presenti en el termini de tres dies la còpia que té de la butlla d'Urbà IV sobre errors de fe.

Michael de Sancto Johanne, licenciatus in legibus, canonicus ecclesie, vicarius, etc., et frater Nicholaus Eymerici, magister in sacra pagina, inquisitor heretice prauitatis in regnis, terris et dominacionibus illustrissimi regis Aragonum^a, religioso^b et nobis in Christo dilecto fratri .. sacriste ecclesie monasterii Sancti Petri de Rodis diocesis Gerundensis^c, salutem in Domino.

Cum nos, fama publica referente, intellexerimus quod^d vos^e habetis^f penes^g vos^h translatum sumptum ex quadam pullaⁱ sanctissimi in Christo patris et domini domini Urbani felicitis recordacionis pape quarti et clausum per discretum P. Corp, notarium publicum^j auctoritate regia illustrissimi domini regis^k Aragonum per totam Sardiniam et Corsice regnum et dominacionem eiusdem, in quo aliqui errores^l et abusiones^m fidem catholicam tangentes continentur, et uelimus, prout officio nobis in hac parte commisso tenemur, deⁿ hiis informari et certificari, ne huiusmodi errores^o Christi^p fideles maculare valeant, idcirco uobis^q harum serie dicimus^r et mandamus || in virtute sancte obediencie et sub excommunicationis pena ac uos^s etiam monemus primo, secundo, tertio et peremptorie quatenus^t vt^u infra tres dies^v a presentacione^w presencium uobis facta immediate sequentes^x nobis^x dictum translatum in sui forma^z aportetis et nichilominus coram nobis personaliter compareatis^{aa} peribiturus^{ab} testimonium veritatis super predictis et aliis super quibus per nos fueritis interrogatus. Alioquin nos ex nunc pro tunc et ex tunc pro nunc, nostra monitione legitima vestraque mora, culpa et inobediencia precedentibus et exigentibus^{ac}, excommunicationis sententiam contra uos in hiis scriptis promulgamus, vobis significantes quod ulterius contra uos procederemus tanquam suspectum de fide catholica et alias^{ad} iusticia mediante.

Presentes vero vobis presentari volumus per presencium portitorem^{ae} cui super presentacione et eius relatione fidem adhibebimus et uolumus adhiberi, vel^{af} etiam mandamus per presentes .. clericis ecclesie Sancte Crucis de Rodis et eorum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicationis quatenus has litteras vobis presentent et presentatas, tradito vobis de^{ag} eis, si habere volueritis, copia et translato, restituant portitori subscriptione eorum diem presentacionis continente in signum mandati completi apposita in eisdem.

Datum Gerunde, XI die madii anno a nativitate Domini M CCC LXX°.

^a Aragonum *seq* dilect *cancell* ^b religioso ... gerundensis *int lin* ^c gerundensis *seq* Rodis ac aliis etc *cancell* ^d quod *seq* religiosus et sacrista monasterii sancti Petri de Rodis *cancell* ^e vos *in mg* ^f habetis *corr* habet ^g penes *seq* se *cancell* ^h vos *int lin* ⁱ pulla *seq* domini Urbani *cancell* ^j publicum *seq* domini *cancell* ^k regis *seq* ag *cancell* ^l errores *seq* et *cancell* ^m et abusiones *int lin* ⁿ de *seq* h *cancell* ^o errores *seq* f *cancell* ^p Christi *seq* fidelibus irati *cancell* ^q uobis *seq* uestrum [?] singulis *cancell* ^r dicimus *int lin* ^s ac uos ... peremptorie *int lin* ^t quatenus *seq* eundem sacristam trina monicione et peremptorie moneatis [?] et citetis vice nostra ut tertia die *cancell* ^u vt *int lin* ^v dies *seq* a monicione et citacione uestris a presentatione *cancell* ^w a presentatione *in mg* ^x sequentes *seq* coram *cancell* ^y nobis *seq* perso *cancell* ^z in sui forma *int lin* ^{aa} compareatis *seq* responsurus *cancell* ^{ab} peribiturus... veritatis *int lin* ^{ac} exigentibus *seq* contra uos in hiis scriptis *int lin* *cancell* ^{ad} et alias *int lin* ^{ae} portitorem *seq* cui fidem volumus ad super p *cancell* ^{af} vel *corr int lin* sed *cancell* ^{ag} de *seq* cui *cancell*

1370 maig 11. Girona

ADG, U 60, f. 127r-128r

Nicolau Eymerich, inquisidor general, i el vicari general publiquen monitòria per a investigar unes indulgències falses publicades a Sant Pere de Rodes.

Ffrater Nicolaus Eymerici^a, magister in sacra theologia, ordinis fratrum predicatorum, inquisitor generalis heretice parauitatis in regnis et terris illustrissimi domini Regis Aragonum, et Michael de Sancto Johanne, licenciatus in legibus, canonicus ecclesie et vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Jacobi, Dei gratia || episcopi Gerundensis, dilectis in Christo clericis ecclesiarum Sedis et Sancti Felicis Gerunde et Castilionis Impuriarum [et] aliis, ad quos presentes peruenerint ciuitatis et diocesis Gerundensis, salutem in Domino.

Procedit a rationis et iuris tramite quod vbi maius est periculum ibi proculdubio plenius et salubrius est prouidendum^b. Idcirco cum ad nostram audientiam nouiter sit perductum quod nonnulli conantes simplicium animos decipere^c composuerunt fictas^d indulgentias^e et quoddam translatum, ut dicitur, autenticum et publicum^f ex eis sumptum^g in^h quo est insertus tenorⁱ bulle apostolice ipsas indulgentias continentis concessas omnibus et singulis vere penitentibus et confessis, qui ad ecclesiam monasterii Sancti Petri de Rodis, ordinis sancti Benedicti diocesis Gerundensis, accesserint seu elemosinas erogauerint, in quibus^j sunt aliqui errores et abusiones fidem catholicam tangentes, ut in eis dicitur contineri^k, nosque velimus huiusmodi veritatem scire^l propter pericula que Christi fidelium animabus insequerentur, ideo vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus in virtute sancte obedientie et sub pena excommunicationis, quam in vos et quemlibet ves-

trum inobedientem canonica monicione premissa in hiis scriptis ferimus nisi feceritis que mandamus, quatenus per duos^m vel tres dies dominicos a recepcione presentium proxime sequentes in ecclesiis vestris publice, dum maior cleri et populi multitudo pro diuino faciendoⁿ et audiendo officio fuerit congregata, moneatis primo secundo tercio et peremptorie vice nostra generaliter^o omnes et singulos tam clericos quam laycos cuiuscumque status, gradus, dignitatis, ordinis^p seu conditionis existant^q quos nos etiam harum serie sic monemus, vt quicumque^r in^s predicta falsitate comissa dederit opem^t, opera, consilium, auxilium vel fauorem, publice vel occulte^u, et in eis sciat^v aliquam veritatem, nobis seu alteri nostrum ea^w reuellet et reuelari procuret cum effectu^x infra decem dies a prima^y monicione vestra et nostra huiusmodi proxime sequentes. Alioquin, factis per uos monicionibus antedictis,^z et dictis decem diebus lapsis, in omnes illos et singulos^{aa} qui culpabiles fuerint de premissis et qui scienter vel malitiose super eisdem occultauerint veritatem^{ab}, nos, dictus^{ac} inquisitor^{ad} apostolica, et nos, dictus vicarius ordinaria auctoritate, ex nunc vt ex tunc canonica monicione premissa ac ipsorum mora et culpa precedentibus et exigentibus, in hiis scriptis excommunicationis sententiam promulgamus. Et uos ex tunc denunciatis ipsos excommunicatos in ecclesiis vestris publice duobus vel tribus diebus dominicis || continuis vel festiuis, quorum absolucionem ad nos specialem reseruamus. Reddite, etc.

Datum Gerunde XI^a die mensis madii anno a nativitate Domini MCCCCLXX^o.

Inscr man saec XVIII: Monitori general per averiguar la falsedat de les Indulgencias fingidas en Sant Pere de Rodas.

In mg b || a | ^a Eymerici seq in cancell ^b prouidendum seq quamquam grauis sit cancell ^c decipere seq eo cancell ^d fictas int lin ^e indulgentias seq au cancell ^f et publicum in mg ^g sumptum seq et eas seu cancell ^h in quo est insertus interlin ⁱ tenor corr tenore ^l in quibus ... tangentes in mg int lin ^k contineri seq e N cancell ^l scire seq presen cum aliqua cancell ^m per duos ... sequentes int lin ⁿ faciendo int lin ^o generaliter intlin seq quos nos etiam harum serie sic monemus vt quicumque cancell ^p ordinis int lin ^q existant seq qui in comittendo dictam cancell ^r quicumque seq in cancell restit int lin ^s in seq qui cancell ^t opem opera int lin ^u occulte seq et quicumque e cancell ^v sciat corr sciant ^w ea int lin ^x cum effectu int lin ^y prima int lin ^z antedictis seq in cancell ^{aa} singulos seq tam clericos quam laycos cancell ^{ab} veritatem seq siue clerici seu layci cancell ^{ac} dictus ... auctoritate int lin ^{ad} inquisitor seq auctoritate cancell

El Bisbe i fra Bernat de Puig, lloctinent de fra Nicolau Eimerich, inquisidor. Atès que Guillem Rossell, cirurgià, veí de Castelló, fou sentenciat amb reserva de mitigar-li la pena, li és llevada la de confinament a Fortià.

Nos Jacobus, Dei gratia episcopus gerundensis, et frater Bernardus de^a Podio, ordinis fratrum predicatorum, locum tenens venerabilis fratris Nicolai Eymerici, magistri^b in sacra pagina, inquisitoris heretice prauitatis in regno Aragonum, attendentes quod pridem^c contra te, Guillelmum Rosselli, siurgicum^d, habitato-rem ville Castilionis Impuriarum, tanquam suspectum de heresi^e fuit^f per nos et dictum inquisitorem lata quedam sententia, retento quod eandem possemus quo- tiens vellemus eam mitigare et relaxare in toto seu in parte, quam quidem sententiam et penam eiusdem in^g quibusdam casibus mitiguamus, inter alia mitigando mutauimus^h quod per tres menses non auderetur exireⁱ parrochiam^j de Furtiano, ymmo intus stare^k, et lapsis ipsis tribus mensibus^l possemus^m tibi dare exilium tocius episcopatus Gerunde et tu tanquam exul ab eadem in ipsam non intrare, prout in ipsa sententia et mitigatione eiusdem hec et plura alia lacius continentur.

Nos igiturⁿ prospicientes quod tu^o in parte sustinuisti dictam sententiam pacienter et expectamus fiducialiter quod^p tuos actus in melius ll reformabis, ob quod tecum est micius et misericorditer agendum, ideo volentes magis de miseri- cordia quam de seueritate reddere rationem, tibi dictam^q sententiam et penam eiusdem mitigando remittimus misericorditer et relaxamus quod possis dictam parrochiam de Furtiano exire et intrare et ibi et alibi prout volueris^r libere esse et stare ac dictam penam exilii similiter penitus et libere relaxamus et tecum miseri- corditer dispensamus super predictis.

In quorum testimonium presentes tibi duximus concedendas.

Datum et actum Gerunde^s, vltima die madii anno a nativitate Domini M CCCLXX tertio.

in mg p. ^a Bernardus de seq pdi cancell ^b magistri ... pagina interlin ^c pridem con- tra int lin ^d siurgicum in mg ^e heresi seq abiurasti cancell ^f fuit seq quedam prob cancell ^g in quibusdam ... mitigamus in mg ^h mutauimus seq in cancell ⁱ exire seq domum vestram cancell ^j parrochiam de Furtiano in mg ^k stare seq reclusus cancell ^l mensibus seq haberes exire diocesim gerundensem cancell ^m possemus... et tu add in mg inf ⁿ igitur seq et cancell ^o tu seq parte cancell ^p quod seq illo cancell ^q dictam ... mitigando int lin ^r volueris seq star cancell ^s Gerunde seq x cancell

1373 juny 23. Girona

ADG, U 63, f. 170r-v

Al bisbe de Barcelona encomanant-li l'afer de mestre Jaume de Far, jueu convers, que ha traslladat el seu domicili a Barcelona i havia estat denunciat al bisbe de Girona i a l'in- quisidor de delictes contra la fe.

Reuerendo in Christo patri et domino^a .. Dei gratia episcopo^b Barchinonensi seu eius honorabili vicario, Jacobus, per eandem episcopus Gerundensis, salutem et sinceram in Domino karitatem.

Noueritis quod apud nos et venerabilem inquisitorem heretice prauitatis diu fuit et est^c magister Jacobus de Faro, ab hebracica cecitate ad fidem catholicam conuersus, delatus^d de verbis hereticalibus^e per eum prolatis, dictis^f seu seminatis et aliis per eum contra fidem catholicam commissis, de quibus nos^g et dictus inquisitor inquisiuimus et inquisitionem fecimus ex nostri officio, vt tenemur, et^h de quibus est per nos et dictum inquisitorem mediante iustitia puniendus. Quo circa, cum dictus magister Jacobus de ciuitate Gerunde qua habitabat transulerit domicilium suum seu affugerit apud Barchinonam, percepimusⁱ quod vestris carceribus fore^j mancipatus^k.

Ideo cum nos velimus ipsum magistrum Jacobum mediante iustitia prout conuenit^l corrigere et punire a commissis^m, ne mala remaneant impunita et ne idem Jacobus inficiat oues dominicas suisⁿ hereticalibus verbis, ymo fides catholica in sui pura^o et mera veritate consistat, augeat^p, multiplicet atque crescat^q, vos tanquam zelatorem iusticie fideique catholice in hac parte conseruatorem serie presencium^r in subsidium iustitie, cum vna curia alteram debeat et teneatur iuuare in iustitia exercenda et presertim^s huiusmodi casu^t, attente^u rogamus, requirimus et in Domino exortamur quatenus dictum^v conuersum ad nos^w Gerundam^x captum sub fida custodia indilate^y remittatis^z, cum in mora periculum ymineat // atque dampnum, taliter quod ipsum^{aa} a commissis valeamus corrigere et punire iusticia mediante et alias super ipsis debite prouidendo.

Nos enim parati sumus et paratos nos offerimus adducentibus ipsum captum satisfacere seu satisfieri facere de eorum iusto salario et labore, et^{ab} etiam similibus casibus et aliis debitis^{ac} opportunis vestris requisicionibus^{ad} obtemperare cum effectu, prout decet^{ae}, et quecumque alia vobis grata pro vtribus adimplere.

Datum Gerunde, XXIII die iunii anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° tertio.

In mg p. a domino seq domino cancell b episcopo seq seu eius cancell c est seq delatus cancell d delatus interlin e hereticalibus int lin f dictis seq et seu cancell g nos ... inquisitor int lin h et de quibus ... puniendus int lin i percepimus (ms perceperimus) quod seq quod etiam quod apud vos et cancell j fore int lin k mancipatus seq detinetur. Nosque cancell l prout conuenit int lin m a commissis int lin n suis seq dictis cancell o pura et mera int lin p augeat seq atque cancell q crescat seq serie cancell r presencium seq attente requirimus cancell s presertim seq cas cancell t casu seq requi cancell u attente seq requirimus cancell v dictum seq Jacob cancell w nos seq captum cancell x Gerundam seq su cancell y indilate int lin z remittatis seq absque (seq indilate int lin cancell) mora cancell aa ipsum a seq me cancell ab Et seq suis cancell ac debitis opportunis int lin ad requisicionibus seq oi cancell ae decet seq et omnia alia vobis cancell

Nicolau Eimeric, mestre en teologia i capellà papal, inquisidor de la corona catalano-aragonesa que ha de residir en Cort Romana, fa procura per a la inquisició a favor de Bernat de Puig i Pere Bagueeny, dominics.

Noverint vniuersi quod in presentia mei notarii et testium infrascriptorum ad hec specialiter vocatorum et rogatorum, venerabilis et religiosus vir dominus frater Nicolaus Eymerici, ordinis fratrum predicatorum, sacre theologie magister, capellanus sanctissimi domini nostri pape, ac inquisitor heretice prauitatis in omnibus regnis et terris serenissimi principis domini regis Aragonum a sancta sede apostolica specialiter delegatus, attendens, ut asseruit, quod de proximo oportet eum apud curiam romanam pro aliquibus negotiis quibus non potest dare repulsam dirigere gressus suos, ideo in Domino confidens de prouidentia, scientia et zelo sancte fidei venerabilium et religiosorum fratrum dominorum Bernardi de Podio et Petri Bagueeny, ordinis predicatorum, ipsos et eorum vtrumque in solidum in omnibus et singulis inquisitionibus et causis fidei factis et fiendis, motis et mouendis quoquo modo contra quoscumque hereticos, credentes, fautores, receptatores, diffamatos de heresi et suspectos, huiusmodi serie delegauit, instituit et ordinauit in ciuitate et diocesi Gerundensi, ita quod ipsi et vterque ipsorum in solidum alter alterum non expectando, possint in predictis procedere, inquirere, testes examinare, culpabiles questionibus et tormentis exponere, capere ac vna, ut iuris est, cum reuerendo domino episcopo Gerundensi seu eius vicario ad sententias etiam diffinitiuas procedere, et omnia et singula facere exequi que ipse dominus inquisitor posset, si presens esset, auctoritate apostolica antedicta, committendo et concedendo eis et vtrique ipsorum in solidum super predictis omnibus et singulis ac dependentibus seu emergentibus ex eisdem et eis connexis plenarie vices suas donec ad se duxerit resumendas, mandans de premissis fieri publicum instrumentum per me Nicolaum Figuera clericum et notarium publicum infrascriptum.

Acta fuerunt hec Gerunde, die XXVIII mensis augusti anno a natiuitate Domini M. CCCLXXIII^o, presentibus discretis Bernardo Examins, Sancti Gregorii, et G. Croanyes, Sancti Cipriani de Vallealta, diocesis Gerundensis oriundis, clericis tonsuratis comorantibus Gerunde, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Fuit factum vnum in publica forma et traditum.

Als clergues de la diòcesi. Han estat presentades al vicari general lletres d'Hug cardenal de Santa Maria in Porticu, que a instància de Nicolau Eimeric, inquisidor, cità Ramon Alemany de Cervelló, Romeu de Comes, veguer, Simó Llorenç, Bernat Manresa i Berenguer

Arbossar, cònsols de Tarragona l'any passat; atès que s'absentaren, mana tenir-los per excommunicats.

Michael de Sancto Johanne, etc., vicarius etc., dilectis et nobis in Christo clericis ecclesiarum ciuitatis et diocesis Gerundensis curatis et eorum locatenentibus ad quos presentes peruenerint, salutem in Domino.

Noueritis nobis presentatas fuisse quasdam patentes pergameneas reuerendissimi in Christo patris domini Hugonis, Sancte Marie in Porticu diaconi Cardinalis, commissarii in hac parte auctoritate apostolica deputati, in quibus inter alia continebatur quod ipse ad instantiam venerabilis fratris Nicolai Eymerici, sacre pagine professoris ac heretice prauitatis in terris et regnis domini regis Aragonum inquisitoris, fecerat citari personaliter nobilem Raymundum Alamanni de Ceruilionie ac venerabilem Romeum de Cumbis, vicarium, Simonem Laurencii, Bernardum Manresa, Berengarium Arbossarium, consules anni proximi preteriti Terracone, quod comparerent coram dicto domino Cardinali. Et quia contumaciter se absentarunt seu comparere non curarunt^a, reputans^b eos merito, suadente iusticia, contumaces in ipsorumque contumaciam eosdem in scriptis excommunicauit. Mandans denunciari ipsos excommunicatos^c palam^d et publice et denunciacione huiusmodi non cessando. Ideo cum nos fuerimus in hac parte requisiti, vobis et cuilibet vestrum dicimus etc., quatenus^e in ecclesiis vestris, publice^f infra^g missarum solemniam, dum maior populi multitudo adfuerit, prout fueritis requisiti, denunciatis excommunicatos omnes et singulos superius nominatos^h proⁱ predictis tam diu donec idem excommunicati mandatis^j dicti domini Cardinalis, ymmo^k uerius apostolicis ac sancte matris ecclesie mandatis humiliter venerint parituri et beneficium absolucionis^l meruerint obtinere huiusmodi, ut tenemini, exequendo, taliter quod de vestra obedientia valeatis merito collaudari et de inobediencia minime reprehendi.

Reddite latori presentes subscriptione vestra diem receptionis vestre continente in signum mandati completi apposita in eisdem.

Datum Gerunde, XX die iunii anno a nativitate Domini M CCCLXX quinto.

In mg p^a curarunt seq eos cancell^b reputans ... scriptis in mg sup^c excommunicatos seq omnibus diebus dominicis et festiuis cancell^d palam ... cessando int lin^e quatenus seq de cancell^f publice seq omnibus diebus cancell^g infra... adfuerint int lin^h nominatos seq pro predictis eos iuxta litterarum cancellⁱ pro... excommunicati int lin^j mandatis in mg^k ymmo ... beneficium int lin^l absolucionis ... huiusmodi in mg

A fra Pere Begueny, lloctinent de Nicolau Eimeric, inquisidor. El bisbe ha reconciliat el convers veí de Peratallada Pere de Saumana, que es deia Jacob Issac; que s'alci el segrest dels seus béns.

Michael de Sancto Johanne, in legibus licenciatus, canonicus ecclesie et vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Bertrandi, Dei gratia episcopi Gerundensis, et frater Petrus Begueny, in diocesi Gerundensi locumtenens venerabilis et religiosi fratris Nicolai Eymerici, inquisitoris heretice prauitatis in regnis et terris serenissimi domini regis Aragonum, vniuersis et singulis venerabilibus et discretis viris dominis // temporalibus et eorum officialibus seu procuratoribus et iudicibus et eorum locatenentibus ciuitatis et diocesis Gerundensis, salutem in Filio Virginis gloriose.

Discretioni vestrum cuiuslibet^a innotescimus quod dictus dominus episcopus et nos admisimus et ad vnitatem sancte matris ecclesie et communioni fidelium christianorum reconsiliauimus Petrum de Saumana, alias uocatum dum erat in iudaÿsmo Jacob Issach, habitatorem Petracisse, qui ad sanctam fidem catholicam deuote et humiliter est reuersus. Quapropter huiusmodi serie uos requirimus et in Domino exortamur quatenus quamcumque emparam et sequestrationem debitorum, bonorum et iurium dicti Petri per uos ad nostri requisitionem factas reuocantes, quas nos quantum nostra interest reuocamus et annullamus, ea omnia et filios suos sibi tradi et deliberari faciatis sicut prius, etiam si ipsa bona et debita fuerint in posse Preciose, eius vxoris, siue ipsa debita eidem dicant et fuerint recognita, cum de iure debita, matrimonio inter virum et vxorem consistente, acquisita mariti esse presumantur, sibique de premissis, si placuerit, fauorabilem et expeditam iustitiam, ut conuenit, faciatis et vt christianum ipsum uelit et placeat benigniter pertractare.

Offerentes nos paratos vestras iustas requisitiones effectui mancipare et omnia uobis grata.

Datum Gerunde XXII die octobris anno a nativitate Domini millesimo CCC^oLXX^o quinto.

Inscr man saec XVIII: Fr. Nicolau Eymeric Inquisidor

In mg p. ^a ms cuiilibet

1375 novembre 17. Girona

ADG, U 68, f. 67v

Als batlles de la Bisbal i d'Ullà, comunicant el mateix que en la lletra anterior.

Bertrandus, Dei gratia episcopus Gerundensis, et ffrater Petrus Begueny, in diocesi Gerundensi locumtenens venerabilis et religiosi fratris Nicolay^a Eymerici, inquisitoris heretice prauitatis in regnis et terris serenissimi domini regis Aragonum, venerabilibus baiulis castri de Episcopali et ville de Uliano et eorum locatenentibus, salutem in Filio Virginis gloriose. Discretioni vestrum cuiuslibet notum facimus per presentes quod nos pridem admisimus et ad vnitatem sancte

matris ecclesie et communioni fidelium christianorum reconsiliauimus Petrum de Saumana, alias dum erat in iudaismo vocatum Jacob Issach, habitatorem Petraccise, qui ad sanctam fidem catholicam deuote et humiliter est reuersus.

Quapropter huiusmodi serie vobis^b et cuilibet vestrum expresse^c dicimus et mandamus quatenus uos^d, dicti baiuli et iudex, et vestri locatenentes omnia et singula bona, debita et iura per quoscumque infra iuridicionem vobis comissam populos sibi pertinentia^e debeantur seu detineantur, etiam^f siue ipsa debita Preciose eius uxori dicant et fuerint recognita, cum de iure debita, matrimonio inter virum et vxorem consistente, adquisita mariti esse presumantur, tradi et solui^g sibi de premisis, si placuerit, fauorabilem et expeditam iusticiam, ut conuenit, faciatis et vos dicti notarii^h etⁱ vestri locatenentes omnia instrumenta debitorum ipsorum in scribania vestra recepta ei^j tradatis seu, prout^k ab ipso fueritis requisiti, in notula cancelletis, ac ipsum vt christianum velit et placeat benigne pertractare, prout^l decet.

Datum XVII die nouembris.

Inscr man saec XVIII: Fra Aymerich man saec XIV: Judici et notariis

In mg p. ^a Nicolay seq eyn cancell ^b vobis seq requirimus et in D cancell ^c expresse int lin ^d uos dicti locatenentes int lin ^e sibi pertinentia int lin ^f etiam seq si ipsa cancell ^g et solui in mg et seq faciatis cancell ^h notarii seq seu cancell ⁱ et int lin ^j ei int lin ^k prout seq ab ipso cancell ^l prout seq ten cancell

1375 desembre 22. Girona

ADG, U 68, f. 74v

El vicari general i Pere Begueny, inquisidor delegat de Nicolau Eimeric, als clergues de Peratallada. Absolguin, després d'imposar-los penitència, Elvira, esposa de Gilabert de Cruilles, i altres que es negaren a lliurar dues filles de l'esmentat (núms 62 i 63) Pere de Saumana (Jacob Issac), de Peratallada.

Michael de Sancto Johanne, in legibus licenciatus, canonicus ecclesie et vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis reuerendi in Christo patris et domini domini Bertrandi, Dei gratia episcopi Gerundensis et frater Petrus Begueny^a, ordinis fratrum predicatorum, locum tenens in ciuitate et diocesi Gerundensi venerabilis et religiosi fratris Nicolay, magistri in sacra theologia, inquisitoris heretice prauitatis in^b regnis^c, terris et dominacionibus domini regis Aragonum, dilectis in Christo clericis ecclesie de Petraccisa et aliis ad quos presentes peruenerint diocesis Gerundensis, salutem in Domino.

Vobis et cuilibet vestrum dicimus, comittimus et mandamus per presentes quatenus^d vice et auctoritate nostra iuxta formam ecclesie absoluatis nobilem Aluiram vxorem nobilis Guilaberti de Crudiliis et quoscumque alios qui vobis^e

nominati fuerint seu accesserint pro hiis, ab excommunicationis sententia quam incurrerunt pro eo quia moniti et requisiti infra tempus sibi peremptorie assignatum, noluerunt seu non curarunt nobis remittere seu tradi facere duas filias Petri de Saumana, qui^f dum^g perseuerabat^h in iudaÿsmo vocabatur Jacob Issach, habitator Petracisse, quas nunc ad nos misit, iniungendo inde eisⁱ et eorum cuilibet pro modo culpe penitentiam salutarem.

Datum Gerunde, XXII die decembris anno a nativitate Domini M CCCLXX quinto.

In mg p. ^a Begueny seq locum cancell ^b in seq Ciui cancell ^c regnis seq ara cancell ^d quatenus seq si nobilis cancell ^e vobis seq pro hiis cancell ^f qui int lin ^g dum seq erat in cancell ^h perseuerabat ms perseuerebat ⁱ eis seq lec dub per/pro cancell

65

1376 febrer 19. Girona

ADG, U 68, f. 89rv

Narcís de Santdionís, jurista de Girona i ambaixador del rei de Catalunya-Aragó prop del papa, junt amb Berenguer de Cruïlles, presenta al bisbe de Girona una carta de Nicolau Eimeric, datada a Avinyó el 7 de febrer de 1376, que es transcriu, per la qual se suspèn temporalment i parcial la sentència del cardenal Hug de Santa Maria in Porticu contra Ramon Alemany de Cervelló.

Die XIX februarii anno a nativitate Domini Millesimo CCC^o LXX° sexto, venerabilis et discretus dominus Narcissus de Sancto Dionisio, iurisperitus Gerunde, ambaxator, ut asseruit, vna cum nobili Berengario de Crudiliis apud sanctissimum dominum nostrum dominum papam a domino rege Aragonum destinatus, regrediens Auinione,^a presentavit reuerendissimo in Christo patri et domino domino Bertrando Dei gratia episcopo Gerundensi litteras sequentes^b presentibus venerabilibus Raymundo de Portu et Petro Laurencii presbytero beneficiato in ecclesia de Ruppiano diocesis Gerundensis, quarum tenor talis est:

«Reuerendissimis in Christo patribus et dominis Patriarche Anthioceno administratorio ecclesie Terrachonensis, et Gerundensi, Barchinonensi, Vicensi, Ilerdensi, Urgellensi, Dartussensi et Valentino episcopis, ac venerabilibus vicariis et officialibus eorundem, ffrater Nicolaus Eymerici, ordinis fratrum predicatorum, sacre theologie magister, capellanus sanctissimi domini nostri pape ac inquisitor heretice prauitatis in omnibus regnis et terris serenissimi principis domini regis Aragonum illustris dicioni subiectis a sancta sede apostolica specialiter delegatus, debitam ac deuotam reuerenciam et honorem.

«Ad uestri et aliorum quorum interest noticiam deducimus tenore nostrarum presencium litterarum quod sanctissimus in Christo pater et dominus dominus noster dominus Gregorius diuina prouidencia papa XLus ad illustrissimi domini

nostri regis Aragonum prefati supplicacionem humilem et deuotam fauorabiliter inclinatus, Il de nostri inquisitoris voluntate pariter et assensu, omnes agrauacionis sententias ad instanciam nostram, de expresso mandato eiusdem prefati domini nostri pape per reuerendissimum in Christo patrem et dominum Hugonem, ecclesie sancte Marie in Porticu diachonum cardinalem, contra nobilem Raymundum Alamanni de Ceruilione et alios quosdam de Terrachona in causa fidei latas in nonnullorum reuerendissimorum dominorum cardinalium presencia atque nostri quo ad dictum nobilem Raymundum Alamanni dumtaxat usque ad instans immediate festum resurrectionis Domini certis ex causis suspendit ac suspensas esse uoluit et decreuit, excommunicationis tamen sententia qua auctoritate antefati domini cardinalis, ymo reuerendi domini nostri pape ipse Raymundus in causa fidei ligatus existit durante ac remanente in sui robore et virtute.

«Quo resurrectionis dominice elapso termino, uult predictas agrauacionis sententias per uos fore deinceps publicandas ac ipsas suum sortiri effectum contra nobilem Raymundum sepius memoratum et participantes etiam cum eodem, prout in antelatis uobis in antea destinatis agrauatoriis sententiis continetur.

«Datum de manu nostra et sub sigillo proprio Auinione nona mensis februarii anno Domini M. CCCLXXVI, pontificatus antefati sanctissimi domini nostri pape anno sexto».

^a regrediendo Auinione *int lin* ^b sequentes *interlin*

66

1378 març 6. Girona

ADG, U 70, f. 66r-67r

Ordre de comparèixer a Girona, davant l'inquisidor Bernat de Puig OP, diversos homes de Peralada, Navata i Vilademuls excommunicats per deutes a Sibil-la, esposa de Guillem de Riera, com a cessionària de Constança de Peratallada.

Arnaldus de Columbario etc., vicarius etc., dilectis in Christo clericis ecclesiarum Petralate, de Nauata et de Villamulorum et aliis ad quos presentes peruenerint diocesis Gerundensis, salutem in Domino.

Noueritis quod cum Petrus Rubei, Ffranciscus Figuera, Petrus Burgesii, Ffranciscus Aguyana, Berengarius Puyada, Guillelmus de Vmils, Arnaldus Rubei, Ffranciscus Garrigàs, Bernardus de Morasach, Castilio Vinyes, Arnaldus Correch, Johannes Thome, Jacobus Balelli, Bernardus Bisanya, Berengarius Januarii, Arnaldus Maçoti filius Arnaldi Maçoti quondam, Petrus Mather, Bernardus Blanch palicerius, Bernardus Blanch carnicerius, Raymundus de Orto salaterius, Berengarius Anlasses tabernarius, Jacob Maçoti sabaterius, Bernardus Vinyes et Arnaldus Roura, de Petralata; Guillelmus Rabosa, Perpinianus Trabes, Nicolaus Riba, Johannes Sala, Bernardus Ascon, Nicolaus Martini, Raymundus Ortalli nota-

rius, Ffranciscus de Sala, Raymundus Bola fusterius, Guillermus Auellani, Berengarius Sunyerii apothecarius, Bartholomeus Ollarii, Guillermus Maçoti, Petrus Roura, Petrus Carboni, Bernardus Riba, Perpinianus de Fonayleto, Bernardus Baulouin alias uocatus Tibert, Petrus de Prato, Bernardus Ferrarii, Berengarius Regineus, Petrus de Podio Auidós, Petrus Mironi, Petrus de Frexeneda, minor dierum, Petrus de Insula, Petrus de Sancta Cruce, Petrus Raymundi, Bernardus de Fonte, Arnaldus de Sobrerocha, Petrus Piquerii, Petrus Moragues de Frexeneda, Guillermus de Sancta Cruce, Petrus Guillermi de Frexeneda, Bernardus Gamelli, Guillermus Blancas, Bernardus Poula, Petrus Boquerii, Saluator de Vulpieres, Petrus Vulpieres, Berengarius Destruyol, omnes de Nauata; Bernardus Piquerii, Guillermus Martini Desbarri, Guillermus de Poellis, Guillermus de Vilardell, Guillermus de Cumba, Berengarius de Cumba, Petrus de Villaris et Bernardus de Podio de Gallinariis, omnes castri et parrochie Villemulorum^a, Il perseuerassent^b vltra annum^c et perseuerarent animo indurato in excommunicationis sententia contra eos lata, et contra eos etiam processum fuisset ad denunciandum excommunicatos pulsatis campanis et candelis extinctis et ad excommunicandum secum participantes auctoritate litterarum venerabilis officialis Gerundensis^d ad instanciam venerabilis Sibilie, uxoris venerabilis Guillermi de Riaria, domini loci de Vulpiliacho, nomine cessionario nobilis Constance de Petraccissa obtentorum, causis et rationibus in eisdem litteris expressis, et^e venerabilis officialis supradicti^f cordi adhesisset sinistra suspicio contra ipsos de fide, cum omnis vtriusque sexus fidelis missas audire debeat saltem qualibet die dominica iuxta canonicas sanctiones, et sacrum eucharæstie sacramentum saltem semel^g quolibet anno in Pascha recipere ac eius peccata confiteri proprio sacerdoti, si fidelis cupiat esse et se conformare ecclesie vnitati, et sic quisque presumatur esse fidelis; quia superius nominati predicta facere omisserant et omittebant, et idem venerabilis officialis^h, volendoⁱ experiri^j an in tenebris ambularent seu in luce, eos coram se citari fecit vt comparerent personaliter certa die peremptorie assignata responsuri super articulis fidei super quibus per eum erant interrogandi et alias visurus vtrum in tenebris ambularent seu in luce. Alioquin significauit eis pro certo quod ex tunc contra ipsos tanquam suspectos de heresi et ut contemptores fidei christiane et alias procederet iustitia mediante.

In qua quidem citatione seu comparitione fuerunt totaliter contumaces, rebelles, negligentes seu remissi, ob quod dictus officialis exigente iustitia eos excommunicauit et pro excommunicatis denunciari et publicari fecit dicto pretextu et subsequenter pulsatis campanis et candelis extinctis denunciari et publicari. In qua quidem excommunicationis sententia contra ipsos dicto pretextu vlterius lata perseuerarunt pertinaciter et dampnabiliter per plures annos ac perseuerant, in eorum non modicum periculum animarum ac perniciosum et dampnabilem exemplum et scandalum fidelium christianorum.

Pridem vero cum^k nos et venerabilis frater Bernardus de Podio, ordinis fratrum predicatorum, locumtenens inquisitoris heretice prauitatis in diocesi Gerundensi^l, fuissemus^m requisiti, facta primitus nobis fide de processibus memoratis, vt ex nostri officii debito contra superius nominatos sicut premittitur excommunicatos tanquam suspectos de heresi et etiam contemptores fidei orthodoxe procedere etⁿ processum agrauare deberemus, prout ius et iustitia exigunt et requirunt^o, omnes et singulos superius nominatos excommunicatos moneri et citari fecimus

peremptorie^p de gratia, cum iam super hoc citati parere subterfugerunt contumaciter et exinde, ut preactum est, fuerint excommunicationis sententia innodati ac ipsam per annum et vltra animo sustinuerint pertinaci, ac velut heretici possent de iure merito condempnari, vt vicesima die a monicione^q eis facta comparerent Gerunde ll in aula episcopalis palatii personaliter coram nobis et dicto inquisitore seu eius locumtenente responsuri hiis super quibus per nos^f forent interrogandi de fide et religione christiana, et penitentiam quam merentur personaliter recepturi et alias super predictis facturi quod nos vna cum dicto inquisitore cum peritis ecclesiasticis et secularibus et alias de iure et ratione, exigente iustitia, duceremus ordinandum pro eorum salute animarum, ne pereant sed saluentur, licet eis significaremus quod ex tunc contra ipsos tanquam vehementer suspectos de heresi et contemptores fidei orthodoxe et etiam contra eorum fautores et coadiutores et alias vt canonica exigunt instituta fortius procederetur, ipsos velut hereticos condempnando, semper tamen iustitia mediante^s, eorum culpa, contumacia et inobediencia precedentibus et exigentibus.

In qua quidem citatione seu comparitione vltima eis peremptorie assignata, licet etiam post ipsum terminum de gratia fuerint per aliquot dies per nos^t expectati, noluerunt seu non curarunt comparere, ymo fuerunt penitus contumaces, rebelles, negligentes seu remissi^u. Propter^v quod^w fuimus pro parte dicte Sibilie, vxoris venerabilis Guillermi de Riaria supradicti, iterato nouiter requisiti nos et^x dictus locum tenens inquisitoris supradictus vt ex nostri officii debito contra superius nominatos vt prefertur excommunicatos tanquam suspectos de heresi et etiam contemptores fidei orthodoxe pro fortius procedere et processum agrauare deberemus.

Idecirco vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus in virtute sancte obediencie et sub pena excommunicationis, quam in vos et quemlibet vestrum canonica monicione premissa in hiis scriptis ferimus nisi feceritis que mandamus, quatenus omnes et singulos superius nominatos excommunicatos ad^y conuincendum eorum maliciam iterato moneatis et citetis trino legitimo monitu et peremptorie ac^z de gratia speciali vice nostra, quos nos etiam sic monemus et citamus, vt decima die a monicione vestra proxime computanda Gerunde compareant personaliter coram nobis et dicto inquisitore seu eius locum tenente in aula episcopalis palatii ad dicendum et allegandum causam seu causas iustas^{aa}, si quas habent, quare velut heretici condempnari non debeant.

Alioquin significamus eis et uos eis significetis quod si in termino huiusmodi peremptorio non comparuerint, quod ad publicandum et denunciandum ipsos vt hereticos procedetur et nichilonimus procedetur ad requirendum auxilium brachii secularis ac procedetur super annotatione bonorum ipsorum et alias contra ipsos, prout ius et iustitia suadebunt, eorum mora, culpa, inobediencia et contumacia precedentibus et exigentibus.

Reddite latori presentes subscriptione uestra diem monitionis uestre continente in signum mandati completi apposita in eisdem.

Datum Gerunde, sexta die martii anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXX° octauo.

In mg pp ^a post Villemullorum seq dimid fol non scrip ^b perseuerassent praeit fuissent ^c vltra annum int lin ^d Gerundensis seq pro eo quia infra tempus sibi peremp-

torie assignatum *cancell*^c et *int lin*^f supradicti *corr* supradictus *seq* cum eius *cancell*^g semel *seq* in *cancell*^h officialis *seq* vellet *cancell*ⁱ volendo *int lin*^j experiri *seq* in iudicio *cancell*^k cum *int lin*^l Gerundensi *seq* super hiis *cancell*^m fuissemus *interlin*ⁿ et processum aggrauare *int lin*^o requirunt *seq* nos *cancell*^p peremptorie *seq* ut x per nostras litteras datas Gerunde *cancell*^q a monicione *seq* a monicione *iter cancell*^r nos *seq* fuerint *cancell*^s mediante *seq* ex *cancell*^t per nos *int lin*^u remissi *seq* qua *cancell*^v propter *seq* iterato *cancell*^w quod *int lin*^x et *seq* vicarius antedictus *cancell*^y ad ... iterato *interlin*^z ac ... speciali *int lin*^{aa} iustas *seq* quare *cancell*

1380 octubre 21. Girona

ADG, U 71, f. 243r

El vicari general i fra Pere Begueny OP, vicari de l'inquisidor Nicolau Eimeric. Havent estat denunciats els monjos de Cruilles per tenir llibres nigromàntics i fer invocacions al dimoni, comissionen a fer enquesta Francesc Albert, beneficiat de la capella del castell de Peratallada.

Michael de Sancto Johanne, etc., vicarius etc., et frater Petrus Begueny, ordinis fratrum predicatorum, reuerendi domini fratris Nicolai Eymerici, sacre pagine professoris ac heretice prauitatis inquisitoris in regnis et terris illustrissimi principis domini regis Aragonum a^a sancta sede apostolica specialiter delegati, vicarius generalis, discreto et nobis in Christo dilecto Ffrancisco Alberti, presbytero beneficiato in capella castri de Petraccissa diocesis Gerundensis, salutem in Domino.

Cum nonnulli monachi monasterii Sancti Michaelis de Crudiliis fuerint et sint apud nos et curiam nostram ecclesiasticam delati quod habent et tenent libros nigromanticos et arte nigromancie et inuocationibus demonum vsi fuerunt, nedum in dampnationem eorum animarum sed etiam contra prohibitionem et ordinacionem sacrosancte Romane ecclesie et perniciosum exemplum Christi fidelium animarum, ideo cum nostri intersit officio pro posse talia extirpare et delinquentes corrigere et punire ac ad viam salutis reducere iustitia mediante, vobis, de cuius discretione in Domino confidimus, committimus per presentes quatenus de predictis nostro nomine inquiratis et informacionem recipiatis, testes coram duabus personis ydoneis et honestis cum iuramento recipiendo et in scriptis redigi faciendo, prestito prius per eos in propriis confessionibus et tanquam testes in alieno producti corporaliter iuramento de veritate dicenda, vt est moris, eosque interrogetis diligenter de sciencia, visu, auditu atque fama, et alias prout vobis visum fuerit expedire.

Et si forssan testes qui vobis videbuntur seu nominati fuerint, seu alii quicumque inde se odio, amore vel timore subtraxerint, cogatis eos auctoritate nostra per censuram ecclesiasticam ad perhibendum in predictis testimonium veritatis.

Cum autem huiusmodi inquisicionem seu informacionem receperitis, eam nobis vestris specialibus litteris et presentibus interclusis clausam et sigillatam per

fidelem nuncium transmittatis, vt ea a nobis habita in predictis expeditam iustitiam facere ualeamus, seu debite prouidere. Datum Gerunde, XXII die octobris anno a nativitate Domini Millesimo CCC^o octuagesimo.

Inscr man saec XVIII: Fr. Nicolau Aymerich Inquisidor In marg p. ^a a seq sede cancell

68

1385 gener 12. Girona

ADG, D-168 [Manuale 15 (1381-1386)]
full entre ff. 145 i 146

Arnau Guillem Llopart, prior dels dominics, apel-la de manaments que li ha intimat Nicolau Eimeric.

Coram vobis^a, honorabili domino^b Petro Villana, licenciato in decretis et officiali^c Gerundensi sede vacante^d, tamquam coram autentica persona, proponit frater Arnaldus Guillemi Lapart, prior domus seu conventus predicatorum Gerunde, et dicit quod^e licet ipse semper fuerit^f obediens quibuscumque mandatis et preceptis sibi factis per reuerendum magistrum suum generalem et eciam cuiicumque superiori suo, eis in omnibus et vbique reuerendo et obediendo, licetque ipse^g semper fuerit verus fidey cultor eciam et zelator ac officii inquisitionis prauitatis heretice et officialium eiusdem manutentor, defensor et adiutor, licetque^h ipse fuerit canonicè prepositus oneri, regimini seu officio prioratus predicti, illudque ex tunc rexerit atque regat honeste, sollicitè et attente iuxta posse, vtilia dicte domui et deuocionem populi procurando et inutilia et scandalosa pro viribus euitando, licetque omnia et singula premissa fuerint et sint vera, publica, notoria et manifesta tam clero et conuentui dicte domusⁱ quam populo ciuitatis predicte, nihilominus tamen, ut ad dicti^k fratris Guillemi nouiter^l peruenit auditum, reuerendus magister Nicholaus Eymerici, dicti ordinis frater et in sacra pagina magister et doctor, comminatus extitit ac eciam comminatur dicto fratri Guillemo ipsum a dicto prioratu absolvere et ipsum ad alias domum seu domos dicti ordinis^m transmutare, et hoc, ut dicitur, ea ratione seu pretextu: Alleguat enim seu pretendit dictus reuerendus magister Nicholaus quod dicto priori fuerat iniunctum seu mandatum quod quandam domum seu habitacionem monasterii dicti conventus, que, ut ipse pretendit, dudum sibi fuerat in cameram propriam assignata, repararet et reduceret in statum, in quo erat quando dictus magister Nicholaus ipsam dimisit; et quia, ut ipse pretendit, dictus prior hoc non fecit, [est?] inobediens et propterea a dicto prioratu absolvendusⁿ, quod^o saluis reuerencia et honore dicti [magistri] Nicholai, de iure nec ratione procedit multiplici ratione.

Primo quia dicta domus [iam] diu est non per ipsum modernum priorem, sed per predecessores suos ad alium^p vsum destinata, nam de illa fuit facta^q infirmaria^r et eciam reffectoriam pro eo tempore quando dominus rex uel dominus dux hospi-

tantur in dicto monasterio, nam tunc^s totus conuentus se resfugit ad dictam domum, quam eo casu utique habet necesse; si ergo totus conuentus pro utilitate rey publice eiusdem ad dictum vsum dictam domum deputauit, non posset dictus prior sine magne^t temeritatis nota dictam domum in cameram seu domum priuatam et ad utilitatem vnus singularis persone deputare seu conuertere.

Item, quia refficere dictam domum et in cameram redigere et ad statum pristinum pretensum reducere esset dicto conuentui dampnosum valde et pre nimium sumptuosum, nam, ut ipse reuerendus magister in suis litteris expressit seu pretendit, ipsemet in^u ornamentis seu sollempnitate aut confectione dicte camere exposuit de proprio vltra CCC florenorum, vltra expensas^y quas conuentus forsan tunc fecit, et propterea si dictus prior tantam peccuniam et forsan^x maiorem, cum omnia nunc sint cariora, de bonis dicti monasterii refunderet in confectione camere antedicte non tam inutile propter premissa quam eciam dampnosum existeret conuentui antedicto et dignum vtique grandi reprehensione.³⁴

Item, quia, ut scit ipse dominus et magister Nicholaus, omnes domus monasterii sunt communes, nec de illis aliquis potest facere proprium, nec allegare possessionem, solum enim videtur quod habeamus vsum^y et tunc quamdiu et taliter qualiter placuerit superioribus nostris et prelati: si ergo domus sunt communes^z et non proprie, non debuit ipse dominus magister Nicholaus conuertere in preceptum vt dicta domus in eius cameram propriam conuertatur, nec propterea si non fiat, aliqualis inobediencia allegari seu pretendi, attentis presertim rationibus supradictis.

Item, quia reuerendus pater et dominus magister ordinis generalis nunquam fuit informatus nec ausatus de predictis nec de tanto dicti monasterii preuidicio ac eciam interesse.

Item, pluribus aliis causis et rationibus suis loco et tempore proponendis, de quo protestatur.

Quare cum sit ignominiosum saltim infamia facti absolvere aliquem aut remouere^{ab} dum bene in suo officio conuersatur, quinymmo deuiet a iustitie tramite siue ratione, et vbi fieri possit, saltim fieri non debet sine causa rationabili siue iusta, et dictus frater Guillemus prior predictus nullum malum commiserit, nichilque foris fecerit saltim, propter quod veniat absolvendus^{ac} presertim^{ad} nomine punicionis aut pene^{ae}, maxime^{af} cum rite^{ag} et canonicè dicti prioratus regimini sit prefectus et intersit sua ne nomine punicionis aut pene remoueat^{ur} seu absolua^{ur}, idcirco, casu quo dictus reuerendus magister Nicholaus illam habeat potestatem quam pretendit, videlicet absoluendi et remouendi dictum priorem, et non alias, dictus prior sciens se a dictis comminacionibus et quibusuis mandatis occasione huiusmodi sibi factis per eundem^{ah} grauatum et lesum, timeatque in posterum forcius per ipsum grauari posset et ledi a dicto domino magistro Nicholao in casu premissis et a dictis comminacionibus et mandatis, et ne sine causa rationabili per ipsum a dicti prioratus regimine remoueat^{ur} uel absoluat^{ur},

34. La protesta del prior és raonable, però cal tenir en compte que dotze anys després, el 1397, quan Pere d'Arenys es construeix una cambra nova al convent de Barcelona, el cost s'eleva a 7.000 florins: cf. B. M. REICHERT, *Fratris Petri de Arenys Chronicon Ordinis Praedicatorum ab anno 1340 usque ad 1415*, Roma 1900, 66.

ad dominum nostrum papam et eius sanctam sedem apostolicam ex causis et rationibus premissis, quas etiam pro grauaminibus allegat et proponit, in hiis scriptis prouocat et appellat et apostolos semel secundo tercio^{aj} sepe sepius et instanter per vos venerabilem dominum officialem, cum copia dicti domini magistri Nicholai haberi^{ak} non possit, sibi dari postulat et requirit, protestans quod, quam cicius copiam dicti magistri Nicholai habere poterit, presentem appellacionem sibi intimabit, nullam coram ipso interponet et ab ipso apostolos petet et alia faciet que sibi de iure incumbunt. Per hanc tamen appellacionem non intendit dictus prior^{al} tacite uel expresse asserere seu fateri dictum magistrum Nicholaum in suum superiorem seu maiorem [...] in hoc casu petens sibi de premissis fieri publicum instrumentum per vos notarium, etc.

Die^{am} iouis XII januarii anno MCCC^o LXXXV° fuit facta presens appellacio et apostoli petiti ut habetur, et per me notarium infrascriptum lecta coram dicto domino officiali tanquam autentica persona, et dominus officialis quantum ad se pertinebat et poterat, ut dixit, admisit, et dictus appellans peciit instrumentum. Actum in hospicio habitacionis prefati domini officialis hora vesperorum ecclesie Gerundensis, presentibus testibus venerabilibus et religioso fratre Raymundo de Oliuariis, ordinis et conuentus predicti, et Berengario Mugessi, presbitero beneficiato in ecclesia Gerundensi.

Inscr in mg man saec XVIII: Apellatio prioris Sancti Dominici Gerundae a comminationibus et mandatis sibi factis per fratrem Nicholaum Eimerich ^a seq venerabili cancell ^b seq Michaele de Sancto Johanne vicario cancell ^c seq domini episcopi cancell ^d sede vacante int lin ^e seq ipse semper f cancell ^f seq et suut sic cancell ^g seq fuerit cancell ^h seq dictus cancell ⁱ dicte domus int lin ^k seq auditum cancell ^l nouiter int lin ^m ordinis int lin ⁿ absolvendus int lin ^o quod seq saluo cancell ^p alium seq de cancell ^q facta corr factam seq refectorium seu in salam cancell ^r infirmaria ... refectoriam int lin ^s nam tunc int lin ^t magne seq temeri cancell ^u in seq conse canc ^v post expensas seq fons cancell ^x et forsan ... cariora int lin ^y seq et l cancell ^z communes seq et p cancell ^{ab} remouere seq alique cancell ^{ac} absolvendus seq s cancell ^{ad} presertim seq in vnus cancell ^{ae} pene seq presertim cancell ^{af} maxime int lin ag rite seq sit cancell ^{ah} per eundem int lin ^{ai} uel absoluatur int lin ^{aj} tercio seq per cancell ^{ak} haberi ms habere ^{al} prior seq non intendit cancell ^{am} Die ... Gerundensi: *Infra al man al atramento*

1385 gener 14. Girona

ADG, U 73, f. 4r*

A Pere Bagueny OP (lloctinent de Nicolau Eimeric, tatxat). Comissió per inquirir contra tota mena de religiosos sobre la fe ortodoxa.

* El volum 73 de la sèrie U té dues numeracions. El foli indicat pertany a la segona.

Vicarii etc., honorabili et religioso viro fratri Petro Bagueny, in sacra pagina licenciato, ordinis^a et conuentus fratrum predicatorum Gerunde^b, salutem in Domino Ihesu Christo.

Cum nos circa ardua negocia dicte Gerundensis ecclesie incumbencia simus^c in tantum ac taliter occupati quod circa infrascripta nequimus commode intendere seu vaccare^d, eapropter, confidentes de vestris prudentia^e, bonitate et legalitate super quibus noticiam obtinemus, omnes et singulas inquisitiones et informationes contra quoscumque religiosos cuiuscumque ordinis aut conditionis existant apud nos seu nostram curiam aut vos super facto fidei orthodoxe aliquialiter infamatos seu delatos hactenus et quos amodo^f super eodem^g infamari contigerit, uobis deferri, recipere ut est moris, casusque ipsarum omnium inquisitionum audire, colligere, decidere et fine debito terminare, cum omnibus inde emergentibus^h, incidentibus, dependentibus et connexisⁱ, testesque, qui uobis inde fuerint nominati^j, ac partes ipsarum causarum citare^k ac^l censura ecclesiastica auctoritate nostra ordinaria compellere ad veritatis testimonium perhibendum libere et licite valeatis, comittimus cum presenti^m quamdiuⁿ nobis placuerit valitura.

Datum Gerunde, die XIII januarii anno a nativitate Domini M. CCCLXXXV.

In mg p^a ordinis seq fratrum cancell^b Gerunde seq ac vicegerenti honorabilis et religiosi fratris Nicholay Eymerici eiusdem ordinis, in sacra pagina professoris ac in Regno et terris domini nostri Regis Aragonum inquisitoris heretice prauitatis cancell^c simus seq taliter cancell^d vaccare seq conf cancell^e prudentia seq et le cancell^f amodo seq de de cancell^g super eodem int lin^h emergentibus seq ucci cancellⁱ connexis seq libere et licite valeatis cancell^j nominati seq per cancell^k citare corr citari^l ac seq comp cancell^m presenti seq ac in vos ipsum quantum ad dictos religiosos delatos et etiam defendendos super facto fidei supradicte dumtaxat et quoad eosdem et omnes alias personas ad perhibendum super predictis vel eorum aliquo testimonium supradictum quantum ad nostrum pertinet atque spectat transferimus vices nostras donec eas ad nos duxerimus reuocandas cancellⁿ quamdiu... valitura int lin

1395 novembre 22. Girona

ADG, U 84, f. 66v*

Arnau Colomer, vicari general, i Pere Bagueny OP, vicari de Nicolau Eimeric inquisidor, donen guiatge a mestre Berenguer ses Oliveres, de Sant Llorenç de la Muga.

Arnaldus de Columbario etc., vicarius etc., et frater Petrus Bagueny, magister in theologia, ordinis fratrum predicatorum, reuerendi domini fratris N. Aymerici, in dicta facultate magistri, inquisitoris heretice prauitatis, vicarius et locumtenens,

* Aquest volum també conté una doble numeració: la del nostre document pertany a la primera

dilecto nobis in Christo magistro Berengario ses Oliueres, de Sancto Laurentio de Sambucha diocesis Gerundensis, salutem in Domino.

Ex certis iustis causis admissa supplicatione humili super huiusmodi nobis facta, vterque nostrum, auctoritatibus dictorum dominorum episcopi et inquisitoris, tam coniunctim quam diuisim guidamus, affidamus et assecuramus presentium tenore ut ex certa sciencia et expresse vos ipsum et etiam omnes et singulas personas vos comitantes siue vobiscum incedentes seu comorantes, vestraque et ipsarum personarum animalia, res et bona^a ubicumque, ita quod huiusmodi guidatico perdurante, quod volumus perdurare et firmitatem roboris obtinere quamdiu de nostri vtriusque diuisim processerit beneplacito voluntatis et etiam vltius per duos dies dumtaxat postquam per nos uel alterum nostrum fuerit guidaticum huiusmodi reuocatum, vobisque personaliter aut in vestro domicilio seu habitatione vestra uerbo, littera uel nuncio intimatum proxime et continue subsequentes per nos uel alterum nostrum, aut alios dictorum dominorum episcopi seu inquisitoris, uel nostri officialis, coniunctim uel diuisim, vos uel comitiua vestra aut vestri uel ipsius comitiue aut alicuius eiusdem animalia, res uel bona predicta nequeatis et nequeat capi, requiri, detineri, arrestari, impediri uel alias aliquo modo molestari in personis uel bonis pro delictis, criminibus uel excessibus per vos uel aliquam ex personis ipsis de comitiua vestra predicta commissis siue de eis uel eorum aliquo delatus fueritis seu delate fuerint siue non, etiam si causam fidei catholice et dicte inquisitionis heretice prauitatis officium tangant seu tangere uel concernere uideantur in aliquo siue non, quinimo possitis venire, morari et redire libere et secure vos et persone iam dicte de comitiua vestra predicta cum animalibus, rebus et bonis iam dictis dicto guidatico, ut predicatur, perdurante.

In cuius rei testimonium presentes litteras vtrisque dictorum nostrorum officiorum sigillis impressis munitas vobis duximus concedendas.

Datum et actum Gerunde, die XXII nouembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o XC^o quinto.

Inscr man saec XVIII: Per cosas de heretgia In mg p^a bona seq omnia cancell